

fugle & natur

1 | FEBRUAR | 2013

Dansk Ornitologisk Forening

- › Perlehumør i skoven
- › Stop giftdrab på rovfugle
- › Uvished om Tøndermarsken
- › Start nu med fuglesangen

BirdLife
INTERNATIONAL

Egon Østergaard
Formand i DOF

Natur og landbrug – en ny start?

Inden længe offentliggør 12 uafhængige eksperter i regeringens Natur- og Landbrugskommission deres bud på, hvordan udfordringerne for både landbrug og natur kan løses. I sommeren 2012 offentliggjorde kommissionen en statusrapport og syv pejlemærker mod målet, men kun et af disse handler om natur. Ifølge rapporten skal der skabes mere natur, den eksisterende natur skal plejes bedre, og der skal tages flere naturhensyn i landbrugsdriften. De samme spor blev allerede foreslået i 2001 af den daværende regerings ekspertgruppe, Wilhjelmudvalget. Også i 2009 blev den gode intention slået an i Grøn Vækst, hvor VK-regeringen ville gennemføre en "fokuseret indsats for at skabe bedre rammer for et selv bærende landbrugserhverv, der udvikler sig på markedsvilkår, beskytter miljøet og naturen og leverer grøn energi."

Den nuværende regerings ambition fremgår af regeringsgrundlaget fra 2011, hvor man vil løse landbrugets kriser på en måde, så det også bidrager til klima-, miljø- og naturindsatsen. Udfordringerne og målene er således stort set de samme, selvom der er gået 10 år, og regeringen har skiftet kulør hele to gange, uden at der er sket et afgørende gennembrud for naturen.

DOF ser derfor med stor spænding frem til, hvilke virkemidler og initiativer kommissionen foreslår, og vi har store forventninger til, at regeringen vil omsætte kommissionens anbefalinger til konkret politik. Det kan blive historisk og en lakmusprøve på, om regeringen faktisk vil den rigtige vej med den danske natur, ikke kun på lang sigt, men også her og nu.

DOF foreslår fx, 1) at dårlig landbrugsjord permanent tages ud til naturformål og naturgenopretning for at skabe sammenhæng mellem naturområder, 2) at fx enge, heder og overdrev beskyttes langt bedre og pålægges plejepligt og 3) at hver landbrugsejendom, der modtager EU-landbrugsstøtte, skal have en Naturplan, hvor bedriftens samlede naturværdier beskrives og målsættes. Den nationale bevilling til naturgenopretning bør øges, og en forstærket indsats bør målrettes naturpleje for truede arter og naturtyper. Regeringen bør beslutte at bruge en større andel end i dag af EU's landbrugsstøtteordninger på at fremme naturvenlige initiativer i landbruget. Desuden bør Vandplanerne implementeres hurtigst muligt, så forureningen fra de enkelte landbrug begrænses ved kilden. Endelig er det vigtigt at støtte ekstensivt landbrug i en lang række Natura 2000-områder, hvor fx afgræsning er en vigtig forudsætning for at nå målene i handleplanerne og tilgodese den truede biodiversitet.

DOF foreslår også, at staten i langt højere grad benytter sig af jordfordeling, og at nogle af midlerne til naturformål koordineres i et nyt rådgivende og politisk udpeget organ: Statens Naturfond, der som formål har at målrette og koordinere de mange forskellige midler, så der opnås den bedste beskyttelse af de truede arter og habitater. Vi står ved en skillevej, skriver Natur- og Landbrugskommissionen, og man kan tilføje: Ansvarlige politikere vælger den rigtige vej!

Egon Østergaard
Egon Østergaard, Formand DOF

Forside

En unge af perleugle tager Danmark i åsyn. Perleuglen har nu for alvor etableret sig som dansk ynglefugl. Læs mere side 11-13. Foto: Klaus Dichmann.

Udgivet af

Dansk Ornitologisk Forening – DOF – BirdLife Denmark
Vesterbrogade 138-140 . 1620 København V
Tlf. 33 28 38 00 (mandag-torsdag 10-16, fredag 10-15)
Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.): Helge Røjle Christensen

I redaktionen: Kommunikationschef Tine Stampe

Annoncer: Tina Møller Wiberg

Ture og møder: Vicky Knudsen

Udkommer: Primo februar, maj, august og november

Oplag: 17.000

ISSN: 01073729

Layout og tryk: Vivian Buch, www.SvendborgTryk.dk

Indhold

Stop giftdrab på rovfugle	3
Uvished om Tøndermarsken	6
Indsamling	8
Kort om Atlas-projektet	10
Perlehumør i skoven	11
7 tips til fuglesangen	14
Folket i skoven	16
Status for grønspætten	19
Klimaskoven vokser til	22
Rejse til Andamanerne	24
Ørnens Dag	29
Lokalstof, ture og møder	30 - 45

Af Helge Røjle Christensen

Stor dusør skal stoppe giftdrab på rovfugle

En direktør og jæger fra Sydfyn udlover nu en dusør på 50.000 kroner for at få afsløret hvem, der i sommeren 2012 forgiftede to havørne på Langeland. Samtidig fortæller en tidligere skytteelev om, hvordan han blev oplært i ulovlig bekæmpelse af rovfugle med det ekstremt giftige stof carbofuran, der slog havørnene ihjel. Seneste dokumenterede offer for giften er en rød glente i november i Østjylland.

Havørn i live. Foto: Helge Sørensen.

Steen Græsted Larsen er administrerende direktør i medicinalfirmaet Durapharma og jagtlejer på Hvidkilde Gods på Sydfyn. Han er for tørnet over, at sager om giftdrab på rovfugle ikke bliver opklaret. Senest har Fyns Politi opgivet af rejse sigtelse i sagen om forgiftning af to havørne ved Tranekær på Langeland i sommeren 2012. "Det går ud over alle jægere og skytters omdømme, når der sker giftdrab på rovfugle. Derfor vil jeg betale en dusør på 50.000 kroner for oplysninger, som kan føre til

Den døde hun havørn fra Tranekær. Foto: Claus Dalskov.

Den døde unge i reden ved Tranekær. Foto: Mikkel Frederiksen.

domfældelse af de skyldige. Vi skal have fat i de brodne kar, som ikke respekterer loven”, siger Steen Græsted Larsen til Fugle og Natur.

DOF glad for dusør

I Dansk Ornitologisk Forening, DOF, hilser man dusøren meget velkommen: ”Det er et flot initiativ, og dusørens betydelige størrelse vil forhåbentlig medvirke til, at der nu for alvor bliver sat fokus på den ulovlige praksis med forgiftning af rovfugle”, siger lederen af DOF’s Projekt Ørn, hovedbestyrelsesmedlem Lennart Pedersen. ”Det har desværre vist sig meget vanskeligt for politiet at få opklaret den slags faunakriminalitet. Forhåbentlig vil den store dusør føre til nye oplysninger i sagen”, siger Lennart Pedersen. Direktør Steen Græsted Larsen har selv over for DOF Fyn og Fyns Politi peget på en konkret person, som han mistænker for giftdrabet på havørnene på Langeland.

Havørne-parret ved Tranekær – før giften blev lagt ud. Foto: Claus Dalskov.

Men det har ikke været nok til, at politiet mener at kunne løfte bevisbyrden. Anklager Brian Dybdahl fra Fyns Politi skriver 9. januar 2013 i et brev til anmelderne, at efterforskningen er standset: ”Jeg har især lagt vægt på, at ingen vidner har set, hvem der har foretaget forgiftningen, ligesom der ikke er fundet carbofuran hos mistænkte. Den omstændighed, at mistænkte har udsat fasaner i området, og derfor kunne have en interesse i, at der ikke var rovfugle, er efter min vurdering ikke tilstrækkeligt bevis til, at jeg kan sigte ham”, skriver Brian Dybdahl fra Fyns Politi. Fugle og Natur har spurgt om politiets holdning til dusøren. Det har Brian Dybdahl ingen kommentarer til, men han understreger, at efterforskningen kan genoptages, hvis der kommer ”nye væsentlige oplysninger”.

Oplært til forgiftninger

Også en tidligere skytteelev, SKN fra Nordfyn, har henvendt sig til DOF Fyn

og Fyns Politi i sagen om de forgiftede havørne på Langeland. ”Jeg fik mistanke, da jeg konstaterede, hvem der har lejet jagten på Tranekær, hvor havørnene blev fundet. Det er en person, som jeg tidligere har arbejdet hos som skytteelev. Og jeg blev oplært i forgiftning af rovfugle med carbofuran”, siger SKN. ”Jeg husker et tilfælde på et sjællandsk gods, hvor vi havde problemer med mange krager og rovfugle. Her sprættede vi et helt rådyr op og fyldte det med carbofuran. Næste dag kunne vi indsamle 40-50 døde krager og 10-15 røde glenter og andre rovfugle”. Carbofuran er et af de mest giftige pesticider, der kendes. Det bruges blandt andet til bekæmpelse af skadedyr i sojamarke. Men det er totalt forbudt i både EU og Canada. Stoffet kan dog skaffes via internettet fra lande, hvor det stadig er tilladt, fx USA. ”Den mest almindelige metode er, at man sprætter en fasan eller anden fugl op i brystet og lægger carbofuran-kornene nede i kødet. Rovfuglene dør næsten øjeblikkeligt, når de begynder at æde det, siger SKN.

Udsætninger er problemet

SKN var skytteelev i tre år, men sprang fra uddannelsen i 1998. Han er dog fortsat jæger og kender mange af sine tidligere skyttekolleger: ”Jeg kunne ikke stå model til den mangel på jagtmoral, som vi blev lært op til. Det hele handler om at optimere udbyttet af udsatte fugle som fasaner og ænder. Derfor gjaldt det om at fjerne alt rovvildt fra terrænet. Vi kørte også rundt om natten med projektører og skød ræve og grævlinger”. Det er ifølge SKN udsætningen af fuglevildt, som er den grundlæggende årsag til problemerne:

Risikerer at miste landbrugsstøtte

Ifølge NaturErhvervsstyrelsen, så kommer ulovlig anvendelse af pesticider ind under de såkaldte krydsoverensstemmelsesregler. Det betyder at en ejendom, hvor rovfugle er fundet forgiftet, risikerer at miste en del af sin landbrugsstøtte fra EU. I grove tilfælde kan det koste helt op til 20 pct. af landbrugsstøtten.

"Det koster omkring 50 kroner at opdrætte en fasan. Skytten får omkring 300 kroner for hver fasan, der bliver skudt. Hvis han fx kan hæve afskydningsprocenten fra 50 til 70 procent, så er der virkelig mange penge at tjene. På sådan en jagt bliver der måske skudt 1000 fasaner til et samlet beløb på 300.000 kroner – og på nogle godser holdes der 25-30 jagter om året. Men afskydningsprocenten skal mindst op på 50, hvis det skal løbe rundt for skytten. Så hele forretningen med udsætning af fugle giver en meget klar motivation til at bekæmpe rovvildt", siger den tidligere skytteelev.

SKN har derfor også en ganske klar anbefaling til, hvordan ulovlighederne kan stoppes: "Man skal have regler ligesom i Tyskland, hvor udsætning af fuglevildt som fasaner og ænder ikke er tilladt. Syd for grænsen må skytterne nøjes med at pleje terrænet og fodre op på det vildt, som er der i forvejen. Hvis vi havde samme regler herhjemme, så kunne jagtmoraleen genoprettes, siger

Ørnereden var placeret i denne skovbevoksning.
Foto: Claus Dalskov.

Død rød glente og forgiftet fasan på Frijsenborg november 2012. Bemærk de mørke carbofuran-korn i brystkødet.

den tidligere skytteelev, hvis fulde navn er redaktionen bekendt.

Forgiftninger fortsætter

Havørnene på Langeland er den femte dokumenterede sag siden 2010, hvor store rovfugle er fundet giftdræbt med stoffet carbofuran. I foråret 2010 blev en rød glente fundet dræbt ved Trelleborg. I juni samme år gik det ud over en havørn hun og dens unge i Odense Fjord. I april 2011 blev der fundet en giftdræbt ung havørn ved Bovballe på Langeland og i marts 2012 en kongeørn på Tjele Gods i Midtjylland.

Den sjette dokumenterede sag om carbofuran de senere år kom så i november 2012, hvor en giftdræbt rød glente blev fundet på Frijsenborg Gods i Østjylland, lige ved siden af en fasan, hvis bryst var fyldt med carbofuran. Altså nøjagtig den metode, som den tidligere skytteelev SKN har beskrevet (se billederne).

I den seneste sag har DOF og Danmarks Jægerforbund i fællesskab taget kraftigt afstand fra forgiftning af rovfugle. Som jægerens formand Claus Lind Christensen har udtrykt det til DOF's nyhedsbrev: "Der er simpelthen ingen formildende omstændigheder, når man lægger en lokkefugl ud med gift for at skade vores rovfugle". Sagen om den forgiftede glente på Frijsenborg efterforskes nu af Østjyllands Politi. Tiden vil vise, om det her vil lykkes at løfte bevisbyrden.

Viben har brug for vand. Foto: Ulrik Bruun.

Tøndermarskens fremtid fortsat usikker

Af Knud N. Flensted og Niels Riis

DOF kæmper videre for fuglene i marsken, selvom regeringens udspil har tilfredsstillet EU.

Europakommissionen har i november 2012 meddelt DOF, at man agter at skrinlægge den langvarige klagesag om mangelfuld forvaltning af Tøndermarsken. DOF klagede i 2002 til EU over den danske forvaltning af området på baggrund af den drastiske tilbagegang, som ynglefuglene havde været udsat for i Tøndermarsken. Siden dengang har sagen bølget en del frem og tilbage. Efter flere år med indhentning af oplysninger, udtalelser og redegørelser fra den danske regering besluttede Kommissionen i 2006 at sende en åbningskrivelse, som er et første varsel om en indbringelse for Domstolen. Sagen blev udvidet og optrappet med en begrundet udtalelse imod Danmark i 2010, hvilket er sidste skridt før en egentlig retssag.

Øget fokus på Natura 2000

Under det langvarige forløb har sagen medført en række generelle opstramninger af den danske naturlovgivning, og der er nu omsider blevet vedtaget naturplaner for alle de danske Natura 2000-områder. Der er ingen tvivl om, at Tøndermarsksagen har været med til at øge fokus på betydningen af fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet (de såkaldte Natura 2000-direktiver) i forhold til dansk fugle- og naturbeskyttelse. Den tidligere regering forsøgte sig med særlige midlertidige støtteordninger (MVJ), hvor man ville betale landmændene ekstra for at tage natur- og fuglehensyn. Problemet var bare, at landmændene krævede endnu flere penge, når ordningerne udløb, for at være med til at opretholde

de små forbedringer. Derfor har DOF hele vejen igennem efterspurgt langsigtede aftaler og ordninger, der varigt kan sikre fuglene og naturen i Tøndermarsken.

Forvildet skrækscenarie

Den 16. april 2010 fremsatte Socialdemokraterne m.fl. et beslutningsforslag i Folketinget: "Forslag til folketingsbeslutning om yderligere fredning og bedre beskyttelse af Tøndermarskens unikke naturværdier". Ved folketingsbehandlingen afviste flertallet bestående af regeringspartierne og DF forslaget, men miljøminister Karen Ellemann lovede dog inden årets udgang at fremlægge en redegørelse for Folketinget. Den skulle laves af Naturstyrelsens egne folk med lidt ekstern bistand, og den blev først klar i april 2011.

Foto: Helge Røjle Christensen

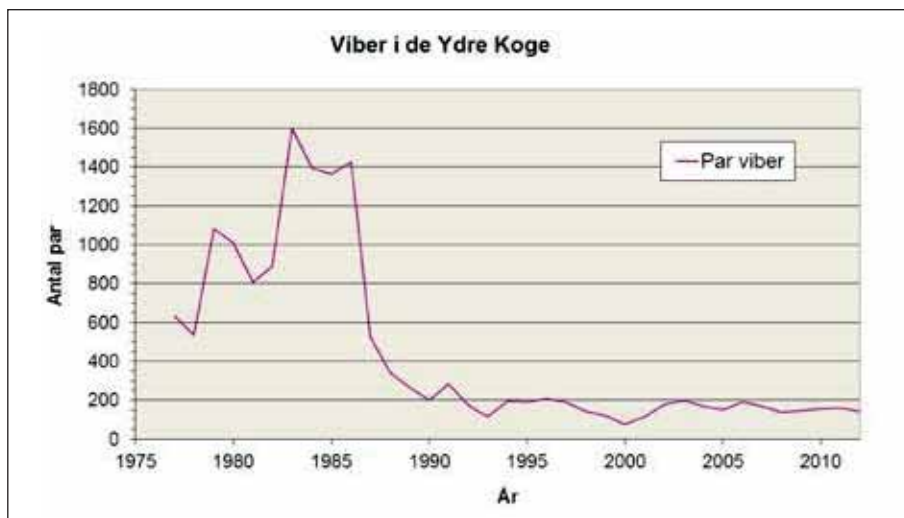
Redegørelsen lagde et forvildet skræk-scenarie frem, som ville oversvømme det meste af området. Konklusionen var, at det ville der ikke komme flere vadefugle, men kun svømmefugle ud af, og at de fleste problemer i øvrigt kunne løses ved at skyde 89 % af rævene i området. Det var begrundet i nogle modelberegninger, hvis præmisser i høj grad kan diskuteres.

Rævejagt har ikke hjulpet

DOF protesterede voldsomt mod præmisser og konklusioner bl.a. med henvisning til, at redegørelsen ikke gav nogen forklaring på, at tætheden af vadefugle er 8-10 gange højere på statens egne fener ude i Margrethekog end i de privat og kommunalt ejede fener i de fredede Ydre Koge inden for det gamle 1861-dige. Rævene kan løbe frit frem og tilbage - også over grænsen. Naturstyrelsen havde allerede i efteråret 2010 igangsat deres program med intensiveret rævejagt og også med fældning af de hegn og vildtremiser, som kunne tiltrække krager, skader og rovfugle. Efter lidt kosmetiske rettelser blev redegørelsen udsendt i endelig udgave i juni 2011. De seneste tal for ynglende vadefugle viser, at de sidste to års rævejagter og træfældningen endnu ikke har ændret situationen væsentligt.

Staten bør overtage arealer

Samlet set er der trods alt kommet mere fokus på fuglelivet i Tøndermarsken, og naturlovgivningen er strammet op. Men selve fuglelivet i Tøndermarsken har ikke fået det væsentlig bedre. Der forestår endnu en kæmpeopgave med optimering af naturdriften i området, inden især de ynglende vadefugle kan genindtage områ-

det som i tidligere tider. Erfaringerne fra de statsforvaltede naturarealer i Margrethekog har vist, at naturvenlig vandstandsregulering og bedre græsningsdrift kan tilgodes de ynglende vadefugle, så bestandene her er langt tættere end på arealer, som drives af private landmænd. DOF har længe argumenteret for en langsigtet plan for statslig overtagelse af de mest værdifulde dele af marsken. Myndighederne arbejder nu på en eller flere jordfordelinger i området, så de mest værdifulde engarealer kan samles under offentlig forvaltning. Resultatet af disse initiativer er endnu uvisse, men Europakommissionen har åbenbart allerede nu stillet sig tilfreds med de gode tanker. DOF vil naturligvis fortsat holde skarpt øje med forvaltningen af Tøndermarsken, og de kommende år vil vise om de gode intentioner bærer frugt. Man kan håbe det bedste, men frygte det værste.

Knud N. Flensted er biolog og Niels Riis næstformand i DOF.

KORT NYT

Flere glenter overvintrer

Trods de senere års tendens til hårdere vintre i Danmark, så er flere røde glenter begyndt at overvintrere herhjemme. Og de overvintrende glenter samles på kollektive overnatningspladser, ligesom det kendes fra Skåne. På to lokaliteter, en ved Nødager på Djursland, og en ved Lille Åmose på Vestsjælland, kan man dagligt ud på eftermiddagen se røde glenter flokkes for at overnatte kollektivt. I det jyske er der denne vinter talt op imod 17 røde glenter ved overnatningspladsen, mens det vestsjællandske landskab har budt på op imod 31 røde glenter i de fælles sovetræer i Lille Åmose nær Jyderup.

Lav flyvning forbudt

"BL 7-15" hedder en ny bestemmelse om flyvning over særligt støjfølsomme naturområder i Danmark, som nu er trådt i kraft, efter at Trafikstyrelsen har haft de skærpede regler i høring. Bag den tørre titel gemmer sig klare forbedringer for fuglelivet på 70 lokaliteter, hvor det er vurderet, at flyvning i lav højde kan medføre betydelige forstyrrelser blandt både fugle og dyr på grund af støjen. Bestemmelsen slår fast, at alle støjende fly, også små helikoptere, modelfly og motorsvævefly, ikke må flyve lavere end 300 meter over de udpegede støjfølsomme naturområder. Tidligere var kun 28 naturområder omfattet af forbuddet.

TRÆKFUGLE

KENDER INGEN GRÆNSER

*Hedehøg han – en af de truede danske fuglearter, som har brug for hjælp både ude og hjemme.
Foto: Helge Sørensen.*

STØT DOF'S BESKYTTELSE AF:

- De danske agerlandsfugle
- Trækfugle der overvintrer i Vestafrika
- Sjældne og truede ynglefugle

Hedehøgen er et godt eksempel på, hvordan fuglebeskyttelsen er blevet international. DOF arbejder på at beskytte hedehøgens reder i Danmark. Men vi er også med til at skaffe ny viden om truslerne i vinterkvarteret i Vestafrika. Med et ekstra bidrag til DOF's naturbeskyttelse kan du gøre en forskel for fremtiden.

Faste månedlige bidrag sikrer, at DOF kan yde en stabil og langvarig beskyttelse.

Fugleværnsfondens reservat Tryggelev Nor på Sydlangeland er blevet et eldorado for lappedykkere. Her er det gråstrubet lappedykker. Foto: John Larsen.

FRISTEDER FOR FUGLENE

Mange af Fugleværnsfondens reservater er vådområder af stor naturmæssig og rekreativ værdi. Her genoprettes og beskyttes naturen til glæde for fuglene.

Fugleværnsfondens lokale, frivillige arbejdsgrupper udfører naturpleje og sørger for at vedligeholde fugletårne, gangbroer og andre faciliteter i reservaterne. Dermed får mange mennesker mulighed for at opleve og glæde sig over naturværdierne.

Fugleværnsfonden er en almennyttig fond stiftet af Dansk Ornitologisk Forening. Fonden forvalter i alt 860 hektar fordelt på 20 fuglereservater over hele Danmark.

ET FAST BIDRAG GIVER SKATTEFRADRAG

Det faste naturbeskyttelsesbidrag skal betales over Betalingsservice. Hermed bliver det også muligt for DOF at opgøre det samlede bidragsbeløb til SKAT en gang om året, så givenden kan få glæde af de nye skattefradragsregler. Læs mere om skattefradragsreglerne på www.dof.dk. Her kan man også læse om DOF's brug af telemarketing og sikkerheden ved oplysning om cpr. nummer og kontonummer over telefonen.

SIG JA ELLER NEJ – BRUG KUPONEN ELLER SEND EN MAIL

Du kan selv tilmelde dig naturbeskyttelsesbidraget i stedet for at blive kontaktet. Benyt kuponen eller send en mail med de samme oplysninger i – så sparer DOF en opringning. Du kan også bruge kuponen til at frabede dig en opringning.

- Jeg vil gerne give DOF et fast naturbeskyttelsesbidrag
- Jeg ønsker ikke at blive kontaktet om et naturbeskyttelsesbidrag
- Beløbet skal være inklusiv mit medlemskontingent (min. 100 kr./månedligt)
- Beløbet skal være eksklusiv mit medlemskontingent (min. 50 kr./månedligt)

Beløbet skal hæves i flg. rater (Færre rater giver færre administrationsomkostninger for DOF)

- Hver måned
- Hver anden måned
- Hvert kvartal
- Hvert år

**STØT
EN GLOBAL
NATURBESKYTTELSE
– JORDEN HAR
BRUG FOR
DET!**

BELØBETS STØRRELSE PR. RATE

NAVN

ADRESSE

POSTNUMMER OG BY

TELEFON EMAIL

PENGEINSTITUT

PENGEINST. REG. NR. KONTONUMMER

DIT CPR. NUMMER (SKAL UDFYLDES FOR AT BRUGE BETALINGSSERVICE OG FÅ SKATTEFRADRAG)

DATO OG UNDERSKRIFT

Fuglenes nye danmarkskort

I år kan du vælge kvadrater til de kommende års store Atlas III-tælling.

Der er brug for omkring 1000 aktive feltornitologer til Atlas III, og du kan blive en af dem. Danmark er delt op i 2163 kvadrater af 5x5 kilometer. De skal alle sammen tælles op i løbet af fire år fra 2014 til 2017. Fra oktober i år kan du afgive dine ønsker til hvilke kvadrater, du gerne vil have ansvaret for på Atlas III hjemmesiden.

"Papirløst" projekt

Det er tredje gang, at Danmarks ynglefugle kortlægges i et Atlasprojekt. Første gang

var i årene 1971-74 og anden gang i årene 1993-96.

Der er meget nyt i det kommende Atlas III-projekt. Først og fremmest er projektet 100 procent elektronisk. Alle registreringer indtastes på projektets kommende hjemmeside via computer eller smartphone. Det giver mulighed for en langt hurtigere præsentation af resultater i forhold til de tidligere Atlasundersøgelser. Hjemmesiden vil blive opdateret automatisk med nye observationer hver dag. Men den afsluttende

rapport vil dog også komme i bogform. Det er også nyt, at man som fugletæller kan indtaste ynglefugle fra kvadrater over hele landet, altså ikke kun fra ens "eget" kvadrat. Men der skal stadig udpeges kvadratansvarlige, som sikrer og koordinerer, at de enkelte kvadrater dækkes tilfredsstillende. Det er denne funktion, man kan melde sig til fra oktober.

Time Tælle Ture

Endnu en nyhed i Atlas III er de såkaldte Time Tælle Ture, hvor man går på en linje gennem landskabet og tæller alle fugle inden for en bestemt afstand. "Formålet med Time Tælle Turene er at få både relative og absolutte bestandsestimater for almindelige arter af ynglefugle", siger projektkoordinator Thomas Vikstrøm fra DOF. "Disse tællinger erstatter så at sige de punkt-tællinger, der blev udført i Fuglenes Danmark (Atlas II) for at fremskaffe relative bestandsestimater. Med Time Tælle Turene får vi for første gang et estimat af populationsstørrelsen for de almindelige arter. Som endnu et nyt element vil vi også gennemføre Time Tælle Ture om vinteren. I kraft af disse tællinger får vi mulighed for at give et billede af, hvordan fuglene fordeler sig i landskabet", siger Thomas Vikstrøm.

Tidsplan for Atlas III

2012-13: Projektforberedelse, Metodeudvikling, IT-udvikling, Pilotprojekt, Hvervning og oplæring.
2014-17: Feltarbejde, Dataindsamling, Hvervning og oplæring.
2018-19: Databehandling, Afrapportering

Læs mere på dof.dk i menuen projekter > Atlas III

Foto: Helge Røjle Christensen

Voksen perleugle kigger ud af sit naturlige hjem i et forladt sortspætte-hul. Foto: Klaus Dichmann.

Af Helge Røjle Christensen

Perlehumør i skoven

Den charmerende lille perleugle har fået sit gennembrud som ynglefugl i Danmark. DOF har hjulpet arten med opsætning af redekasser, og det arbejde fortsætter i de kommende år under Projekt Fokuseret Fugleforvaltning.

Perleuglen yngler både nord og syd for Danmark, men er ny som dansk ynglefugl. Efter en lidt tøvende start med op til tre ynglepar om året, så har Dansk Ornitologisk Forening i 2012 registreret hele syv par ynglende perleugler. Det vækker naturlig-

vis begejstring hos manden med det tætteste forhold til Danmarks perleugler: Ringmærker og artskoordinator Klaus Dichmann fra Sønderborg:

Artskoordinator Klaus Dichmann på vej med endnu en redekasse til Danmarks nye ynglefugl. Foto: Kristian Graubæk.

Et kuld perleugler,
"Made in Denmark".
Foto: Klaus Dichmann.

"Nu tør jeg for alvor tro på, at perleuglen er kommet for at blive, og Danmarks fauna dermed er beriget med en ny fast ynglefugl", siger han.

Klaus Dichmann har personligt haft det meste af bestanden i hænderne. Siden 2007 har han mærket 60 danske perleugler, fordelt på 55 unger og fem voksne

hunner. Det sker for bedre at kunne følge bestandens indvandring.

"Det er en meget temperamentsfuld lille ugle. De voksne er betydeligt mere aggressive i hånden end både slørugler og kirkeugler", fortæller Klaus Dichmann, som har stor erfaring med ringmærkning af danske ugler.

"Men ungerne af perleugle tager ringmærkningen helt stille og roligt ligesom andre ugleunger", tilføjer han.

Over 100 redekasser

De syv par i 2012 fordelte sig med fire par i Midtjylland og tre par på Bornholm. Ringmærkningen afslørede, at en af de jyske hunner fik to kuld unger på vingerne. Mere end et kuld om året er velkendt hos slørugle, men ikke tidligere registreret hos perleuglen. En anden af de jyske par fik otte unger, som alle kom på vingerne. I alt fløj der mindst 38 nye unge perleugler ud i den danske natur i 2012.

Seks ud af de syv par yngede i redekasser, det sidste par i et forladt sortspættehul, som er perleuglens naturlige redested. Fordelingen viser, hvor afhængig perleuglen er af redekasser i et land med få store spættehuller. DOF har efterhånden opsat mere end 100 redekasser til perleugler, spredt over store dele af landet og flere steder i samarbejde med Naturstyrelsen eller kommunerne. Dette arbejde fortsætter og bliver intensiveret i de kommende år, fordi perleuglen er en af otte udvalgte arter i Projekt Fokuseret Fugleforvaltning (se boks side 13).

Klar til ringmærkning i midtjysk plantage. Metallet omkring stammen skal forhindre skovmåren i at kravle op og snutte ugleungerne. Foto: Carl Johnsen.

Hvor kommer de fra?

Det er usikkert, hvorfra de danske perleugler er indvandret. Det første sandsynlige ynglefund i nyere tid er en udflygtet unge fra Blokhus i Nordjylland i 1968, året efter den store invasion af perleugler i 1967. Det første sikre fund af en rede med unger blev gjort i 1979 på Bornholm, hvor der også var sikre ynglefund i 1980 og 1987. Det hænger sikkert sammen med sortspættens indvandring til Bornholm i 1960'erne og dermed adgang til mulige redehuller for perleuglen. Nu er sortspætten igen forsvundet fra Bornholm, og perleuglerne på øen er dermed helt afhængige af de redekasser, som den lokale uglegruppe under DOF har sat op.

Første sikre ynglefund uden for Bornholm var i en midtjysk plantage i 2007. Året efter var der igen et enkelt par i en anden midtjysk plantage, mens der i 2009 blev registreret tre par: To af dem i Midtjylland og det tredje på Bornholm efter godt 20 års fravær på klippeøen. Både i 2010 og 2011 var der tre par med samme fordeling, før det store gennembrud for perleuglen i Danmark i 2012.

"Vi regner med, at de bornholmske fugle kommer fra Sverige. Men det er usikkert, om de jyske fugle kommer fra Tyskland – eller om det måske er invasionsfugle fra nord, som har slået sig ned i Danmark", siger Klaus Dichmann.

"Vi håber at fortsat ringmærkning og måske DNA-prøver fra fuglene kan give os svaret i de kommende år", siger han.

Glæde – og lidt usikkerhed

Perleugler ser herligt nysgerrige ud, og vi er nysgerrige efter at vide mere om dem. Men man kan også vælge bare at glæde sig over, at de nu er kommet til Danmark. Og forhåbentlig bliver de her.

"I modsætning til sløugle og kirkeugle, som er meget stedfaste, så strejfer perleuglerne en hel del rundt. Det viser ringmærkningen også. Især hunnerne er meget mobile, og de slår sig kun ned i de skove og plantager, hvor der er velegnede redehuller og føde nok i form af mus", siger Klaus Dichmann.

"Jeg arbejder meget sammen med ugleeksperter i det nordlige Tyskland. Her har de også oplevet en pludselig stor fremgang for perleugle, men det blev efterfulgt af en hurtig halvering af bestanden igen. Det håber vi ikke sker herhjemme, og vi gør i hvert fald, hvad vi kan for at hjælpe den lille ugle", siger DOF's arts koordinator.

Voksen perleugle hun i sikre hænder. Ringmærkningen afslørede, at en jysk hun fik to kuld i 2012. Foto: Carl Johnsen.

Af Heidi Thomsen

Projekt Fokuseret Fugleforvaltning

Perleuglen er en af de otte arter udvalgte arter i Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, hvor Dansk Ornitologisk Forening målrettet arbejder på at beskytte og øge ynglebestanden af sjældne og truede danske ynglefugle. De øvrige arter i projektet er stor skallesluger, hvidbrystet præstekrave, rød glente, havørn, hedeheg, vandrefalk og kirkeugle. Projektet løber fra 2011 til 2014 og er finansieret med støtte fra Villum Fonden.

Som led i projektet, der blandt andet skal sikre perleuglens fortsatte udbredelse i Danmark, vil der i alt blive opsat 30 redekasser på egnede perleuglelokaliteter. Perleuglen yngler normalt i gamle sortspættehuller, men fordi bestanden af sortspætter er i tilbagegang, kan det blive svært for perleuglen at etablere og udbrede sig naturligt. En øget fremgang for perleuglen i Danmark skal derfor primært ske i kraft af redekasser på potentielle ynglelokaliteter i Danmark. Håbet er, at redekasserne opsat i Projekt Fokuseret Fugleforvaltning fremover vil kunne bane vejen for flere ynglende perleugler i landet.

Erfaringer med redekasser til perleuglen er endnu relativ sparsomme i Danmark. En vigtig del af Projekt Fokuseret Fugleforvaltning er derfor at lave en analyse af, hvordan og hvor redekasserne skal sættes op for at hjælpe perleuglen bedst muligt. Analysen kommer til at indgå i et notat med forslag til placeringer af projektets 30 redekasser, der også er Dansk Ornitologisk Forenings generelle anbefalinger i forhold til opsætning af redekasser til perleugle. Notatet udgør derfor et vigtigt fagligt værktøj i forvaltningen af perleuglen i Danmark og specifikt i beslutningsprocesser angående opsætning af redekasser.

Notatet vil blive udarbejdet i et samarbejde mellem Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, og den artsansvarlige caretaker for perleugle Klaus Dichmann. Notatet forventes offentliggjort på perleuglens artshjemmeside under projektet i starten af 2013.

Der er indtil videre ikke opsat nogen redekasser til perleugle i forbindelse med projektet. De første kasser i projektet forventes opsat i starten af 2013.

Heidi Thomsen er biolog og ansat i DOF's naturvidenskabelige afdeling.

Syv gode tips til, hvordan du får lært at kende fuglenes sang.

Fang fuglestemmerne

Tekst og illustrationer: Marco Brodde

Sivsangeren kan man ikke undgå at høre, hvis man besøger den på ynglepladsen i april, maj og juni. Den er knyttet til de dele af rørskoven, der er under tilgroning.

Forårets første fuglesang er for de fleste en kilde til glæde og ny energi efter en lang og mørk vinter. Vi forbinder fuglenes sang med lyse sommernætter, kold hvidvin og grønne skove. Glæden bliver kun større, når man genkender stemmerne fra løvet og kan sætte navn på fuglene. Men inden man kommer så langt, kan et ønske om kendskab til fuglekorets udøvere resultere i frustrationer, totalt manglende overblik og almindelig opgiven. Når man så endelig er blevet fortrolig med fuglestemmerne, kan man sjældent rigtig huske, hvorfor det var så svært, og hvordan man egentlig fik det lært. En sammenligning med det at lære at cykle er ikke helt ved siden af. Befolkningens interesse for at lære de mest almindelige fuglestemmer at kende synes konstant. DOF's lokalafdelinger oplever, at fuglestemmekurser er et hit, selv når de gentages år efter år, og interessen for foreningens internationale arbejde i Afrika skærpes mærkbart i den brede befolkning og hos medierne, når arbejdet omhandler "vores egne" fugles vinterkvarterer syd for Sahara. Næppe fordi løvsangeren og de andre sangfugle har en fjerdragt, der imponerer, men de synger smukt, og vi har ikke lyst til at miste disse stemmer fra sommerhaven. Disse iagttagelser kan man filosofere længe over, men vist er det, at vi som folk på en måde er forbundet med fuglenes sang og det, den repræsenterer. Men hvordan begynder man, når ønsket er at kunne skelne stemmerne og arterne fra hinanden? Det er et spørgsmål, de fleste allerede erfarne ornitologer er blevet mødt med. Dem, som har vovet sig ud i at afholde kurser eller fuglestemme-ture, har i hvert fald forsøgt at svare eller komme med

gode tip til begynderen. Efter en hel del år i fugleformidlingens tjeneste har jeg til Fugle & Natur forsøgt at ryste syv tip op, der efter min erfaring har været brugbare for begynderen.

Tip nr. 1: Lyt hjemme fra

Start med at anskaffe dig en cd eller gå på nettet (f.eks. www.dof.dk), hvor du kan høre arterne, når du vil. Både før og efter turen.

Tip nr. 2: Tag et skridt ad gangen

Erkend, at man ikke lærer alle fuglestemmer på en gang eller i løbet af en sommer. Man skal i stedet glæde sig over hver enkel art, man er blevet fortrolig med. Sådan kan et forår blive til en række af sejre i stedet for frustrationer over alle de fugle, man må opgive at sætte navn på. Glem dem, og tag et skridt ad gangen.

Tip nr. 3: Start tidligt på sæsonen

Dette nummer af Fugle & Natur udkommer i februar, hvor fuglesangen synes noget fjern. Tingen er dog bevidst. Er man nybegynder, handler det nemlig om at komme i gang, hvilket vil sige begyndelsen af marts. Ja, faktisk kan man begynde allerede på milde vinterdage for at få styr på f.eks. en af de drilske stemmer, man tit støder på. Nemlig musvitten, der bruger et helt arsenal af stemmer. Så lyt godt efter

musvitten i haven eller krattet og bemærk de forskellige stemmer. Ret hurtigt vil du, på trods af variationen, blive fortrolig med arten. Og der er endnu ikke mange andre arter i koret til at forvirre billedet. Det skulle da lige være gærdesmutten, der med en høj trille markerer sit vinterterritorium. Den er også god at få styr på, inden det hele eksploderer i løbet af foråret.

Tip nr. 4: Lær de almindelige arter at kende

I fuglebogen står almindelige arter ofte side om side med mere fåtallige træk- og ynglefugle. Undersøg tidligt på sæsonen hvilke arter, der er de mest almindelige i nærområdet. Vælger du en skov, park eller større have, er der meget stor sandsynlighed for i løbet af foråret at støde på gransanger, løvsanger, tornsanger, gærdesanger, munk, sangdrossel, solsort, bogfinke og rødhals. Listen kan sagtens forlænges, men det er eksempler på arter, der er så udbredte og almindelige over hele landet, at ingen kommer udenom at lære disse. Herefter kan man bedre skille nye arter ud fra koret.

Tip nr. 5: Søg selskab på turen, deltag i et kursus, men gå også alene ud

Man lærer meget af at få fuglene peget ud i felten af en mere kyndig læremester.

Gerne på tomandshånd. Det siger sig selv, at kurser og arrangerede ture også er et godt sted at starte. Så hold øje med lokalafdelingens arrangementskalender. Flere lokalafdelinger samarbejder i øvrigt med aften- og folkehøjskoler. Ture i større grupper bør dog suppleres af ture på egen hånd. Det er vigtigt. Man lærer for alvor noget, når man selv står med fuglen og ikke bare kan spørge!

Tip nr. 6: Besøg den samme lokalitet igen

Når man opsøger den samme lokalitet flere gange, bliver man nemmere fortrolig med dens fugle. Ofte vil man møde og høre de samme arter, ikke sjældent endda på de samme steder på ruten. Gentagelse og repetition er netop pointen. Næste år kan man så skifte lokalitet, f.eks. skifte bøgeskoven ud med mosen. Således vil man i løbet af nogle sæsoner bygge sin viden op.

Tip nr. 7: Find på huskeregler

Et klassisk tip er at knytte den enkelte arts sang til en remse, lyd, rytme eller andet man kan huske den på. Typiske eksempler er gulspurven, der tæller til syv eller bogfinkens "det kan jeg sig' lig' så tit det skal være". I det hele taget er det et godt råd i ord at beskrive det, man hører. Lyder stemmen sørgmodig eller glad, er den hurtig, høj eller dyb, og hvordan er rytmen? Det hjælper meget at sætte sine egne ord på.

Sanne Busk, initiativtager til "Fuglepi-gerne" og ihærdig fugle-formidler, takkes for bidrag til listen.

Marco Brodde er næstformand i DOF og naturvejleder ved NaturKulturVarde.

Rørspurven er en almindelig art, der synger fra det tidlige forår i f.eks. moser og rørskove. Stemmen er diskret, men ret nem at lære.

Af Charlotte Mathiassen

Folket i skoven

DOF er engageret i et stort skovprojekt i Harapan, Håbets Skov, på den indonesiske ø Sumatra. Hvis projektet skal lykkes, så er det afgørende at tage hensyn til de oprindelige folk i skoven. Antropolog Charlotte Mathiassen fra DOF arbejder på projektet, som blandt andet er finansieret med klimapenge fra Danida.

Et barn af bathin sembilan-folket. Foto: Asep/Burung, BirdLife Indonesia

Hvem ejer regnskoven? Det er et afgørende spørgsmål, når man prøver at redde truede regnskove. På verdensplan er der omkring 370 millioner mennesker fordelt på ca. 4000 befolkningsgrupper, der kalder sig oprindelige folk. Mange af dem lever i regnskoven. En af dem er bathin sembilan i Håbets Skov på Sumatra. Overalt i verden er de oprindelige folk presset. Mange har mistet deres land, der ofte er rigt på naturressourcer, og deres identitet som særskilt folk. I de sidste årtier har der været stigende opmærksomhed på deres rettigheder, og i 2007 vedtog FN Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder DRIP (den engelske forkortelse). Den er ikke legalt bindende for de lande, der underskrev deklARATIONEN, men den er alligevel et vigtigt instrument for de oprindelige folk. F.eks. er artiklen om oprindelige folks frie, forudgående og informerede samtykke i forbindelse med brug af deres land blevet indskrevet i mange donores tilgang til naturbeskyttelse, og den er en del af Danidas politik for oprindelige folk.

Hjemmet er i regnskoven

Trods disse fremskridt, har mange nationalstater deres egne forestillinger

om oprindelige folk som tilbagestående og som værende i vejen for udvikling. Ofte er der direkte konflikt mellem den nationale lovgivning om f.eks. udnyttelse af skov og de internationale rettigheder for oprindelige folk. Mange steder vil man ikke anerkende forskellen mellem oprindelige folk og landets andre etniske grupper og argumenterer, at 'vi jo alle er oprindelige'. Men i henhold til ILO konvention 169, skal der flere elementer til for, at et folk kan kalde sig oprindeligt: "Folk i uafhængige lande, der betragtes som oprindelige i kraft af deres nedstamning fra befolkninger i landet eller en geografisk region, til hvilket landet hører på erobring- eller koloniseringstidspunktet eller i forbindelse med etableringen af de nuværende statslige grænser, og som uafhængig af deres legale status har beholdt deres egne, eller nogle af deres egne, sociale, økonomiske, kulturelle og politiske institutioner." Ifølge AMAN, en NGO for oprindelige folks rettigheder i Indonesien, er der mellem 30-40 millioner mennesker i Indonesien, der kan betegnes som oprindelige. Mange af dem anser regnskoven for deres hjem og som en vigtig markør for deres identitet. I Harapan er der ca. 800 bathin sembilan, der er organiseret i AMAN som oprindeligt folk. Det er svært at få nøjagtige informa-

tioner, især fordi nogle ikke-oprindelige folk prøver at påtage sig en identitet som oprindelige, hvis det kan give dem fordele

Presset af tilflyttere

For det uøvede øje kan det være svært at få øje på, hvordan bathin sembilan adskiller sig fra andre befolkningsgrupper i området, selvom der er visse fysiske forskelle. De siger selv, at de ikke længere taler deres eget sprog og ikke har nogle særlige skikke og ritualer, der adskiller sig fra majoritetsbefolkningen. Men de har været længe i området, mener at skoven tilhører dem, og ser sig selv som anderledes end majoritetsbefolkningen. Traditionelt har de levet af skovens planter og dyr, men de er blevet stadigt mere marginaliseret, fordi skoven i vid udstrækning er blevet fortrængt af palmeolieplantager. De færreste lever stadigvæk traditionelt, men dyrker som oftest junglegummi eller arbejder i oliepalmeplantagerne. De er presset af de mange illegale tilflyttere til skoven, der konkurrerer med dem om ressourcerne. Nogle af dem er dog selv engageret i at bane vejen for spekulanter og andre, der ser deres chance for at udnytte Harapans udsatte position som et donorbetalt program. Et program, der ikke

kan gribe til de samme midler overfor den illegale indtrængen som de virksomheder, der ejer plantagerne.

20 familier flyttet

Harapan regnskovsprogrammet har en klar strategi for at inkludere de oprindelige folk og i den Danida støttede del af programmet, som DOF er engageret i, er det et direkte krav, at der skal tages hensyn til deres rettigheder, og at de ikke må tvangs fjernes fra skoven. Når de bliver spurgt, svarer mange bathin sembilan, jeg har talt med, at de er glade for de mulighe-

Tigre optaget med fotofælde i Harapan. Skoven er rig på biodiversitet med bl.a. tigre, tapirer, gibbonaber, elefanter og 304 fuglearter.

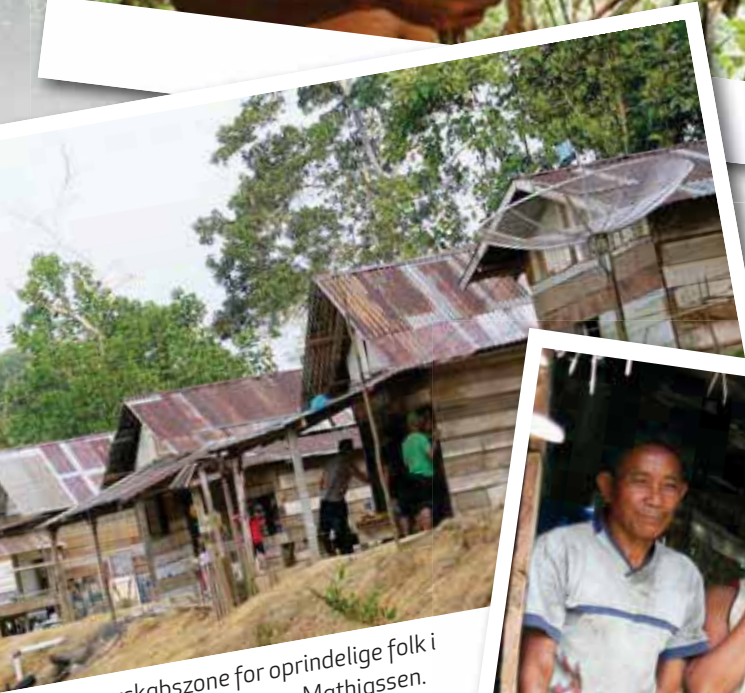
der, programmet giver dem for at blive fast bosat i såkaldte partnerskabszoner. Indtil videre er 20 familier flyttet til en sådan zone. De har fået støtte til at genopbygge

deres boliger, adgang til vand, sanitet og el, børnene bliver kørt i skole i en nærliggende landsby, og de har adgang til programmets sundhedsydelser.

Udsigt over Harapan, som betyder Håbets Skov. Foto: Ule/Burung, BirdLife Indonesia.

Ung mand af bathin sembilan-folket henter produkter i skoven. Foto: Ule/Burung, BirdLife Indonesia.

Partnerskabszone for oprindelige folk i Harapan. Foto: Charlotte Mathiassen.

Bathin sembilan familie i deres hus i den sydlige del af Harapan. Foto: Charlotte Mathiassen.

De fleste arbejder i naboplantagen, der producerer palmeolie eller i Harapan som patruljer eller i en planteskole. De fisker lidt og bruger andre af skovens produkter til eget forbrug. Selvom de oplever det som en forbedring, at de nu har et sted at bo, hvor de kan få lov at blive, er alt ikke rosenrødt. For eksempel har de en tradition for svedjebrug, der ikke er tilladt i programmet.

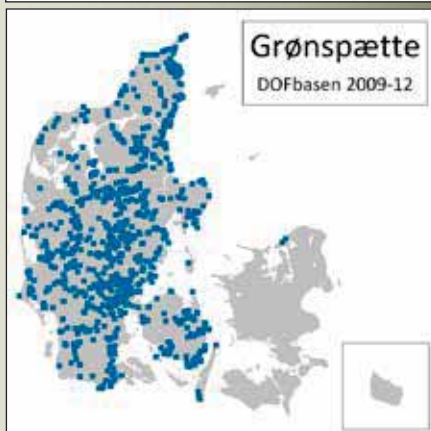
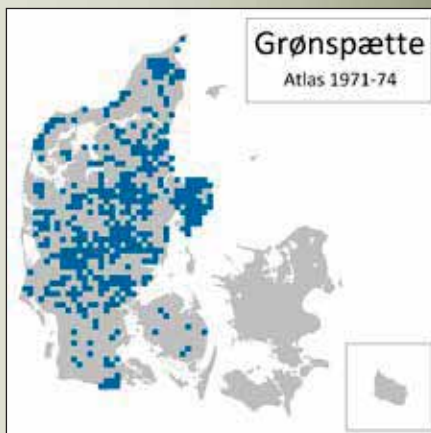
Kompliceret situation

Strategien synes enkel. Skovens oprindelige beboere får nogle goder og rettigheder til gengæld for at indgå aftaler med Harapan programmet om en række regler for skovens udnyttelse. I praksis er det dog mere kompliceret. For det første lægger DRIP op til, at folk kan sige nej til et program, hvis det ikke huer dem, og det rejser komplicerede spørgsmål om, hvem der egentligt ejer skoven, når der opstår konflikter mellem bathin sembilan rettigheder og programmets ønske om at bevare og genoprette skoven og dens biologiske mangfoldighed for dens egen og kommende generationers skyld. Og for det andet påberåber illegale tilflyttere sig også rettigheder til de samme naturressourcer - med højtråbende støtte fra nogle indonesiske og udenlandske NGO'er. Sidst men ikke mindst kan samarbejdet med programmet betyde, at bathin sembilan ved at blive fast bosat, og ved at sende børnene i en skole, der tilgodeser majoritetens værdier og kultur frem for deres egen, risikerer at miste deres særlige identitet. Dette er bare en af de problematikker, DOF håber at kunne være med til at finde en løsning på som teknisk rådgiver på Harapan regnskovsprogrammet.

Charlotte Mathiassen og antropolog og ansat i DOF's internationale afdeling.

Hvis du skal vide noget, må du slå det op i 'Grønspættebogen'. Det ved enhver, der har læst Anders And-blade. Men hvis du skal vide noget om grønspætter, så må du have fat i en lang række andre kilder, der alle er baseret på tællinger af fuglene. Grønspætten er en art, der har sin verdensudbredelse begrænset til Europa. Den samlede bestand vurderes til 590.000-1.300.000 ynglepar med de

Grønspætte – nedtur med nuancer

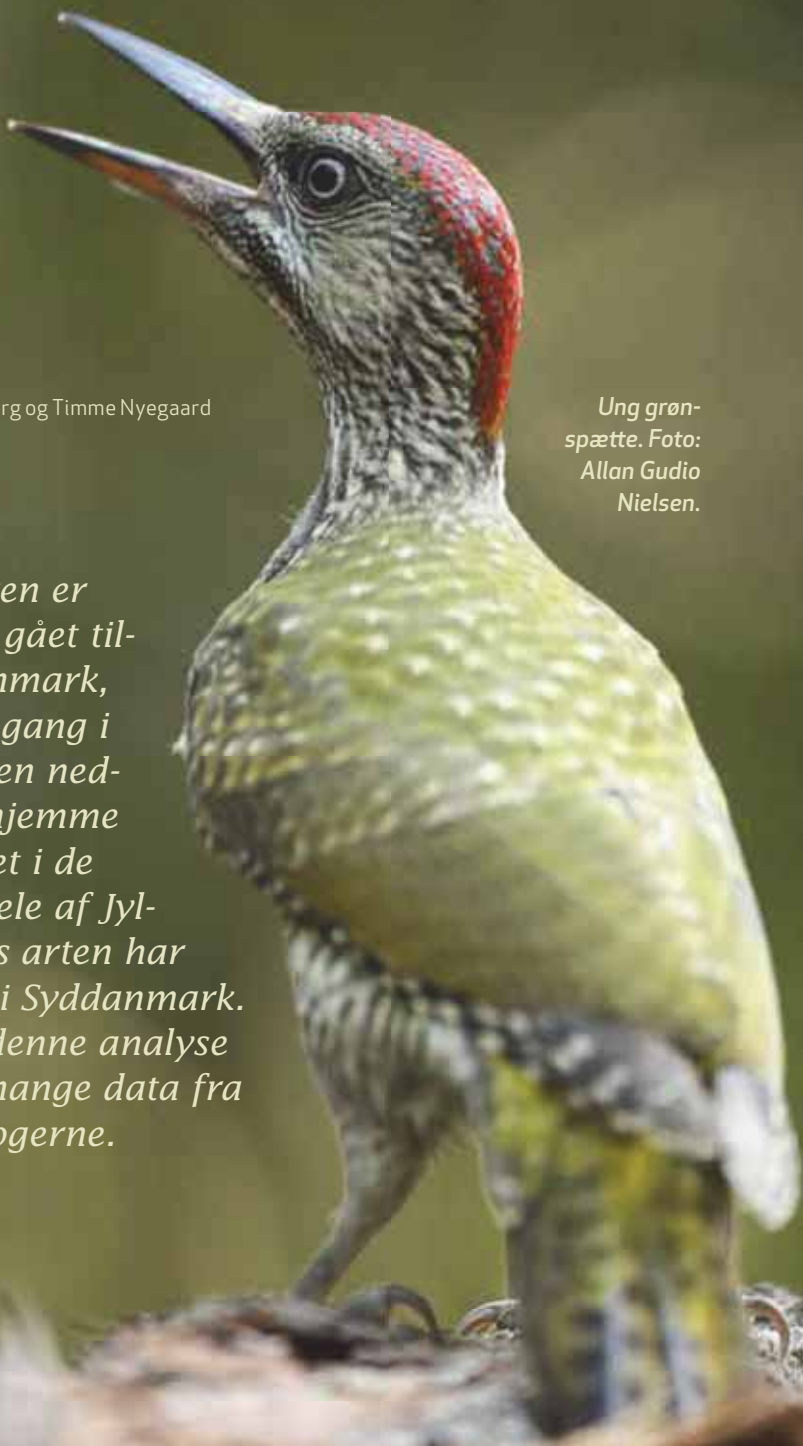

Figur 1. Yngleudbredelsen af grønspætte registreret i de to atlasundersøgelser 1971-74 og 1993-96 samt kort baseret på 3270 indtastninger af grønspætte i DOFbasen 2009-12.

Af Henning Heldbjerg og Timme Nyegaard

Ung grønspætte. Foto: Allan Gudion Nielsen.

Grønspætten er samlet set gået tilbage i Danmark, trods fremgang i Europa. Men nedturen herhjemme er især sket i de nordlige dele af Jylland, mens arten har spredt sig i Syddanmark. Det viser denne analyse af DOF's mange data fra feltornitologerne.

største bestande i Frankrig og Rumænien ('Birds in Europe II'¹). I perioden 1990-2000 skønnedes det, at der var fremgang i det meste af Vesteuropa og tilbagegang i det meste af Østeuropa. Den samlede tendens for Grønspætte i Europa er dog entydigt positiv set over de sidste 25 år².

Svensk bestand stabiliseret

Også tæt på Danmark er der store bestande. Den svenske bestand, der er estimeret til 18.000 par, heraf 600 par i Skåne³, er nu stabil efter at have været halveret over en 30 årig periode. Den tyske bestand blev i år 2000 estimeret til 23.000-35.000 par og til at være i fremgang¹. I Slesvig Holsten, hvor bestanden er vurderet til cirka 500 par, er der konstateret en bestandsfremgang over de sidste 10-25 år⁴. Også den polske bestand vurderes at have været stigende over de sidste 10 år⁵.

I Danmark yngler Grønspætten gerne i halvåben blandingskov med åbne partier af fx græssede overdrev og heder, hvor redeguldet oftest hugges ud i død ved. Dens vigtigste føde er myrer, og den fouragerer oftere på jorden end vores andre spætter. De danske fugle er udprægede standfugle, men kan dog strejfe noget, og der er eksempler på grønspætter ringmærket i Nordtyskland, som senere er aflæst i Danmark⁶. Om vinteren kan grønspætten grave sig gennem sneen for at få adgang til myreterne.

Modsatrettede tendenser

'Grønspætten findes kun i Jylland', har man i mange år sagt, men der er tegn på, at udbredelsesmønsteret er ved at ændre sig. Ornitologerne beretter om modsatrettede tendenser i de forskellige egne af landet. Nogle mener, at grønspætten går frem, andre at den går tilbage.

Ung grønspætte.
Foto: Allan Gudie
Nielsen.

REFERENCER

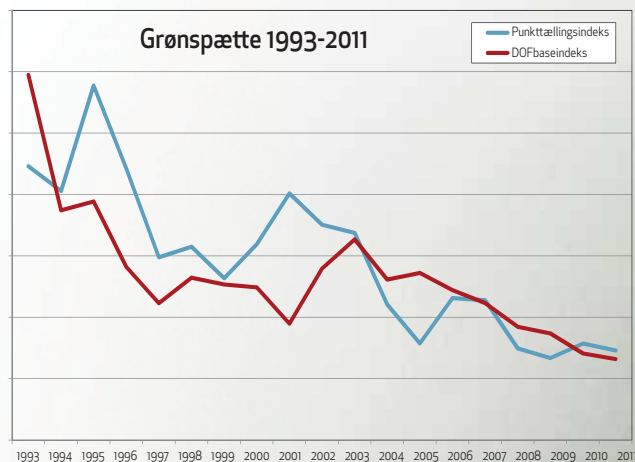
- 1) BirdLife International 2004: Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. – Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 12).
- 2) European Bird Census Council: www.ebcc.info
- 3) Ottosson et al. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. Sveriges Ornitologiska Förening.
- 4) Knief et al. 2010. Die Brutvögel Schleswig-Holsteins. Ministerium für Landwirtschaft, Umwelt und ländliche Räume des Landes Schleswig-Holstein (MLUR).
- 5) BirdLife Poland (OTOP) 2012: Common Bird Census (html). <http://monitoringptakow.gios.gov.pl/app/trendy>
- 6) Bønlykke et al. 2006. Dansk Trækfugleatlas. Forlaget Rhodos A/S & Zoologisk Museum, Københavns Universitet.
- 7) Dybbro 1976: De danske ynglefugles udbredelse. DOF/Zoologisk Museum.
- 8) Grell 1998: Fuglenes Danmark. DOF.
- 9) Heldbjerg & Lerche-Jørgensen 2012: Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2011. DOF

DOF's medlemmer viste med tællingerne i det første danske atlas⁷ over Danmarks fugle i starten af 1970'erne, at grønspætten havde sin danske hovedudbredelse i det østlige og centrale Jylland (figur 1). Da man gentog tællingerne med det andet danske atlas, 'Fuglenes Danmark'⁸, havde den bredt sig mod nord og mod nordvest, og således blevet meget mere almindelig 'nordenfjords', hvorimod den næsten var forsvundet fra Fyn og Sønderjylland. Arten har tidligere ynglet på Sjælland, Lolland og Falster, men den forsvandt herfra omkring forrige århundredeskifte, sandsynligvis pga. skovdriftens intensivering i den periode. Der er de sidste 10 år rapporteret om enkelte strejfende individer i disse områder, men arten har ikke genetableret sig som ynglefugl.

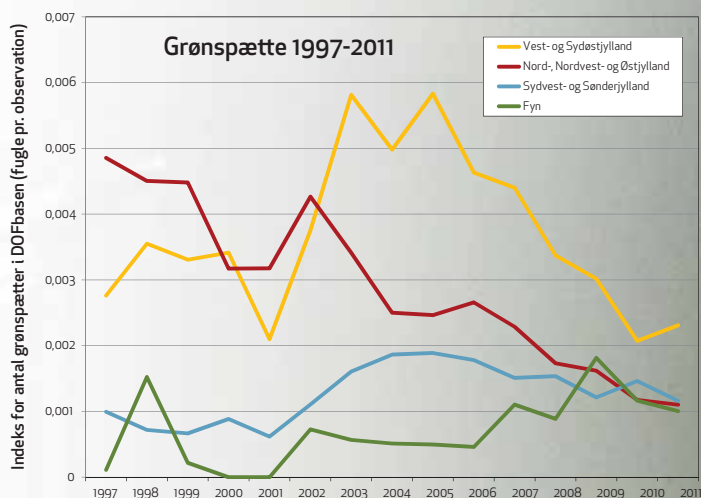
Tilbage i nord, frem i syd

Det tredje danske fugleatlas (2014-17) vil give os helt sammenlignelige data, så vi præcist kan se, hvilke udbredelsesændringer, der er sket i løbet af de sidste to årtier. Men med lidt forsigtighed kan man dog også søge svar i DOFbasens data. Og grønspætten har tydeligvis indfundet sig igen på Fyn og i det østlige Syd- og Sønderjylland siden det andet atlas. Måske har den også bredt sig i den vestlige del af det sydlige Jylland op til Ringkøbing Fjord. På Djursland synes der derimod at være sket en reduktion i udbredelsen. Den danske bestand blev i år 2000 forsigtigt estimeret til 750-1000 par¹, men punkt-tællingerne⁹ har vist en fortsat nedadgående tendens (figur 2), så den nuværende bestand er nok noget lavere. Af DOFbasens data ses det selvsamme generelle mønster. Data viser endvidere, at der har været en stor og vedvarende tilbagegang siden atlasperioden i det nordlige og østlige Jylland, og at der i det seneste årti er sket en tilbagegang i både Vestjylland og Sydøstjylland (figur 3). Derimod anes der måske en fremgang i det sydlige og sydvestlige af Jylland siden atlasperioden. Dette understøttes af grundige caretakeroptællinger af ynglepar i den sønderjyske IBA nr. 66 (figur 4). Decemberstormen i 1999 har formentlig begunstiget arten, idet stormen resulterede i både lysninger i skovene og i mere dødt ved (Jesper Leegaard, pers. komm.). Ud over dette har vi desværre ikke kendskab til detaljerede studier foretaget på grønspætte i Danmark.

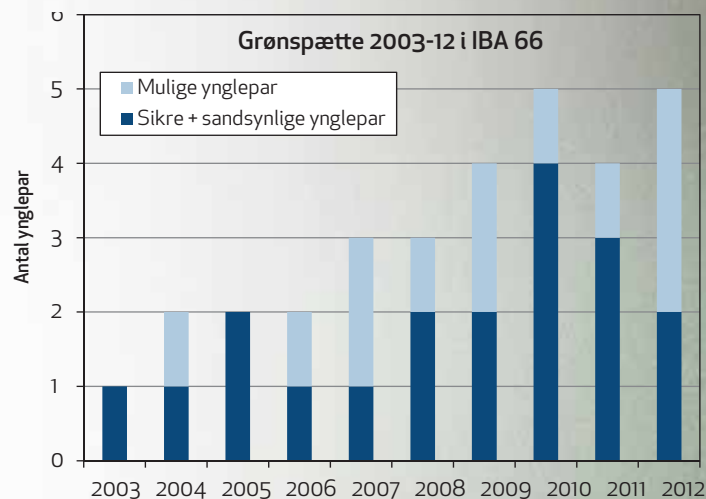
Henning Heldbjerg og Timme Nyegaard er biologer i DOF's Naturvidenskabelige Afdeling.

Figur 2. Indeks for grønspætte 1993-2011 fra Punkttællingsprojektet (baseret på årlige optællinger i perioden 1/5-20/6) og DOFbasen (antal grønspætter indtastet hele året for Jylland og Fyn, korrigeret for rapporteringsaktiviteten i DOFbasen det enkelte år).

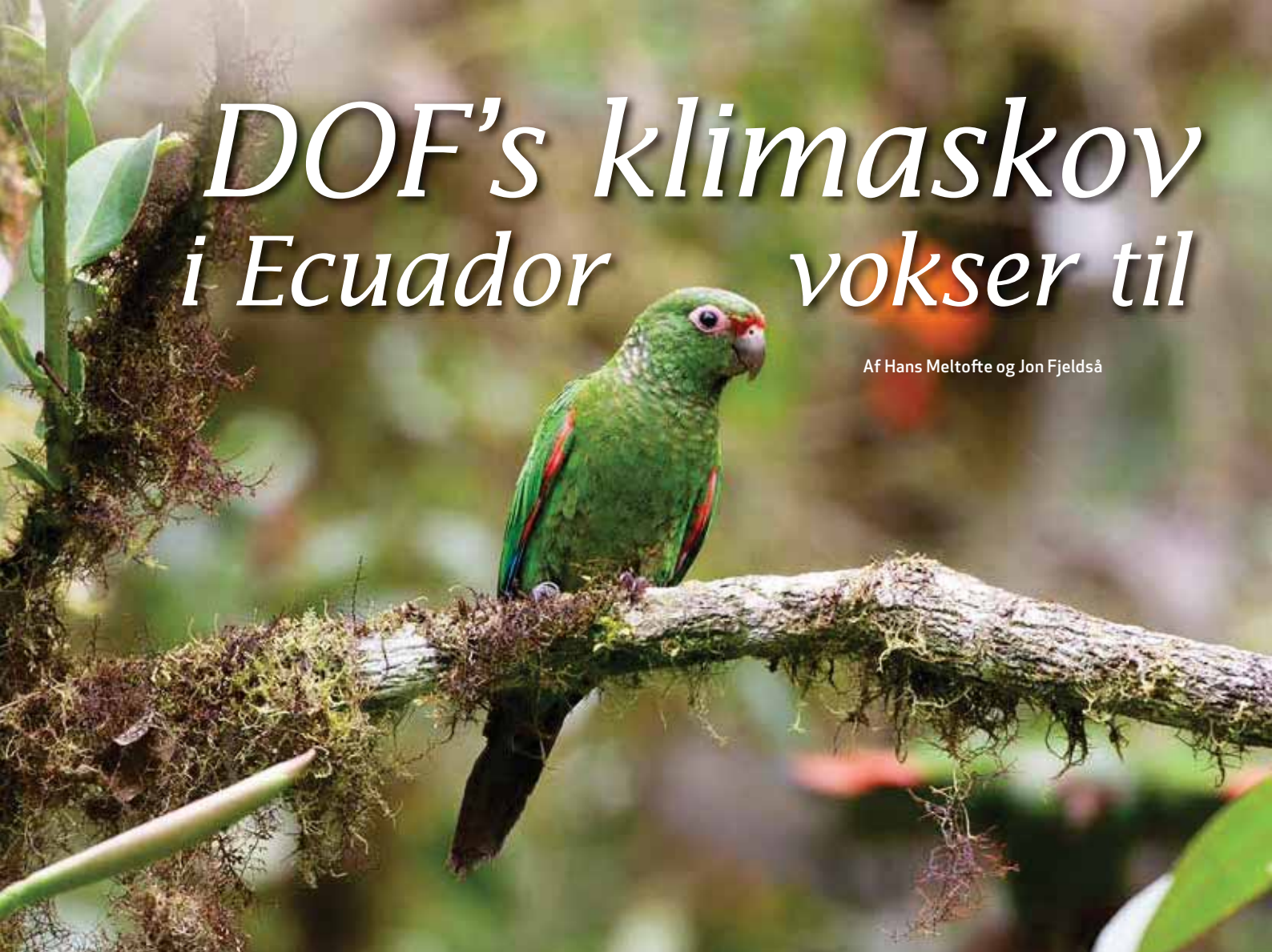
Figur 3. Regionale bestandsudviklinger for grønspætte 1997-2011. Baseret på indtastninger af 10.090 grønspætter i DOFbasen og korrigeret for geografiske og tidsmæssige forskelle i rapporteringsaktivitet.

Figur 4. Antal ynglepar af grønspætte 2003-12 i 'IBA 66 Lindet Skov, Hønning Mose & Plantage samt Lovrup Skov & Skrøb' i Sønderjylland. Baseret på grundige optællinger af den lokale caretakergruppe.

DOF's klimaskov i Ecuador vokser til

Af Hans Meltofte og Jon Fjeldså

El Oro-conuren, El Oro Parakeet, er en af de stærkt truede arter i Buenaventura-reservatet, der ikke findes i andre fredede områder. Adskillige yngler i redekasser lige ved den jord DOF har støttet opkøbet af. Foto: Doug Wechsler.

DOF's rejser og andre CO₂-belastende aktiviteter kompenseres ved opkøb af degraderet regnskov med henblik på genvækst og CO₂-optag svarende til vores udslip. Samtidig beskytter vi nogle af verdens vigtigste og mest truede områder for endemiske fuglearter og anden biodiversitet. Også en lang række af foreningens medlemmer har taget imod invitationen til at kompensere deres personlige CO₂-udslip fra opvarmning, elforbrug, bilkørsel og rejser. Pengene fra de første to år blev for et år siden brugt til opkøb af et meget værdifuldt område omkring tågeskoven ved Buenaventura nær Piñas i El Oro-provinsen i det sydvestlige Ecuador.

Ecuadors Fugleværnsfond

Opkøb og administration af området forestås af Fundación Jocotoco, som i forvejen

ejer og forvalter adskillige regnskovs-områder i Ecuador, ligesom Fugleværnsfonden herhjemme. Fundación Jocotoco blev stiftet i 1998 og har som formål at beskytte globalt truede ecuadorianske fugle ved opkøb af jord og oprettelse og vedligeholdelse af reservater. Det er indtil videre blevet til 10 reservater, som tilsammen dækker en bred vifte af habitater. Buenaventura-området har 543 ynglende fuglearter og er tæt på at være global top-scoring for endemisme, dvs. forekomst af arter med meget begrænset udbredelse. Flere af reservaterne grænser direkte op til store fredede områder, så selv arter med store territorier har mulighed for at opretholde levedygtige bestande. Ikke mindre end 26 af Ecuadors 39 globalt truede fuglearter findes i reservaterne. Reservaterne bliver udvidet så hurtigt som

donationer tillader det og interessante lodder er til salg. De områder, der er ryddet for skov, bliver enten overladt til selv at springe i skov, eller de bliver tilplantet med de oprindelige træarter. Indtil videre er der blevet plantet 750.000 træer i reservaterne.

Din CO₂-kompensation er vigtig

Vi skal fortsat kompensere vores CO₂-udslip ved sådanne opkøb af degraderede skovområder med mange truede arter og stort potentiale for CO₂-optag. Det samme inviterer vi alle DOF's medlemmer til.

- For strøm er det 25 kr. pr. 1000 kW/t.
- For bilkørsel i en middelklassebil er det 500 kr. pr. 10.000 km.
- For boligopvarmning er det 700 kr. pr. 100 m² opvarmet areal pr. år.
- For flyrejser til Europa bortset fra det sydlige Sverige og det nordligste

Dette er
det eneste foto, der
er taget af Ecuadortapaculo, Ecuadorian Tapaculo, den anden truede
art, der ikke findes i andre
fredede områder
end Buenaventurareservatet.
Foto: Erling
Krabbe.

Græsarealerne på jorden i Buenaventura-reservatet, som DOF har støttet opkøbet af, får nu lov til at springe i skov igen uden hjælp af tilplantning. Foto: Nigel Simpson.

Tyskland samt de neden for nævnte lande kr. 100.

- Til Grønland, Middelhavslandene,
- Mellemøsten og europæisk Rusland er det kr. 200.
- Til resten af verden bortset fra de nedenfor nævnte lande er det kr. 600.

■ Til Antarktis, Australien og New Zealand er det kr. 900.

Du kan indbetale dit bidrag til foreningens CO₂-konto, reg. nr. 4180, konto nr. 4180 337 377 i Danske Bank (se yderligere på www.dof.dk/klima). Dine indbetalinger er nu fuldt fradragsberettigede.

Reglerne herfor fremgår af foreningens hjemmeside.

Hans Meltofte er formand for DOF's Naturpolitiske Udvalg og medlem af hovedbestyrelsen. Jon Fjeldså er formand for Internationalt Udvalg.

KORT NYT

Hjælp til vandsangere virker

Bestanden af vandsanger i Europa er i tilbagegang. Det skyldes især ødelæggelse af artens levesteder og vandstandsændringer. OTOP, BirdLife i Polen, har siden 1990'erne kørt et vandsanger-projekt, blandt andet støttet med midler fra EU's LIFE-program. Det går blandt andet ud på at pleje vandsangerens ynglelokaliteter med høslæt og rydning af buske. I 2012 gennemførte OTOP en landsdækkende vandsanger-tælling med hjælp fra 120 frivillige ornitologer. Resultatet var 3256 hanner.

Det overstiger tællingerne i både 2007 og 2009, så noget tyder på, at tilbagegangen er stoppet. Men den polske bestand af vandsanger er tilsyneladende den eneste, som er stabil. I både Hviderusland og Litauen er bestanden gået tilbage i 2012. Heldigvis foregår der nu også naturpleje til gavn for vandsangeren i disse to lande. I Tyskland var der i 2012 tre syngende hanner efter flere års fravær. På grund af manglende observationer er der ingen aktuelle data for vandsangerens situation i Ukraine og Rusland. Læs flere internationale fuglenyheder på www.birdlife.org

Af Lars Dinesen

Spætter langt ude i oceanet

*Som en af få danske
ornitologer har Lars Dinesen
besøgt ø-gruppen Andamanerne.
Her fortæller han om
fuglelivet på de isolerede
tropiske øer.*

Okkerflagspætte, Fulvous-breasted Woodpecker, ses i blandede fødesøgningsflokke og er en af to spætter, hvor individer fra en kontinental stamform antagelig har krydset 400 km åbent vand fra fastlandet til Andamanerne. Foto: Lars Dinesen.

Andamanerne tilhører Indien, selvom ø-gruppen ligger i den østlige del af det Bengalske Hav tættere på Thailand. Der er flere end 300 øer. Dertil kommer øerne i den sydlige ø-gruppe Nicobarerne, og de har tilsammen et areal, der overstiger det

danske. Øerne er dækket af frodig skov. At se på fugle i tropeskov er "hårdt arbejde", og megen tid i felten er nødvendig, hvis man vil se fuglene. Belønningen på Andamanerne er til gengæld, at der er mulighed for at se 23 arter inklusiv underarter, der ikke findes andre steder i verden. Der yngler cirka 100

fuglearter, heraf er tropeskoven levested for halvdelen. Det dybe ocean er måske grunden til, at Andamanerne er bemærkelsesværdig fattig på hav- og kystfugle. Sammenlignet med andre ø-grupper som fx Seychellerne er øerne blottet for måger, terner, skråper og fregatfugle. Det er først og fremmest

Andamanerne består af flere end 300 skovklædte tropeøer, der sammen med Nicobarerne strækker sig over 700 km nord for Sumatra i den østlige del af den Bengalske bugt. Foto: Lars Dinesen.

skovfugle, der trækker ornitologer til de oversøiske dele af denne langstrakte bjergkæde mellem Myanmar og Sumatra. Tidligere var øerne lukket for besøgende, men nogle af hovedøerne inklusiv hovedbyen Port Blair er nu åbent for tilrejsende indere og udenlandske turister. En lang

række øer er stadig lukket land på grund af tilstedeværelsen af fjendtlighedsindede indfødte folk. Jeg besøgte de sydlige Andamaner en uge i oktober 2012, efter at have deltaget i biodiversitetskonferencens COP11 i Hyderabad i Indien. Det lykkedes mig at få bogført 19 af de 23 endemiske ar-

ter i løbet af ugen, og jeg besøgte kun nogle få skovlokaliteter i Mount Harriet nationalpark ved Port Blair og øen Havelock.

Forventelige arter

Sammensætningen af fuglefaunaen på isolerede øer er altid interessant. Det er navn-

Den karakteristiske og sky rørvagtel, Andamanerkastanjerikse, Andaman Crake ses sjældent og findes kun i skov- og sumpområder på nogle af de større øer i Andamanerne. Foto: Kalyan Varma.

lig og ikke overraskende duer, papegøjer og isfugle, der dominerede, og i de mørke timer er der flere uglearter, der lader sig høre. Dertil kommer nogle overraskelser i tropeskoven, som ved tilfældighedernes spil har krydset de mange kilometer åbent hav og formået at etablere sig. Afstanden til Indien er små 1200 km mod vest. Thailand ligger 700 km mod øst og mod nord ligger Myanmar nærmest cirka 300 km fra de nordlige øer. Mod syd stikker Sumatra næsen frem og ligger kun små 200 km fra den sydligste ø i Nicobarerne. Øerne strækker sig over cirka 700 km. Duer er formidable langdistanceflyvere og rigt repræsenteret også på andre isolerede øer. Otte arter ses regelmæssigt på Andamanerne. Tre af arterne, nemlig den langhalede brune Andaman Cuckoo Dove, den ringdueligende Andaman Wood Pigeon og den grønne frugtdue Pompador Green Pigeon har udviklet sig til egne arter (eller underarter). De er svære at få at se, og jeg måtte tage af sted uden at have set skovduen. Den mest almindelige er den grønne og grå Green Imperial Pigeon, der

høres overalt i skoven, og den og de øvrige arter af duer kendes alle fra fastlandet. Uglerne er repræsenteret med fem arter. Dværghornugler er kendt fra andre isolerede øer, og her er to tilstede: Andaman og Oriental Scops Owl. Førstnævnte er kun kendt fra Andamanerne, og jeg hørte den på tæt hold, men det lykkedes ikke at få den at se. Disse små ugler er både gode flyvere og i stand til at etablere sig i nye omgivelser. Jeg hørte også en anden ø-specialitet, Andamese Hawk Owl. Den findes på Andamanerne sammen med søsterarten Brown Hawk Owl, der måske også udgør en selvstændig art? Der er for høgeuglerne som for dværghornuglernes vedkommende tale om flere forskellige succesfulde indvandningsbølger fra fastlandet.

Spætter langt til havs

En af de fugle, jeg så mest frem til, var Andamanerspætten. Den er i samme slægt som sortspætten og minder på grund af den helt sorte fjerdragt og en skrigende rød-orange isse om denne. Men stemme og adfærd og issefjerene, der kan rejses,

er alligevel helt anderledes. Jeg så den en håndfuld gang parvis i forbindelse med forekomsten af blandede fødesøgningsflokke. Forekomsten på Andamanerne er et paradoks. På fastlandet findes den oplagte søsterart i form af White-bellied Woodpecker, og nogle individer fra en fælles stamform må have krydset havet formentlig fra det nuværende Myanmar. Flere spætter må i sagens natur have krydset åbent hav nogenlunde samtidig. Omstændighederne kendes ikke. Også en flag-spætte: Fulvous-breasted Woodpecker findes i de blandede fødesøgningsflokke. Det er ganske bemærkelsesværdigt at to spættearter, begge beskrevet omkring 1860, har koloniseret Andamanerne og udviklet sig til egne arter/underarter. Ingen af spættearterne findes på Nicobarerne, og det tyder på en indvandring fra Myanmar i nord. Der er aldrig nået spætter frem til New Guinea og Australien, og spætter mangler fra mange andre isolerede øer. På Andamanerne har en niche stået åben med den oprindeligt rigelige forekomst af skov, og da øerne kan dateres flere millioner år

Lars Dinesen med parkvagten ved indgangen til Mount Harriet nationalpark - Andamanernes mest kendte skovfuglelokalitet.

tilbage, har vinduet været åbent længe. Der er disse gyldne øjeblikke, der opvejer den fugtige varme, de irriterende blodsugende igler og en smattet skovbund efter heftigt regnfald, da begge arter spætter lader sig kortvarigt beskue på den samme stamme i en solplet set igennem et tilfældigt hul i det frodige løvdække.

Det lykkedes kun at få et kortvarigt glimt af en anden "wanted" nemlig den bemærkelsesværdige Andaman Crake, der har sort-hvid stribet bug, ensfarvet brunrød overside og grønt næb. Den ses i nærheden af skovsumpe eller andre skovomkransede vådområder. Når den ses! Den er sjælden, og de sumpede dale, der naturligt ligger omkranset af frodig skov, er efterhånden opdyrket med ris mange steder. Andamanernes mest sjældne ynglefugl er dog Narcondam Hornbill, og selvom jeg forsøgte, lykkedes det ikke at få arrangeret en sejltur til den isolerede ø Narcondam, af vulkansk oprindelse og med udbrud for relativt nylig, cirka 100 km øst for hovedøerne. Verdensbestanden tæller under 100 ynglepar på kun cirka 7 km².

For langt hovedparten af de endemiske Andamanerarter kan deres slægtskab til søsterarter på kontinentet umiddelbart identificeres. Dertil kommer iagttagelser af sjove trækfugle som brun løvsanger og nordsanger samt mange mudderklirer og andre vadefugle langs kysten.

Svære bird parties

Nok er der kommet en næsehornfugl til den allermest østlige isolerede ø i Andamanerne blandt 300 andre øer, men der er hverken hønsefugle, trogoner, skægfugle, larmdrosler, eller babblers, der ellers er talrigt tilstede i de tilbageværende tropeskove på fastlandet. Tilfældighederne spiller ind og samtidig kandiderer fuglene i disse grupper ikke til at krydse åbent hav. Der er til gengæld ikke megen tvivl om, at skovene nok kunne rumme flere arter, hvis de ellers nåede frem i tilstrækkelig antal. Det mest overraskende er, at kun en stationær drossel, Orange-headed Thrush, har etableret sig. Enkelte andre drosler besøger øerne uregelmæssigt. De fleste endemiske arter må antages at være fløjet over havet

fra Myanmar og Thailand, som ligger nærmest. Det underbygges af udbredelsen af sandsynlige søster arter. Andre er kommet fra syd fra Sumatra. De fleste har en pletvis udbredelse og findes kun på udvalgte øer. Skovfuglene er – som alle der har haft en kikkert om halsen i en tropisk skov vil vide – svære at få at se og færdes i høj grad i de blandede fødesøgningsflokke. Når man endelig står der – midt i tropeskoven – efter flere flyvninger gennem indisk luftrum, kan tanken komme: "der sker jo ikke en...". Der er stille – ingen grund til at løfte kikkerten. Og det fortsætter. Som regel afbrydes stilheden dog pludseligt af eksotiske fuglestemmer og med lidt held, er der også bevægelse i bladløvet, en blandet fugleflok er i gang. Håbet er i de situationer, at fuglene bevæger sig "fornuftigt", dvs. hen imod observatøren og ikke for højt i trækrønerne. Og i øvrigt at der er de nødvendige huller i løvet til at få nogle glimt af disse fugleflokke. Disse fascinerende flokke etableres formentlig både som et værn mod fjender (flere par øjne ser bedre) og fordi virakken fra et

sådan party sætter tropeskovinsekterne i bevægelse, hvilket gør livet meget nemmere for fuglene, hvor langt hovedparten er insektædende arter.

På Andamanerne er det – som andre steder i tropisk Asien og Afrika - en sort drongo, der anslår stemningen og leder flokkene. Her er to arter: Den endemiske Andaman drongo og den ekstravagante Racket-tailed drongo, med lange forlængede fluesmækkere i de ydre halefjer, og begge drongoer er i samme flok. Bird parties i tropeskoven er som at dykke ned under havoverfladen og kigge på koralfisk: Den azur blå monark fluesnapper, flagspætten, skrigende røde og gule minivets, høgestribede cuckoo shrikes, den gul-øjede endemiske tree pie, grønne

Hanging Parrots og gule piroler. Alle vidunderlige unikke skabninger med hvert deres særpræg. I alt registrerede jeg 18 arter i de blandede fugleflokke.

Oprindelige folk

Der foregår stor tilflytning af indere til Andamanerne, og den indiske regering yder et tilskud til de familier, der bosætter sig. Det betyder stor afskovning. På den anden side er en meget stor del af øerne stadig lukket for offentligheden på grund af tilstedeværelsen af de oprindelige folk. De efterhånden få tilbageværende stammer er formentlig efterkommere og en isoleret forekomst efter det moderne menneskes homo sapiens første spredning ud af Afrika.

Disse spændende mennesker lever i jægersamlerkulturer og er pygmæer dvs. at fuldvoksne mænd normalt er under 1,50 og "afrikaagtige". De jager med bue og pil, og de har været fjendtligt indstillet overfor omverdenen, hvilket indtil videre har reddet deres øer og kultur fra at blive overrendt. DNA analyser sandsynliggør, at disse andamanske negritoer er en af de menneskegrupper, der har levet længst tid i isolation, og deres sprog er ikke tæt beslægtet med andre sprog. Nicobarerne har i øvrigt været dansk koloniseret i en periode i 1700-1800 tallet.

Lars Dinesen er biolog og ansat i Naturstyrelsen. Han har tidligere været medlem af DOF's internationale udvalg.

Rejs til Andamanerne

En tur til Andamanerne kan fint gøres på egen hånd. Der er flyvninger fra det Indiske fastland til hovedbyen Port Blair henover den Bengalske bugt. Der er flere daglige afgange fra Chennai (det tidligere Madras), og der er også forbindelse fra andre indiske storbyer. Fra Chennai tager turen lidt over to timer, og prisen kan gøres for et godt stykke under 1000 kr. hver vej, hvis man bestiller i tide. Det er nemt at rejse rundt. Folk er venlige uden at være anmassende. Prisen for leje af scooter er 30 kr. per døgn plus benzin, og på Havelock kan cykler også lejes. Øerne er som nævnt et feriemål for inderne og med over 1 milliard fylder europæiske turister ikke ret meget, hverken i Indien eller på Andamanerne. Danske turarrangører udbyder rejser til Andamanerne, og det kan også lade sig gøre at entre med professionelle lokalkendte fugleguides fra det indiske kontinent, hvis det arrangeres på forhånd. Jeg rejste alene rundt med de fordele til opdagelses-instinkterne, det giver.

Andamerbulbul, Andaman Bulbul, ses bl.a. i blandede fødesøgningsflokke i tropesko-ven. Arten har sine nærmeste slægtninge på kontinentet i Thailand, Malaysia og Indonesien. Foto: Kalyan Varma.

Oplev ørnene i det danske landsskab

Søndag den 17. februar inviterer DOF hele Danmarks befolkning til Ørnens Dag landet over.

Ørnens Dag afholdes for ottende år i træk, og DOF's dygtige og engagerede rovfuglefolk står i spidsen for arrangementerne, hvor hele Danmarks befolkning kan opleve de storslåede vingefang. I 2012 var der over 300 ørne i Danmark på samme tidspunkt, og forhåbentlig er der også masser af ørne at se på i år.

Du kan nu se alle arrangementer på Ørnens Dag på dof.dk. Her vil du også kunne se, hvis nogle arrangementer aflyses eller flyttes, samt hvis mødesteder og tidspunkter ændres.

DOF's guider glæder sig til at byde dig velkommen på Ørnens Dag 2013.

DOF Nordjylland

Møder i Aalborg

Golfhuset . Borgmester Jørgensensvej 11
Kontakt: Ulf Klemmetsby (tlf. 29 80 53 80)

Møder i Frederikshavn

Knivholt Hovedgård . Hjørringvej, Naturlokalet
Kontakt: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39)

Møder i Hjørring

Kulturhuset . Dronningsgade
Kontakt: Peter Kristensen (tlf. 98 99 50 40)

Se desuden hjemmesiden www.dofnord.dk

MØDER

Generalforsamling ons. 27/2 kl. 19.30. Aalborg. Dagsorden: 1. Valg af dirigent. 2. Godkendelse af indkaldelse og dagsorden. 3. Formandens beretning og plan for 2013. 4. Fremlæggelse af regnskab til godkendelse. 5. Fremlæggelse af budget for 2013. 6. Valg til bestyrelse. 7. Valg af revisor. 8. Valg af repræsentanter til repræsentantskabet. 9. Indkomne forslag. 10. Eventuelt. Foreningen er vært ved et mindre traktement.

Øland & Tåkeren ons. 13/2 kl. 19. Skolegade 4, Hjørring, Salen. Tommy Christensen viser billeder fra Øland & Tåkeren. En tur med mange fine oplevelser, bl.a. høgesanger, lærkefalk, rovterne, fiskeørn, kærløber, orkideer og sommerfugle. Mødeleder: Henrik Pedersen (tlf. 27 377 122).

Nepal tors. 7/3 kl. 19. Knivholt, Frederikshavn. Foredrag ved Hans Christophersen m.fl. En gruppe nordjyder var i februar 2012 på tur til dette fantastiske land. Fra hovedstaden Kathmandu går det via lavlandet og nationalparken Chitwan til højderne omkring Annapurna-bjergmassivet. Udover landskab, fugle og dyr kommer man ikke uden om landets spændende kultur. Mødeleder: Torben Fisker-Rasmussen (tlf. 24 67 02 36).

Naturen rundt om Øresund man. 18/3 kl. 19.30. Aalborg. Vi får besøg af naturjournalisten Søren Skov, som fortæller om bogen "Naturen rundt om Øresund", der beskriver natur og fugleliv i Nordsjælland og det vestlige Skåne, bl.a. Falsterbo. Kaffe, te og kage kan købes. Biblioteket har åbent.

Lesbos, Grækenland tors. 4/4 kl. 19. Knivholt, Frederikshavn. Carsten Sørensen, Rene Larsen, Svend Erik Frandsen og Tommy Christensen besøgte Lesbos i maj 2012. Vi ser billeder af ørnevåge, bleg gulbug, rødrygget svale, blådrassel, hvid- og sort stork mm., heriblandt også af omkring 30 arter af dagsommerfugle. Mødeleder: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39).

Fuglesang. AAU, Strandvejen 12-14. Undervisningen foregår på fire tirsdage (20/4, 30/4, 21/5, 4/6) kl. 19-20.45. Ekskursioner på 3 timer foregår fire lørdage (20/4, 4/5, 25/5, 8/6; tid og sted aftales på kursus). Ekskursioner foregår i privatbiler. Kurset henvender sig til alle, der vil være fortrøstet med fuglesangen. Vi lærer de almindeligste fuglesang

og får råd til at skelne arterne fra hinanden. Som opfølgning gennemføres ekskursioner, hvor vi genfinder og repeterer arterne i naturen. Kurset kræver ingen forkundskaber. Pris: 650 kr. (for DOF-medlemmer kun 400 kr.) I samarbejde med Folkeuniversitetet i Nordjylland.

Årskavalkade ons. 24/4 kl. 19. Skolegade 4, Hjørring, Salen. Henrik Pedersen viser fuglebilleder taget på ture til skov og hegn, klit og strandenge, havne og byer, her i det nordjyske. Arter som vi alle kender, krydret med arter som ikke kommer på foderbrættet. Mødeleder: Hans Henrik Larsen (tlf. 29 99 46 53).

Fugle og natur 2012 tors. 2/5 kl. 19. Knivholt, Frederikshavn. Hans Henrik Larsen viser billeder fra 2012. Fra Rømmø i vest til Sverige i øst, fra Skagen i nord til Tyskland i syd. Billederne spænder lige fra insekter til landskaber, og fuglene serveres i en bred vifte af arter. Mødeleder: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39).

TURE

Hirtshals Øststrand og Lilleheden Klitplantage søn. 10/3. Samkørsel fra Hjørring Banegård kl. 9. Turen varer 3-4 timer. Vi går ud over Hirtshals Øststrand og tilbage gennem Lilleheden Klitplantage. Vi kan være heldige at se sortand og havlit på havet, og hvis vejret er mildt præstekrave og ryle. Den første lærkesang kan høres over klitterne. I plantagen er der træløber og mejser. Turleder: Hans Henrik Larsen (tlf. 29 99 46 53).

Hald Sø søn. 14/4. Afgang fra Frederikshavn Rutebilstation og Hjørring Banegård kl. 7. Vi mødes kl. 9 ved Niels Bugges Kro. Turen varer 7-8 timer. Hald Sø og området omkring er et levn fra istiden, hvor smeltevand og is forvandlede området til den smukke natur, vi kender i dag. Vi kan se korttået træløber, sortspætte og lille flagspætte. Turleder: Henrik Pedersen (tlf. 22 73 77 12).

Digevandretur ved Havnø lør. 20/4 kl. 15-17.30. P-arealet ved den store ladebygning, Havnøvej 38, Hadsund. Turen går via Havnø Mølle gennem Lunden til og på diget ved fjorden. Tilbageturen går muligvis over strandengene. I samarbejde med DN og Havnø Gods. Turledere: Svend Grønkjær Madsen og Torben Nielsen.

Skagen søn. 5/5. Afgang fra Frederikshavn Rutebilstation og Hjørring Banegård kl. 7. Vi mødes i Skagen kl. 8. Mødested aftales på dagen. Turen varer 7-8 timer. I maj kan Skagen byde på mange fine oplevelser. Turleder: Tommy Christensen (tlf. 30 17 28 67).

Studiekreds i feltornitologi 2013

Alle medlemmer inviteres til at deltage i en studiekreds med feltornitologi. Studiekredsen henvender sig primært til fuglekiggere med en vis erfaring og lyst til at lære mere om fuglenes kendetegn i felten. Fokus vil være på de mere vanskelige eller sjældne arter. I løbet af året vil vi tage på ekskursioner i hele regionen, og der er også mulighed for at lave foredrag. For at få mest udbytte af studiekredsen, vil vi alliere os med erfarne ornitologer til ekskursioner og foredrag. Program for de næste tre måneder:

Søndag 3/3: Lille Vildmose kl. 9. Gæs og svaner. Lille Vildmosecentret. Turleder: Thorkild Lund.

Søndag 7/4: Vi lader fugle og vejr bestemme lokaliteten.

26-27/4: Skagen eller Vejlerne. Vi tilmelder os kursus på Folkeuniversitetet med Klaus Malling Olsen.

9-12/5: Vi besøger Skagen Fuglefestival og ser på træk ved Skagen.

Herudover er der planlagt ekskursioner 26/5, 4/8 og 15/9. Disse vil blive annonceret i næste de følgende numre af Fugle og Natur. Der kan komme flere ture/møder. Se dofnord.dk for nærmere oplysninger eller kontakt Anders Horsten (tlf. 51 94 21 09/anders_horsten@hotmail.com) eller Esben Sloth Andersen (esa@business.aau.dk), hvis du vil deltage i studiekredsen.

Gråmejsjerne

Disse ture afholdes på hverdage og henvender sig især til seniorer. Alle er dog velkomne. De fleste ture varer 4-5 timer. Hvis du vil vide mere om turene eller foreslå nye ture, kan du kontakte: Poul Erik Sperling (tlf. 20 28 44 05), Tscherning Clausen (tlf. 98 31 73 54) og Svend Erik Mikkelsen (tlf. 61 60 73 61).

Mailliste for Gråmejsjer.

For ture med kort varsel, udsendes der en mail 1-2 dage før. Det kan være i forbindelse med sjældne gæster eller en endnu ikke fastlagt tur. Hvis du vil kontaktes via maillisten kan du skrive en mail til: pes@vildtfarmnord.dk mærket "Gråmejselisten".

Østkysten af Himmerland tirs. 12/2 kl. 10. Øster Hurup Havn, p-pladsen. Vi kigger havnen og havneområdet efter for skærpiber, alkefugle og dykænder. Derefter kan vi køre til Als, Mulbjerg eller Egense Færgeleje og Limfjordens udmunding. Turledere: Svend Erik Mikkelsen og Poul Erik Sperling.

Store Vildmose ons. 20/3 kl. 10. Ud for mosebruget på Holtebakkevej. Vi tager rundt i mosen og kigger efter svaner, gæs og måske stor tornskade. Turledere: Poul Erik Sperling og Tscherning Clausen.

Hornborgasjön 3-4/4. Det er en fantastisk oplevelse at se 20.000 traner ved Hornborgasjön, og der er også mange andre fugle i området; svaner, gæs, andefugle og rovfugle. Turen er i privatbiler og vi påtænker at bo i campinghytter nær området. Pris for færge, overnatning og kørsel bliver ca. 850 kr. pr deltager. Bilejere vil få fratrukket ca. 200 kr. til bil + ca. 600 kr. til benzin (1 kr. pr. kørt km). Hertil kommer forplejning. Vi håber at opleve både morgentrækket og aftentrækkende fugle. Derfor tager vi en sen færge hjem 4/4. Følg med på hjemmesiden – turen opdateres løbende. Endelig tilmelding

FUGLEPIGERNE

Læs mere om turene og find link til mødestederne på www.fugle piger.wordpress.com

Klostermølle Naturcenter ved Mossø søn. 24/2 kl. 10-12. P-pladsen ved den røde lade ved Klostermølle. Ved Gudenåens udløb i Mossø ligger naturcentret Kloster Mølle. Fra fugletårnet i tørreladen kan vi ofte se isfugl, og i Gudenåen ses vandstær og bjergvipstjert. Vi kan også opleve bl.a. skalleslugere, lappedykkere, krikand, taffeland, troland, havørn og blå kærhøg. Når turen slutter, spiser vi vores madpakker. Der er mulighed for at fortsætte til rovfuglebakken ved Øm kloster, hvorfra der er kig over søen, hvor havørnene søger føde. Om vejret er til det, fortsætter vi til fugletårnet ved Lindholm Odde. Turleder: Rikke Rørbech (tlf. 22 24 98 50).

Tur til Filsø medio marts Dato og turbeskrivelse bliver annonceret på Fuglepigerens hjemmeside.

Lille flagspætte ved Hald Sø søn. 7/4 kl. 9-12 Niels Bugges Kro, Ravnsbjergvej 69, Viborg. Vi prøver om vi kan høre og finde lille flagspætte ved Hald Sø, hvor den har ynglet i nogle år. Lille flagspætte bryder sig ikke normalt om nærkontakt, så vi skal være helt stille. Hvis det ikke lykkes at finde fuglen, kører vi til Nonbo Mølle, hvor vi også har en chance. Du kan evt. øve dig på fuglen sang inden turen. Turleder: Jette Lynge Jensen (tlf. 25 56 33 28).

Nattergaletur i Kasted Mose ons. 15/5 kl. 19-21.30. Vandværket i Kasted, Kasted Byvej 28, Århus N. Vi gør en tur rundt i mosen (2-3 km). Målet er at høre nattergalen synge, men vi får sikkert også mulighed for at træne andre fuglestemmer, f.eks. løvsanger, gransanger, grønirisk og bogfinke. Turleder: Lotte Skjærbæk (tlf. 25 77 52 32).

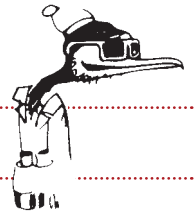
1/3. Send dog gerne tilmelding allerede nu til svemik45@hotmail.com mærket 'Hornborgasjön', så vi kan se, hvor stor interessen er. Turledere: Tscherning Clausen, Poul Erik Sperling, og Svend Erik Mikkelsen.

Jerup Strandenge ons. 10/4 kl. 10. P-pladsen for enden af vejen. Vi går rundt i området, hvor der er mulighed for at se forskellige vadefugle og terner. Turledere: Torben Fisker-Rasmussen (tlf. 98 42 82 40) og Poul Erik Sperling.

Ulvedybet man. 6/5 kl. 9-13. Samkørsel fra Kvicklys p-plads, Bouet, kl. 8.30. Vi kigger på trækkende ande- og vadefugle, herunder flere rylearter. Ved Bjerget er der gode chancer for at høre de flere arter af sangere. Vi kører rundt i området og standser på udvalgte poster. Turledere: Tscherning Clausen og Svend Erik Mikkelsen.

Skagen i maj kl. 4. Kvicklys P-plads, Bouet. For ikke at køre helt til Skagen i regnvej, vælges datoen for turen efter godt vejr for fugletrækket og udmeldes via maillisten to dage før. Turledere: Poul Erik Sperling, Svend Erik Mikkelsen og Tscherning Clausen.

Østjylland LOKAL

DOF Østjylland

Kontakt:

Kim Skelmose . Skovsbjergvej 18, Gl. Rye . 8680 Ry
Tlf. 27 73 40 70 . gestalt@ofr.dk

Følg med i listen over ture og møder på www.dofoj.dk. Der tilføjes løbende nye arrangementer, ligesom der kan være ændringer til nedenstående.

Lokalbladet "Sørvæn"

E-mail: soravnen@dofoj.dk

Bladet udsendes til alle kernemedlemmer en gang årligt.

MØDER

Generalforsamling lør. 23/2 kl. 10-13. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X lokalene. Hermed indkaldes til den årlige generalforsamling i DOF Østjylland. Dagsorden ifølge vedtægterne. Dagsorden kan ses på hjemmesiden dofoj.dk.

Temadag på Naturhistorisk Museum lør. 2/3 kl. 12.30-18. Naturhistorisk Museum, Wilhelm Meyers Allé 210, Århus C. Naturovervågning - hvor for og hvordan? Der er mulighed for deltagelse i buffet bagefter. Tilmelding og info på dofoj.dk. Arrangør: Naturhistorisk Museum i samarbejde med bl.a. DOF Østjylland

Rovfuglene på Djursland tirs. 19/3. Kattegatcentret, Færgevej 4, 8500 Grenå. Klaus Malling Olsen fortæller, hvordan man kan kende de mere sjældne rovfugle, der ses på Djursland om foråret. Se mere på Kattegatcenterets hjemmeside. Foredrag: Forfatter og ornitolog Klaus Malling Olsen. Arrangeres i samarbejde med Kattegatcentrets Venner og Norddjurs Folkeuniversitet.

Indtryk fra en fugletur til Nepal tirs. 26/3 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1141, Bio-X lokalene. 12 fugleentusiaster besøgte Nepal 14 dage i februar 2012. I en fantastisk ramme af natur og kultur tog de rundt i Nepal fra lavlandet i nationalparken Chitwan med indisk enhornet næsehorn, great hornbill og blue-eared bee-eater til højlandet i bjergene omkring Annapurna med trekking blandt syv arter af gribbe, solfugle, og ibisbill. Foredraget er krydret med billeder. Foredrag: Christian A. Jensen.

TURE

Sødringholm Strand lør. 23/2 kl. 10. Sødringholm Kirke. Herfra kører vi enten til sommerhusene eller til skydebanen, hvorfra vi går en længere tur langs stranden og ser på de mange fugle, der opholder sig i det fladvandede område. Der vil være store mængder af ande- og vadefugle og mulighed for at se både vandrefalk og havørn. Varighed: 4-5 timer. Turleder: Lars Tom-Petersen (tlf. 28 90 88 34).

Vinterfugle ved Langsøen søn. 24/2. Andetorvet, Ansvej 2, Silkeborg. Midvintertur på trækstien langs søen. Er det isvinter er der som regel mange fugle i Langsøen, hvor Gudenåen holder en rende åben. Der er mulighed for store flokke af troldeænder og skalleslugere. Er vi heldige er der måske isfugl eller en ørn. Turleder: Peter Lange (tlf. 89 70 20 85).

Ørnetur til Skåne fre. 1/3 kl. 9.45. Se nærmere på FOF Randers hjemmeside.

Mossø og de midtjyske søer kl. 9. Ry Station. Fælleskørsel til fuglerige steder ved søerne. Stederne varierer alt efter vejr og sæson. Vi anbefaler samkørsel fra Ry, for at begrænse antallet af biler, så tag også 20 kr. med til chaufføren.

Søndag 3/3 Turleder: Claus Ole Madsen (tlf. 23 48 02 04)

Søndag 7/4 Turleder: Peter W. Just (tlf. 86 83 70 72)

Søndag 5/5 Turleder: Rita og Alan Hazell (tlf. 29 41 70 90).

Danmarks Naturskove søn. 10/3 kl. 16.30-19. Kvicklys p-plads, Sørtorvet i Silkeborg. Naturskoven på Silkeborg Statsskovdistrikt er efterkommer af den oprindelige skov, der i årtusinder dækkede Danmark. Silkeborgskovene har landets største koncentration af 250-300 årige bøge og rummer en række beskyttelseskrævende fugle- og pattedyrarter. Vi ser nærmere på skovens biologiske betydning. Turen afsluttes omkring solnedgang, hvor vi ser sortspætte komme til overnatning. Arrangeres i samarbejde med DN. Turleder: Bo Ryge Sørensen (tlf. 86 81 25 73).

Tur til Filso lør. 23/3. Tid og sted følger. Hold øje med hjemmesiden. Turleder: Birgitte Loch Andersen og Kim Skelmosen.

Morgensang på Molslab søn. 24/3 kl. 7. Molslaboratoriet, Strandkærvej 6, Ebeltoft. Turen varer to timer, men kan forlænges ved godt vejr. Vi er forbi jævnøgn, og det kan mærkes på fuglene ved Molslaboratoriet. Sangdrossel, misteldrossel, grønspætte og måske gransanger synger Palmesøndag ind. Under himlen er der chance for trækkende duer, finker og rovfugle. Hvis vejret arter sig, kører vi Dragsmur eller Skelhøj efter de store vingefang. Arrangeres i samarbejde med Molslaboratoriet. Turleder: Morten DD Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Sort sol man. 25/3 kl. 9.45. Randers Rutebilstation. Se nærmere på FOF Randers hjemmeside.

Tranedans i Sverige 5/4-7/4 kl. 9.45. Se nærmere på FOF Randers hjemmeside.

Fugletræf Nordøstdjursland 13-14/4. Frit mødetidspunkt og varighed af ophold. Gjerrild Nordstrand vil være det naturlige omdrejningspunkt og mødested for afviklingen af fugletræffet. Ingen tilmelding. Kontakt: Ole Laursen (tlf. 20 64 33 75).

Hornbæk enge søn. 14/4 kl. 9. P-pladsen på hjørnet af Fladbrovej og Himmelbovej ved Fladbro Skov. Hornbæk Enge havde i 2012 usædvanligt mange ynglende vandfugle bl.a. gråstrubede lappedykkere, knarænder, atlingænder og dobbeltbekkasiner. Flere sjældenheder dukkede også op bl.a. en syngende blåhals. På denne tur ser vi, om de også er ved at gøre klar til den nye sæson. Fra Fladbro Skov går vi rundt om den vestlige del af engene. Varighed: 3-4 timer. Turleder: Lars Tom-Petersen (tlf. 28 90 88 34).

Fyraftensfugle ved Egå Engsø ons. 17/4 kl. 16.30-19.30. P-pladsen ved Viengevej. Vi går rundt om søen. Vandfladen koger med ænder, gæs og sorthalset lappedykker, mens et rigt udvalg af vadefugle drøner rundt på mudderfladerne. De første svaler har indfundet sig, og det myldrer med engpibere på engene. Måske trækker fiskeørn eller dværgfalk over os. Arrangeret i samarbejde med Molslaboratoriet. Turleder: Morten DD Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Tur til Vadehavet lør. 20/4. Nærmere tid og sted følger senere. Se hjemmesiden. Turleder: Birgitte Loch Andersen og Kim Skelmosen.

Et mylder af fugle søn. 21/4 kl. 7. Molslaboratoriet, Strandkærvej 6, Ebeltoft. Turen varer tre timer, men kan forlænges ved godt vejr. Trækfuglene vælter ind over os, og morgenkoret udgøres af skovpiber, munk, løvsanger og gærdesanger. Måske ser vi vende-hals. Ved godt vejr kan vi se rød glente, fiskeørn, rørhøg og andre rovfugle. Hen på formiddagen kan vi køre til Dragsmur eller Skelhøj efter de helt store vingefang. Arrangeres i samarbejde med Molslaboratoriet. Turleder: Morten DD Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Rød naturtur ons. 1/5 kl. 16.30-18.30. Molslaboratoriet, Strandkærvej 6, Ebeltoft. Molslaboratoriet indkalder til march ad den Røde Sti, hvor vi indvier de helt nye standere, som er sat op langs Molslaboratoriets stier. Vi vil undervejs møde rødpelet jordbi, rød skovmyre, lakrød møgbille, rød glente, rødkløver, rød tvetand, rød vandnymfe og rødmus. Molslaboratoriet er vært ved en forfriskning, der kan køle gemytterne. Turleder: Morten DD Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Fyraftensfugle ved Egå Engsø ons. 8/5 kl. 16.30-19.30. P-pladsen ved Viengevej. Vi går rundt om søen. Artsrigdommen er størst ved Engsøen her i maj. Tinksmed og temmincksryle kan ses på mudderfladerne, og på vandet er der ænder og sorthalset lappedykker. Arrangeret i samarbejde med Molslaboratoriet. Turleder: Morten DD Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Vestjylland LOKAL

DOF Vestjylland

Kontakt: Formand

Lars Holm Hansen . Sandbækvej 26 . 6971 Spjald . Tlf. 97384424
mail: formand@dofvestjylland.dk

Ture Henrik Råhr . Østparken 35, Ejning . 7830 Vinderup
Tlf. 41360415 . mail: ture@dofvestjylland.dk

Seniorture Peder J. Pedersen . Mejdalvej 14 . 7500 Holstebro
Tlf. 97468481 / 23678875 . mail: senior@turedofvestjylland.dk

Se nyheder og flere ture på www.dofvestjylland.dk

MØDER

Mågekursus 1-2/3. Fre. 1/3 kl. 18.30-21.30 og lør. 2/3 kl. 9-15. Nr. Lyngvig Camping, Holmsland Klitvej 81, Hvide Sande. Tilmelding til Ingelise Sørensen (tlf. 24 84 90 93) eller Karen Bendtsen (tlf. 22 53 02 94). I et samarbejde mellem DOF Sydvestjylland, DOF Vestjylland, Folkeuniversitetet i Ringkøbing-Skjern og forfatter og ornitolog Klaus Malling Olsen afholdes et todages kursus med primært fokus på måger. Se mere på hjemmesiden.

Rød glente ved Peter Hjeds tors. 7/3 kl. 19-22. Aulum Fritidscenter, Markedspladsen 10, Aulum. Peter Hjeds fortæller om rød glentes ynglebiologi. Især med henblik på at deltage i indsamlingen af ynglefremkomst, skal vi tale om de tegn og vaner, glenten har på og nær reden. Vi skal tale om, hvordan man bedst konstaterer yngel og meget om hvilke forholdsregler, der anbefales omkring den sårbare art. Foredraget er ledsaget af billeder, film, kurver og tabeller. Kontakt: Karen Bendtsen (tlf. 97 44 83 12/22 53 02 94).

TURE

Vandstær ved Rørbæk Sø lør. 23/2 kl. 9-12. P-pladsen ved Skjern Å, Vester Møllevej, Give. Vandstæren er sikkert ved søen, ligesom vi kan være heldige at træffe isfuglen. Der kan også være mange fugle ved søerne, specielt hvis frosten bider. Turleder: John Toft Kristensen (tlf. 30 22 04 18).

Åben Ådal - Fuglene netop nu i Skjern Enge søn. 17/3 kl. 13-16. Fugletårnet ved Hestholm Sø. Foråret er begyndt. De gulnæbbede svaner, kortnæbbet gås og bramgås gør sig klar til at flyve mod nord, mens skestork ankommer fra Afrika og gør sig klar til ynglesæsonen. Havørn, grågås og gråand ruger allerede. Vi kigger på fuglene fra skjulet og kører eventuelt i egne biler ud i naturområdet. Turleder: Børge Vistisen (tlf. 30 82 17 19), Tage Madsen, Marianne Linnemann, Søren Jessen.

Forårsbebudere i Vestjylland lør. 23/3 kl. 8-12. Hover Kirke. Vi starter i Hoverdal Plantage, hvor spætterne trommer og hede-lærken kvider. Herefter kører vi til Tim Enge med ænder og lappedykkere. Videre til Vest Stadil Fjord, hvor der er gæs og måske gulnæbbede svaner. Der er også chancer for forskellige rovfugle. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75).

Åben Ådal - Fugletravlhed i Skjern Enge søn. 14/4 kl. 13-16. Fugletårnet ved Hestholm Sø. Foråret er kommet og med det de mange trækfugle. Nogle ynglefugle har fuld fart på redebyggeriet, andre ligger allerede og ruger. Fra fugleskjulet kan vi iagttage de travle fugle. Turleder: Børge Vistisen (tlf. 30 82 17 19), Tage Madsen, Marianne Linnemann, Søren Jessen.

Fjand og Nissum Fjord lør. 20/4 kl. 9-13. Nørre Fjand Havn. Vi følger fjorden langs Helm Klit og videre op langs tangen både syd og nord for Thorsminde til Hovsøre og så langt vi kan nå. Nissum Fjord er en vigtig rastelokalitet for gæs, ænder og vadefugle og netop nu kulminerer trækket. Vi kan også være heldige med en overraskelse. Turleder: Agner Svenstrup (tlf. 41 31 77 00 / 97 40 28 48).

Kom og se fuglelivet på Geddal Enge søn. 28/4 kl. 10-12. P-pladsen på Geddalvej ved Geddal Strandenge. Skrænten og fugletårnet er bemandede med ornitologer og teleskoper. Du kan komme forbi og høre om fuglene og få dem udpeget i teleskoperne. Turleder: Leif Novrup (tlf. 97 44 83 01 / 23 31 56 01), Poul Krag, Steen Fjederholt m.fl.

Pomeransfugle tors. 2/5 kl. 19-22. Jens Bjerg Thomsens jagtthytte ved Vest Stadil Fjord. Lige nu er der store flokke af hejler, og vi leder efter pomeransfugle. Ellers er der vadefugle, ænder, lappedykkere, sangere og gul vipstjert. Vi kan også være heldige med en sjælden gæst. Turleder: Svend Erik Petersen (tlf. 97 32 14 21/51 72 46 24).

Forårets fugle ved Palsgaard lør. 4/5 kl. 8-11. Vester Palsgaard Skovmuseum, Palsgaardvej 9, Hampen. Vi går en tur i skovene omkring den gamle skovriderbolig. Vi håber at kunne se nogle af forårsbebuderne, inden løvspringet for alvor skjuler mange af fuglene. Husk godt fodtøj. Der er kaffe på Palsgaard efter turen. Arrangeres i samarbejde med Museum Midtjylland. Turleder: John Toft Kristensen (tlf. 30 22 04 18).

Årets bustur - Filsø lør. 25/5 kl. 5.30-17. Det nye naturgenoprettede område Filsø bliver efter alt at dømme en lokalitet i verdensklasse. Området er under etablering, og det er spændende at følge dyrelivets indvandring. Vi vil med Jens Rye Larsen som guide opleve området. Foreningen giver en buse og en lille skarp, men husk alligevel forplejning. Pris: 100 kr. Tilmelding til turlederen på webmaster@dofvestjylland.dk senest 20/5. Oplys antal personer og ønsket opsamlingssted. Turleder: John Toft Kristensen (tlf. 30 22 04 18).

Gråspurvvene

Specielt for SENIORER

Hald Sø ved Viborg tors. 14/3 kl. 8.30-13. Samkørsel fra Haderup Kirke kl. 8.30. Ellers ved Niels Bugges Kro, Hald Sø, kl. 9. Vi forsøger at finde vandstær, isfugl og måske lille flagspætte ved Niels Bugges Kro. Ved Hald Hovedgård leder vi efter spætmejs og træløber. Vi går også en tur langs søen og ser fuglene på vandet, bl.a. stor skallesluger. Turen foregår i privatbiler. Turleder: Leif Novrup (tlf. 97 44 83 01/23 31 56 01/leifnovrup@pc.dk).

Filsø man. 15/4 kl. 9-15. Samkørsel fra p-pladsen ved Hestholm Fugletårn, Skjern Enge, kl. 9. Eller ved Filsø Avlsgård syd for Henne Kirkeby kl. 10. Det nye naturgenoprettede område Filsø bliver efter alt at dømme en lokalitet i verdensklasse. Området er under etablering, og det er spændende at følge dyrelivets indvandring. Vi vil med Jens Rye Larsen som guide opleve området. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75/jballegaard@pc.dk).

Pallisbjerg Enge og Vest Stadil Fjord man. 6/5 kl. 9-13. P-pladsen ved Husby Kirke. De fleste nordiske gæs er væk, men der er store flokke af hejler, og vi vil lede efter de smukke pomeransfugle. Der er også vadefugle, ænder, lappedykkere, gul vipstjert og sangere. Måske en sjælden træk-gæst. Turleder: Peder J. Pedersen (tlf. 23 67 88 75/97 46 84 81/pjp@post7tele.dk).

Om vinteren kan den lille skallesluger opleves i Danmark. Hannen er umiskendelig i sin pragtdragt med de hvide og sorte farver samt grå flanker. Foto: John Larsen

DOF Sydøstjylland

Kontakt:

Hans Pinstrup

Dalagervej 95 . 8700 Horsens . Tlf. 75 64 2773

www.dof-sydostjylland.dk

E-mail til lokalafdelingen sendes via hjemmesiden

MØDER

Generalforsamling tirs. 19/2 kl. 19-22. Bygningen, Anlægget 14, Vejle. Først afholdes generalforsamling med beretning, regnskab og valg til lokalbestyrelse og repræsentantskab. Derefter viser Sigrid Kistrup Ilsøe fotos og fortæller om bl.a. CES-ringmærkning fra Brabrand, Gedser, Blåvand og Christiansø. En af Danmarks få kvindelige aktive feltornitologer.

Danmarks ugler ved Klaus Dichmann tirs. 5/3 kl. 19-22. Bygningen, Anlægget 14, Vejle. En aften med fokus på perleugleprojektet, hvor Klaus Dichmann fortæller om resultatet af kasseopsætning og ringmærkning af denne meget sjældne art. Klaus giver også en status for Danmarks øvrige ynglende uglearter.

Vandrefalkene på Skærbækværket tirs. 2/4 kl. 19-22. Bygningen, Anlægget 14, Vejle. DOF Sydøstjylland og DONG har sat 3 redekasser op på værket ved Kolding Fjord, og det har givet positivt resultat. Torben Skytte Hvass, som arbejder på værket, viser fotos af yngleparret og fortæller om falkenes liv.

TURE

Vandstæretur i Randbøldal lør. 2/3 kl. 10. P-pladsen ved Randbøldal Museum. Vi går en tur i Randbøldal, hvor der på denne årstid er gode chancer for at se vandstær. Er vi heldige, ser vi måske også isfugl og bjergvipstjert. Ingen tilmelding. Turleder: Allan Bech (tlf. 30 66 39 15).

Nørrestrand lør. 16/3 kl. 10. For enden af Rønnevej. Ingen tilmelding. Turleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 2773).

Rands Fjord lør. 23/3 kl. 9. Egeskov Kirke. En tidlig forårstur. Hvis der ikke er is på fjorden, er der mange fugle, bl.a. stor- og lille skallesluger, havørn og måske den første rørhøg. Ingen tilmelding. Turleder: Kurt Hansen (tlf. 75 95 70 20).

Nørrestrand lør. 20/4 kl. 9. For enden af Rønnevej. Ingen tilmelding. Turleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 2773).

Rands Fjord lør. 4/5 kl. 7. Egeskov kirke. En forårstur hvor der er mulighed for mange fugle. Ænder, småfugle og lidt vadefugle m.m. Ingen tilmelding. Turleder: Kurt Hansen (tlf. 75 95 70 20).

Tunø søn. 5/5 kl. 9. Hou Havn (færgen sejler kl. 09.20). Færgen sejler hjem kl. 15.45. På Tunø skal vi se tejt, digesvale, gærdesanger, rugende stormmåge og mange andre spændende fugle. Vi går en tur på ca. 7 km. Husk godt fodtøj, mad og drikke. Returbillet til færgen koster 175 kr. Tilmelding senest 1/5 til turleder Conny Brokholm (tlf. 24 49 85 04/conny.brokholm@mail.dk).

DOF Nordvestjylland

Kontakt:

Susanne Primdahl . Bangsvej 15 . 7850 Stoholm . Tlf. 97 54 22 61

E-mail: sus.primdahl@hotmail.com

Redaktør af Hjejlen

Thorkil Brandt . Tindbæk Byvej 30 . 8920 Randers NV

Tlf. 87 50 80 40 . E-mail: thorkilbrandt@mail.dk

Se mere på hjemmesiden: www.dof-nordvestjylland.dk/

MØDER

Generalforsamling lør. 23/2 kl. 12. Morsø bibliotek, Støberisalen, Nykøbing Mors. Dagsorden iflg. DOF's vedtægter. Se mere på hjemmesiden. Lokalafdelingen er vært ved en beskeden frokost med øl/vand ved mødets start, samt under mødet kaffe/the + kage. I forbindelse med generalforsamlingen er der ekskursion til Sydvestmors. Vi mødes kl. 9 ved p-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat på Agerø.

Rovfugleforedrag ved Klaus Malling Olsen man. 8/4 kl. 19-21.30. Skive Bibliotek, Østergade 25. Rovfugle er favoritter for mange. De varierer dog en del, og mange opfatter rovfugle som svære at kende. Klaus Malling Olsen gennemgår både almindelige og sjældnere rovfugle ved hjælp af forklaringer, skitser og fotos. Klaus har udgivet bogen "Rovfugle i Felten". Billetter koster 60 kr. og kan købes ved henvendelse til Skive Bibliotek (tlf. 99 15 70 00) ca. en måned før foredraget. Evt. reservation af billetter kan ske ved henvendelse til Anni Ooppelstrup (a.e.oppel@vip.cybercity.dk). Arrangeret i samarbejde med DN og Skive Bibliotek.

TURE

Geddal Enge søn. 24/3 kl. 9-12. P-pladsen overfor Geddalvej 58, Vinderup. Vi kan se mange forskellige ænder, gæs og vadefugle i engene. Rørhøgen er måske ankommet, og blå kærhøg er her måske stadig. Også mulighed for lille skallesluger. Blandt småfuglene er standfuglene og de tidligst ankomne trækfugle begyndt at synge. Vi slutter turen med vores madpakker ved borde og bænke på p-pladsen. Turledere: Susanne Primdahl (tlf. 21 70 62 03) og Gitte og Kaj Jensen (tlf. 23 28 19 42).

Morgentur i Ø Bakker lør. 20/4 kl. 7-9. P-pladsen ved Rydalsvej, Ø Bakker. Vi går ad skovvejene langs nordsiden af Ø Bakker. Vi kan se og høre et udvalg af forårets småfugle, og der er chance for flere spættearter. Husk vandtæt fodtøj. Turleder: Thorkil Brandt (tlf. 87 50 80 40/30 25 53 04).

Minikursus i DOFbasen man. 25/2 kl. 19.

Salling Efterskole, Nørreallé 1a, Jebjerg. Hvis du gerne vil i gang med at indtaste observationer i DOFbasen og har behov for tips og vejledning, er der mulighed for at få starthjælp denne aften. Kurset er tilegnet nye brugere, så man skal være indstillet på, at høre mange velkendte ting, hvis man allerede anvender basen. Deltagerantal: ca. 12. Er der flere, afholdes et nyt kursus. Tilmelding: til Thorkil senest 18/2. Husk at oprette dig som bruger af DOFbasen inden kurset. Husk også at føre notesbog med dine fugleobservationer fra haven eller ture med dato, gerne klokkeslet, fuglearter og antal. Skriv det hele ned, også gerne de almindelige arter. Kursusleder: Thorkil Brandt (tlf. 87 50 80 40/30 25 53 04/thorkilbrandt@gmail.com).

Dollerup Bakker og Hald Sø fre. 26/4 kl. 7-10. P-pladsen ved Dollerup Bakker, Ravnsbjergvej 70, Viborg. Turen går ad ukendte stier gennem Dollerup og Dollerup Bakker til Hald Sø. Forhåbentligt er der mange småfugle at lytte til, og vi prøver at identificere fuglene. Området er meget naturskønt og vi kommer igennem varieret natur. Turen vil være velegnet for begyndere, men ikke for dårligt gående. Turledere: Jette Lynge Jensen (tlf. 25 56 33 28) og Villy Lauritsen (tlf. 29 43 68 03).

Ringmærkning i Sønderhå Plantage lør. 11/5 kl. 7-11. Sønderhå Plantage. Umiddelbart sydøst for Sønderhå drejes fra Legindvej mod sydvest ad Gadegårdsvej. Efter ca. 700 m drejes til højre ad Sønderhå Hedevej og fortsættes indtil vejen slutter. Willy Mardal, en af Danmarks mest erfarne ringmærkere, fortæller, hvordan småfugle fanges og ringmærkes. I tilfælde af kraftig blæst/regn, må vi desværre aflyse, da fuglene under disse forhold ikke kan tåle at blive fanget. Fredag 10/5 efter kl. 17 kan du se på hjemmesiden, om turen gennemføres. Alternativt kan du ringe til Susanne fredag kl. 17-21/lørdag morgen efter kl. 5. Turleder: Susanne Primdahl (tlf. 21 70 62 03).

Gråmejserne

Hvis du vil vide mere om turene, foreslå nye ture eller have kørelejlighed, så kontakt turlederen eller en af kontaktpersonerne: Anni Ooppelstrup (tlf. 97 53 89 00/28 93 10 72), Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27) og Karsten Hansen (tlf. 86 65 90 31/40 47 89 24).

Vinterfugle ved Tange Sø ons. 20/2 kl. 9-12. P-pladsen ved Enerгимuseet, Bjerringbrovej 44, Tange. Vi går rundt i området ved Tangeværket og Enerгимuseet for at se efter småfugle. Vi tager et kig ud over søen fra dæmningen for at se efter dykænder, skalleslugere og rovfugle. Måske besøger vi også andre lokaliteter ved søen. Turleder: Karsten Hansen (tlf. 40 47 89 24).

Grynderup Sø man. 25/3 9-13. Bilforhandleren på hjørnet af Bystedvej og Nautrupvej, Roslev. Følg A26 mod Nykøbing Mors, drej til højre ad Nautrupvej lige før Glyngøre og fortsæt til vejen ender i et T-kryds. Vi kører samlet til p-pladsen på Bysted Møllevej, hvor vi er vi i tæt kontakt med de lavvandede enge og kan få et godt indblik i, hvad de gemmer. Senere kører vi til udsigtsplatformen ved Grynderup Sø indviet med nye fugletårne, trækfærge og stier. Søen byder på et rigt fugleliv, og det bliver spændende, hvad vi kan finde i søens første forår. Turleder: Anni Ooppelstrup (tlf. 28 93 10 72).

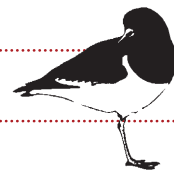
Vadefugle og knortegæs på Mors og Agerø ons. 24/4 kl. 9-12. Ørndrupvej 119, Karby. Vi går først til Mågerodde. Herefter kører vi til et par gode strandengslokaliteter, inden vi kører til Agerø, hvor vi går ned til skjulet. Derefter kører vi til Tissingsvig og ser det genoprettede naturområde og det nye fugleskjul. Vi kan også køre til Rotholmene. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

Fuglestemmetur i Sdr. Resen Naturpark ons. 15/5 kl. 7-11. P-pladsen ved Sdr. Resen Naturpark, ca. 500 m vest for Sdr. Resen Kirke. Området blev skabt, dengang man gravede efter brunkul. Efter 1960 blev det tilplantet og fremstår nu med dybe slugter, høje sandbjerge, stille søer, skove og enge langs Karup Å. Vi går på stierne, lytter til fuglesangen og forsøger at lære stemmerne. Turleder: Anni Ooppelstrup (tlf. 28 93 10 72).

RESERVATERNE

Agerø lør. 4/5 kl. 7.30-11. P-pladsen umiddelbart efter Agerøvej 23 (dæmningen). Der er oftest mange fugle på denne tid af året. Ynglefugle, der har overvintret under sydlige himmelstrøg, er ankommet, og overvintrende trækfugle er endnu ikke afrejst. De lysbugede knortegæs og hjejlerne vil nok være dominerende. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

DOF Sydvestjylland

Kontakt:

Jens Rye Larsen . Idrætsvænget 11 . 6855 Outtrup . Tlf. 61 77 19 47
E-mail: jensryelarsen@gmail.com

Se også www.dofsydvest.dk

MØDER

Generalforsamling tirs. 19/2 kl. 19. Myrthuegård. Dagsorden i følge vedtægterne. Forslag skal fremsættes skriftligt og begrundet senest 29/1 til bestyrelsen. Før generalforsamlingen kl. 17.30 indbydes til socialt samvær og fællesspisning (chiligrøde à la Marco).

Mågekursus 1-2/3. Nr. Lyngvig Camping og havnene i Hvide Sande og/eller Thorsminde. Lær at feltbestemme mågerne med eksperten på området Klaus Malling Olsen, der er forfatter til "mågebiblen" "Gulls of Europe, Asia and America". Weekendkursus med Klaus Malling Olsen i samarbejde med DOF Vestjylland. Pris: 600 kr. For mere info se hjemmesiden.

Den rødryggede tornskades træk fre. 15/3 kl. 19. Myrthuegård. Foredrag ved Anders Tøttrup, Københavns Universitet. Anders har sammen med en gruppe forskerkolleger gennemført et projekt, hvor danske og svenske rødryggede tornskader udstyretes med lysloggere, så man i detaljer kunne følge deres træk frem og tilbage til overvintringsområderne i det sydlige Afrika. Projektet resulterede i ny viden om tornskadens trækforhold og fugletrækket generelt. Projektet har også givet en forklaring på, hvorfor de rødryggede tornskader og nattergalene i 2011 ankom til ynglepladserne flere uger forsinket.

TURE

Myrthue - Ho Bugt Nord lør. 23/3 kl. 8. Myrthuegård. Vi går en tur rundt ved Myrthue og ud til knolden, hvor vi kigger efter ænder, gæs og hvad der ellers måtte være. Tilmelding senest 21/3. Turledere: Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/soeren-p@esenet.dk) og Michael Johansen (tlf. 20 33 23 86/hanneogmichael@esenet.dk).

Filsø lør. 13/4 kl. 8 på p-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Eller kl. 8.45 på Kløvbakken. Det første forår i den nye sø. Hvilke fugle slår sig ned i søen og omgivelserne for at raste under trækket? Hvilke ynglefugle er på plads? Arrangeret i samarbejde med NaturSydvest. Tilmelding senest 11/4. Turledere: Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/soeren-p@esenet.dk) og Sven Bødker (tlf. 40 62 13 70/lærkecb@gmail.com).

Draved Skov og Kongens Mose lør. 27/4 kl. 8 på p-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Eller kl. 8.30 på p-pladsen i lunden nord for Ribe. Spættetur i en rigtig naturskov. Vi håber på stor og lille

Flagspætte, sortspætte og grønspejtte. Vi leder også efter trane i Kongens Mose. Tilmelding senest 25/4. Turledere: Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/soren-p@esenet.dk) og Sven Bødker (tlf. 40 62 13 70/laerkecb@gmail.com).

Pomeransfugle tirs. 7/5 kl. 19. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. De smukke pomeransfugle raster kun fåtalligt i Danmark på trækket nordpå til ynglepladserne i Norge. Traditionelt på bestemte pløjemarken i Vestjylland nord for Skjern Å. I de senere år har de største flokke dog slået sig ned i den nordlige del af marsken. Vi kører efter dem på deres foretrukne lokalitet i år. Tilmelding senest 5/5. Turledere: Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/soren-p@esenet.dk) og Sven Bødker (tlf. 40 62 13 70/laerkecb@gmail.com).

Sneum Digesø i maj kl. 18.30. P-pladsen ved Sneum Digesø. Datoen er endnu ikke fastsat, men det bliver en hverdag i midten af maj. Der er chance for at se mange forskellige arter, somme tider også nogle mere usædvanlige. Turen er særligt for begyndere og mindre øvede fuglekiggere. Tilmelding senest to dage før til: Kim Mogensén (tlf. 40 59 22 44/kim.mogensén@mvb.net) og Michael Gammelholm Jensen (tlf. 21 20 77 73/miga@esenet.dk).

Repræsentantskabsmøde

DOF's efterårsrepræsentantskabsmøde finder sted i dagene 20-21. april 2013 på Vigsø Kursus- & Mødested.

Dagsordenforslag skal være repræsentantskabets forretningsudvalg i hænde senest 4 uger før mødet.

Eventuelle spørgsmål rettes til Eva Svendsén i Fuglenes Hus tlf. 33 28 38 30

Duehøgen ligner meget spurvehøgen, men er betydeligt større. Foto: John Larsén

Gå til fugl I lighed med 2012 laver vi igen fyraftenturene "Gå til fugl". Denne gang er det fire nye lokaliteter:

Sandkule Skov tirs. 16/4 kl. 16-18. P-pladsen ved Tørning Mølle. Vi øver os i at bestemme, de fugle vi ser og hører. Gode chancer for natugle, spætter og andre af skovens fugle. Vi runder af med at nyde vores medbragte proviant ved den smukke rasteplass ved Tørning Mølle. Turledere: Elisabeth Bech (tlf. 20 40 69 19/elisabeth.bech@gmail.com) og Aleks Lund (tlf. 23 90 07 14/alekslund70@gmail.com).

Østerskoven ved Haderslev 23/4 kl. 16-18. P-pladsen ved Østerskovvej. Østerskoven er en lille bynær skov, hvor de første forårsbedudere kan ses og høres. Vi lægger vejen omkring åbne områder, hvor vi kan bestemme fuglene sammen. Turledere: Helle Regitze Boesén (tlf. 40 78 16 20/hrb@regis.dk) og Niels Jørgén Jensen (tlf. 30 25 21 18/nielsjensen@hotmail.com).

Skydeterrænet ved Halk 30/4 kl. 16-18. Indgangen til Halk Skydeterræn. Vi går en tur i det smukke terræn og snakker om det, vi ser og hører. På overdrevet er der mulighed for rastende småfugle. Der kan også være noget spændende i den yderste del af Halk Nor samt i Lillebælt. Turledere: Niels Jørgén Jensen (tlf. 30 25 21 18/nielsjensen@hotmail.com) og Elisabeth Bech (tlf. 20 40 69 19/elisabeth.bech@gmail.com).

Halk Nor 21/5 kl. 16-18. Annonceres i næste nummer.

Sønderjylland

LOKAL

DOF Sønderjylland

Kontakt:

Formand

Gert Fahlberg, Sottrupskov 10. 6400 Sønderborg. Tlf: 74 46 83 21
E-mail: gert.fahlberg@bbsyd.dk

Ture Karl Schlichter, Nørreemark 36. 6230 Rødekro. Tlf: 74 66 13 96
E-mail: karl.schlichter@privat.dk

Panurus Gabor Graehn, Nyvang 10. 6400 Sønderborg.
E-mail: gaborgraehn@gmail.com

Se også nyheder og ture på www.dof-sj.dk samt i Panurus

MØDER

Fugle og Naturkvalitet ved Morten DD Hansen ons. 27/2 kl. 19-21. Kulturhus Bispen, Månen. Vådområder har ornitologers store interesse. Ved etablering af nye vådområder har fuglene kvitteret ved at indfinde sig dag ét. Storken er nu ikke vendt tilbage og for andre fugles vedkommende er situationen faktisk forværret. Hvorfor går det galt? Hvilken natur skal vi prioritere, hvis vi vil sikre biodiversitet? Arrangeret i samarbejde med Haderslev Bibliotekerne. Tilmelding til Helle Regitze Boesén (tlf. 40 78 16 20/hrb@regis.dk) senest 26/2.

Rovfugle ved Klaus Malling Olsen man. 11/3 kl. 19-21.30. Kulturhus Bispen, Månen. Klaus Malling Olsen følger op på sin aften for mange år siden om rovfugle. Denne gang med fokus på høge, kærhøge og falke og med nye fotos. Kontakt: Helle Regitze Boesén (tlf. 40 78 16 20).

TURE

Uglelyttetur i Lindet Skov fre. 22/2 kl. 19-21. P-pladsen ved hundeskoven (Arnumvej ud for Allerupvej). En tur gennem Lindet Skov, hvor vi lytter efter skovens ugler. Er vi heldige, hører vi natugle, stor hornugle og skovhornugle. Turledere: Jesper Leegaard (tlf. 25 65 86 90) og Peder Moesgaard (tlf. 78 78 13 64).

Trillen, Sydals søn. 24/2 kl. 10-12. P-pladsen i skoven lige før Høruphav. Der ses normalt mange vintergæster såsom ænder, skalleslugere og svaner. Turleder: Kaj Abildgaard (tlf. 74 42 50 05).

Ketting Nor, Als søn. 3/3 kl. 10-12. Ved dæmningen over Noret. Om vinteren ses gerne stor og lille skallesluger, hvinænder mm. Gummistøvler anbefales. Turleder: Viggo Petersén (tlf. 51 35 13 73).

Kegnæs lør. 23/3 kl. 10-13. P-pladsen lige efter Drejet. Sidste år havde vi en god tur, så vi prøver igen en tur til Kegnæs. Under gode forhold kan der være meget at se på ved Hartsø. Turleder: Hans Jørgén Leth Hansen (tlf. 29 78 69 70).

Margrethe Sø, Gråsten ons. 3/4 kl. 13-15. P-pladsen ved skovkanten. Indkørsel fra Felstedvej ca. 2-3 km fra slottet i Gråsten. Lad

os prøve at se, hvad der findes på denne årstid. Turleder: Anker Hansen (tlf. 22 66 02 15).

Fugletræk ved Tontoft Nakke lør. 6/4 kl. 6-12. Mulighed for musvåger, røde glenter, høge og falke. Af småfugle kan der forekomme store mængder af finker, duer, hvide vipstjerter og drosler. Turleder: Dennis Langholz (tlf. 27 52 72 44).

Sandbjerg Sø tirs. 9/4 kl. 18.30. P-pladsen bag Sandbjerg Gods. Vi ser på søens ynglefugle, især grågæs, lappedykkere og stor skallesluger. Vi vil stadig kigge efter isfluglen, selvom arten er gået meget tilbage. Turleder: Gert Fahlberg (tlf. 74 46 83 21).

Tinglev mose lør. 13/4 kl. 16-19. Søhuset ved Visgårdvej. Vi vil på turen rundt i mosen se på de fugle, der er i mosen på dette tidspunkt. Mosen er et EF-fuglebeskyttelsesområde og indgår i DOF's caretakerprojekt. Mulighed for rørdrum, trane og rørhøg. Turleder: Egon Iversen (tlf. 74 41 57 19).

Augustenborg Slotspark tors. 18/4 kl. 18.30. P-pladsen i skovens nordøstlige hjørne. Vi vil især gå efter parkens karakterfugle: huldue, ravn og korttået træløber. Turleder: Svend Ove Jensen (tlf. 74 43 40 33).

Hostrup Sø, Søgård Sø og Søgård Skov lør. 20/4 kl. 10-13. P-pladsen ved Hostrup Sø ved den gamle hovedvej. Kan vi mon finde ørne og sortspætter. Turleder: Kaj Abildgaard (tlf. 74 42 50 05).

Fredsmaj, Sønderkoven ons. 24/4 kl. 19. Fiskerhytten. Parkering: Vendepladsen på Hjort Lorenzens Vej. Stedet har udviklet sig ret positivt. En del gæs og ænder mm. Turleder: Kaj Abildgaard (tlf. 74 42 50 05).

Fugletræk ved Tontoft Nakke søn. 28/4 kl. 6. Mange rovfugle som musvåger, fiskeørne, falke og høge. Også en del trækkende småfugle, f.eks. engpibere, drosler, svaler og irisker. Vadefugle og havfugle. Rundt omkring i krattene ses mange småfugle. Som altid er der chance for en sjælden fugl. Turleder: Dennis Langholz (tlf. 27 52 72 44).

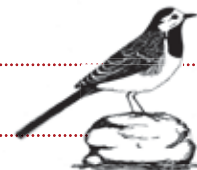
Kær Vestermark og Kær Vig, Sønderborg ons. 1/5 kl. 9-11.30. P-pladsen i sydenden af det militære område. Et dejligt bynært naturområde, som specielt er godt med de mange levende hegn. Nok vores bedste sted for nattergal. Turleder: Anker Hansen (tlf. 22 66 02 15).

Filsø lør. 4/5 kl. 8-16. Kirken i Gram. Der arrangeres samkørsel herfra, såfremt det ønskes. Vi starter med et kort besøg ved Sneum Digesø, hvorfra vi kører videre gennem Oksbøl øvelsestræ til Filsø. Her starter vi ved Avlsgården med en obstur på diget til Langodde. Derefter går turen til andre dele af søen. Det bliver spændende at se, hvordan fuglene har invaderet og fundet sig til-

rette i den nye sø. Turen slutter hen på eftermiddagen. Tilmelding senest 3/5 via mail til Egon Iversen. Turledere: Elisabeth Bech og Egon Iversen (tlf. 74 41 57 19/e.iversen@stofanet.dk).

Kær Vestermark, Sønderborg ons. 15/5 kl. 19. P-pladsen i sydenden af det militære område. De fleste forårsfugle skulle nu være dukket op. Vores bedste sted for nattergale. Turleder: Anker Hansen (tlf. 22 66 02 15).

Fyn
LOKAL

DOF Fyn

Kontakt:

Formand

Henrik Kalckar Hansen . Norddalen 27 . 5260 Odense S
Tlf. 30 70 90 38 . E-mail: kalckar@webspeed.dk

Eskursionsudvalg

Michael Mosebo Jensen . Gammel Højmevej 104 . 5250 Odense SV.
Tlf. 26 82 07 29 . E-mail: mmj@doffyn.dk

TURE

Monnet søn. 3/3 kl. 9. Indgangen til Monnet. Der er tradition for en forårstur til Monnet, inden leddet lukker for andet end fugle medio marts. Vi ser, om der er spidsænder, stær og lærke til at bebude foråret, eller om vi skal nøjes med vinterens fjeldvåge, blå kærhøg og vandrefalk. Tilmelding til turleder Poul Rasmussen (tlf. 62 54 10 22/23 24 56 13).

Weekendtur til Vejlerne 19-21/4. Der er rigtig mange fugle i Vejlerne, som ses godt fra diverse fugletårne. Desuden er der et fint beliggende træksted lige i nærheden, nemlig Bulbjerg, hvor man ind i mellem trækfuglene også får tid til at kigge ned på ridekolonien. Tilmelding og yderligere information hos turlederne Niels Bomholt og Lilly Sørensen (tlf. 62 24 19 59).

RESERVATERNE

Stormengene lør. 6/4 kl. 8-12. P-plads for enden af Stormengevej/Rimmevej. Der er masser af forårsfugle på Stormengene, men også meget vinterskidt. Derfor kombinerer vi fuglekig med oprydning. De gode fugleoplevelser er viber, lærker, gæs og vadefugle. Vi giver naturen en hjælpende hånd med at fjerne skidt og skrammel, som i vinterens løb er skyllet i land. Vi sørger for affaldssække og ikke mindst en forfriskning. Husk kikkert, arbejdshandsker, praktisk tøj og kaffe/te. Turleder: Helle Hjorth og Georg Baun.

Vadehavets fugle søn. 21/4 kl. 9-12. P-plads for enden af Stormengevej/Rimmevej. Foråret er kommet til Stormengene, som er ved at blive fyldt op af fugle. Viber, lærker, gæs og ænder gør klar til ynglesæsonen, Samtidigt er tusinder af gæs, ænder og vadefugle på vej mod nord, og de holder pause på vaderne ud for Stormengene. Vi følger dem på vej og finder ud af, hvordan spisekammeret fordeles. Turledere: Martin Iversen og naturvejleder Allan Gudio Nielsen.

Sølsted Mose søn. 21/4 kl. 19-21. P-plads for enden af Brændevej på sydsiden af Sølsted Mose. Det grønnes og fuglesangen fylder

luften. Vi lytter til sangfuglene, der er vendt tilbage fra vinterkvarteret i Afrika. Løvsanger, munk, drosler og svaler. Der bliver også lejlighed til at høre om den nyeste udvikling i LIFE-projektet. Turen er en del af LIFE-projekt Sølsted Mose. Turleder: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen.

Bremsbøl Sø man. 22/4 kl. 18-21. P-plads ved Sæd Grænseovergang. Vi går lige til grænsen og besøger Bremsbøl Sø i Tøndermarsken for første gang til forår ved søen. Det bliver spændende at se, hvilke fugle, der slår sig ned. Vi tager også en afstikker til naboområderne, Hasberg Sø og Ubjerg Kog, hvor vi ser på udviklingen. Turledere: Martin Iversen og naturvejleder Allan Gudio Nielsen.

Hedemosen ons. 8/5 kl. 19-22. Ny p-plads ved Sønderborg Motorvej afkørsel Søgård. Vi går en tur forbi Lille Søgård Sø og fortsætter ad små stier ud til Søgård Mose. Der kan være rigtig mange fugle i området, bl.a. nattergal og bynkefugl. Turleder: Egon Iversen (tlf. 74 41 57 19).

Begyndertur til Odense Fjord søn. 17/3 kl. 8. P-pladsen ved 4-talsstranden. Der er sikkert gang i den på de to fine lokaliteter: Firtalsstranden og Ølunds Inddæmning. Vi kan forvente mange ænder og gæs, og så er der mulighed for havørn og vandrefalk. Tilmelding til turlleder Dieter Maazden (tlf. 66 16 68 61).

RESERVATERNE

Alle turene ledes af frivillige fra Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe.

Åbent hus ved Gulstav Mose søn. 3/3 kl. 10-12. Fugletårnet ved Gulstav Mose. Fra P-pladsen følges stien til Gulstav Vesterskov. Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper nu, hvor foråret for alvor er ved at melde sin ankomst. I mosen er ænder og lappedykkere allerede ved at etablere små territorier og der er der masser at lytte til inde fra skoven. Kl. 13 fortsætter vi med en tur i Tryggelev Nor for de, der har lyst.

Tryggelev Nor søn. 3/3 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. Tryggelev Nor er kendt for sine mange gråstrubede lappedykkere. Hvis ikke vi stadigvæk har vinter, vil man allerede nu kunne høre deres karakteristiske hyl i noret. Der samles mange ænder i noret, hvilket er guf for havørne, der ofte ses i området. Vibe og lærke er sandsynligvis også ankommet.

Bøjden Nor lør. 23/3 kl. 10-13. P-pladsen for enden af Dyndkrogvej, Bøjden. Bøjden Nor er ved at vågne af vinterdvalen. På strandengen tripper vadefugle og engfugle. Vil de nye fugleøer igen i år tiltrække klyder og hættmåger? De dygtige fuglefolk stiller teleskoper op i fugleskjulene, så man kan se fuglene på helt tæt hold. Fuglene ses bedst fra fugleskjulene. Ønsker man en vandretur i landskabet, er det på egen hånd ad stierne og langs stranden.

Åbent hus ved Gulstav Mose søn. 7/4 kl. 10-12. Fugletårnet ved Gulstav Mose. Fra P-pladsen følges stien til Gulstav Vesterskov. Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper. Vibe og lærke er for længst ankommet, og mosen syder af aktivitet. Især de gråstrubede lappedykkere gør sig bemærket. Måske også et hult drøn fra rørdrummen i ny og næ? Kl. 13 fortsætter vi med en tur i Tryggelev Nor for de, der har lyst.

Tryggelev Nor søn. 7/4 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. Ederfugletrækket er endnu ikke forbi og på gode dage kan man opleve et fantastisk træk passere helt tæt forbi land. Der er stadigvæk mange ænder i noret. Hormonerne bobler og hannerne gør alt hvad de kan for at indynde sig hos hunnerne. De første rovfugle er så småt også ved at indfinde sig – måske årets første rørhøg?

Åbent hus ved Gulstav Mose søn. 5/5 kl. 10-12. Fugletårnet ved Gulstav Mose. Fra P-pladsen følges stien til Gulstav Vesterskov. Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper. Nede fra mosen brøler rørdrummen og fra skoven høres en mængde sangfugle. Mon gøgen kommer til Sydlangeland på denne dag? Kl. 13 fortsætter vi med en tur i Tryggelev Nor for dem der har lyst.

Tryggelev Nor søn. 5/5 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. Ved Tryggelev Nor er der i den seneste tid ankommet sangfugle. Rørskoven genlyder nu af skrattende rørsangere og i krattet langs stien ud til fugleskjulet sidder der undertiden nattergal. Rørhøgen ses nu ofte på patrulje lavt over rørskoven.

Bøjden Nor søn. 12/5 kl. 10-13. Klydeskjulet. Se skiltning på p-pladsen for enden af Dyndkrogvej. De to nyanlagte fugleøer i Bøjden Nor vrimler med fugle netop nu. Har klyde og strandskade slået sig ned på de rævesikre øer, eller skal fuglelivet ses på strandengen? Får vi duninger i kikkertfeltet? De dygtige fuglefolk stiller teleskoper op i fugleskjulet, så man kan se fuglene på helt tæt hold. Fuglene ses bedst fra fugleskjulene. Ønsker man en vandretur i landskabet, er det på egen hånd ad stierne og langs stranden.

Storstrøm

DOF Storstrøm

Kontakt:

Michael Thelander . Løjtoftevej 175 . 4900 Nakskov . Tlf. 54 92 83 46
E-mail: m.thelander@post.tele.dk

Se mere på hjemmesiden: www.dof-storstroem.dk

MØDER

Generalforsamling søn. 24/2 kl. 13.30. Avnø Naturcenter, Flyvervej 40, Lundby. Dagsorden ifølge vedtægterne. Forslag skal fremsættes skriftligt og begrundet over for bestyrelsen senest 3 uger før mødets afholdelse. Den samlede dagsorden med indkomne forslag offentliggøres på lokalafdelingens hjemmeside senest 2 uger før generalforsamlingen. Før generalforsamlingen er der tur fra Avnø Naturcenter kl. 10. Efter turen bydes der kl. 12.30 på kaffe, te, øl, vand og håndmadder.

Mandagsmøder i Næstved kl. 19. Fritidscentret, H. C. Andersensvej 24, Næstved. Parkering ved Fritidscentret, ikke ved Boligselskabet. **Kontakt:** Finn Jensen (tlf. 51 31 17 39), Anne-Marie K. Hansen (tlf. 62 61 36 26) og Lisbeth Petersen (tlf. 29 91 47 11).

18/2: Steen E. Jensen fortæller om Bornholm. Et foredrag som blev vist i Haslev sidste sæson, men som vi meget gerne vil se her i Næstved også. Vandrefalken yngler nu derovre, og Steen har flotte billeder af den og stor viden om dens levested. Men Bornholm har også mange andre fugle at byde på.

18/3: Henrik Wejdling fortæller om Tystrup-Bavelse søerne, og optakt til foråret.

Tirsdagsmøde i Allerslev 12/3 kl. 19. Allerslev gl. Skole, Enghavevej 2b, Allerslev. **Kontakt:** Holger Jensen (tlf. 55 99 63 45). Søren Harding fortæller om fugle i Nepal.

Torsdagsmøder i Nykøbing F. kl. 19-22. Ejegodskolen/Fjordskolen, Fjordvej 46, Nykøbing F. **Kontakt:** Benny Steinmejer (tlf. 25 14 39 39).

7/3: Stig Jürgensen fortæller om oplevelser fra et langt liv på Grønland, og andre spændende ture i Europa.

TURE

Borreby Mose lør. 23/3 kl. 8.45. Den lille p-plads ved Borreby Mose nærmest godset. Samkørsel fra administrationsbygningen i Rådmandshaven, Næstved kl. 8. De første forårsbebudere er ankommet og vi kigger efter stor kobbersnepe, klyde, præstekrave, ænder, gæs og svaner. På hjemvejen kører vi over Bisserup Havn med et kig til Skarvkolonien på Ormø. Turen varer til midt på eftermiddagen. Turlleder: Bent Rung Nielsen (tlf. 30 88 97 52).

Avnø lør. 6/4 kl. 8.30-13. Avnø Naturcenter, Flyvervej 40, Lundby. Vi kigger efter de første viber på ynglepladsen samt alle de andre ynglefugle på engen, på Rønningen, i lunden ved centret og på øerne i småsøerne. Turlleder: Finn Jensen (tlf. 51 31 17 39).

Fuglestemmeture i Haslev kl. 19-21. P-pladsen mellem kirken og biblioteket. Hver torsdag i maj går vi via kirkegården, hvor der er mange småfugle, til Skoleengen, hvor der er nye lam, vibeunger,

RESERVATERNE

Baltic Flyway ved Saksfjed-Hyllekrog kl. 10-14. Den lille p-plads ved foden af Hyllekrog (drej fra Rødby-Errindlev landevejen sydpå mod Bjernæs og videre til Store Brunddrag; følg grusstien mod venstre langs diget til p-pladsen). Turledere: Naturvejledere Uffe Nielsen og Allan Gudio Nielsen.

Søndag 24/2: Vinterekspedition. Vi har fokus på vintergæster som bjergirisk og snespurv, men måske ser vi også de første forårsbebudere, såsom vibe, strandskade og sanglærke. Vi holder frokost i Ninas Hus – et gammelt fiskerhus på tangen.

Søndag 7/4: Forårstræk. Hyllekrog og Saksfjed byder ikke kun på et spændende fugletræk om efteråret. Om foråret er der i høj grad også noget at komme efter. Ederfugletrækket kulminerer og der er gode chancer for at se indtrækkende rovfugle.

Torsdag 11/4: Forårstræk. Hyllekrog og Saksfjed området byder ikke kun på et spændende fugletræk om efteråret. Om foråret er der i høj grad også noget at komme efter. Vi starter med havobservationer og fortsætter med en tur til Saksfjed.

Åbent Hus i fugletårnet på Nyord Enge (Baltic Flyway) kl. 10-13. Fugletårnet på Nyord, ca. 1 km efter broen fra Møn til Nyord. Arbejdsgruppen står parat med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af nogle af de fugle man i disse dage kan opleve på engene. **Søndag 3/3, Søndag 7/4, Søndag 5/5**

Fuglestemmeaftener ved Ravnstrup Sø kl. 19-21. P-pladsen v/Ålehusvej (indkørslen til nr. 12). Ålehusvej ligger to km vest for Herlufmagle mellem Ringsted og Næstved og er en sidevej til Ravnstrupvej, hvorfra der er skiltet til søen. Fuglestemmer skal høres i naturen. Fire aftener i april og maj går vi turen til det fjerneste fugleskjul ved søens bred og tilbage igen, mens vi repeterer de mange fuglestemmer. I løbet af de fire ture kan du få omkring 50 fuglestemmer ind under huden. Turledere: Henrik Wejdling og Allan Gudio Nielsen.

Mandag 29/4, Mandag 6/5, Mandag 13/5, Mandag 27/5

Fuglekasser, bål og snobrød ved Ravnstrup Sø søn. 10/3 kl. 10-13. P-pladsen v/Ålehusvej (indkørslen til nr. 12). Ålehusvej ligger to km vest for Herlufmagle mellem Ringsted og Næstved og er en sidevej til Ravnstrupvej, hvorfra der er skiltet til søen. Familiedag ved Ravnstrup Sø, hvor deltagerne sammen med den lokale arbejdsgruppe går en tur og kigger efter forårstegn blandt fugle og blomster. Bagefter bygger vi fuglekasser, bager snobrød og brygger cowboykaffe.

Forårskor og blomsterflor ved Ravnstrup Sø lør. 13/4 kl. 13-15. P-pladsen v/Ålehusvej (indkørslen til nr. 12). Ålehusvej ligger to km vest for Herlufmagle mellem Ringsted og Næstved og er en sidevej til Ravnstrupvej, hvorfra der er skiltet til søen. Vi lytter efter frøer og skrubtudser på det lave vand inderst i rørskoven. En række sangfugle er på plads, og vi indprenter os deres stemmer. Måske kan vi også opleve rørhøg. Turleder: Henrik Wejdling.

Fuglesang og flere forårsblomster ved Ravnstrup Sø lør. 27/4 kl. 10-12. P-pladsen v/Ålehusvej (indkørslen til nr. 12). Ålehusvej ligger to km vest for Herlufmagle mellem Ringsted og Næstved og er en sidevej til Ravnstrupvej, hvorfra der er skiltet til søen. Vi indsnuser vårflorets nektarduft og lærer fuglenes stemmer, mens vi ser på ænder, lappedykkere og svaner. Med lidt held er frøerne også stadig i gang, og fuglekoret er ved at tage form. Turleder: Henrik Wejdling

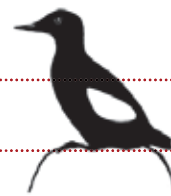
Barup Sø tors. 2/5 kl. 19-21.30. Indgangen til reservatet fra Lillebrændevej mellem Blæsebjerg og Lillebrænde, vest for Stubbekøbing. Mange af rørskovens fugle lever en skjult tilværelse og ses kun sjældent; men de kan til gengæld høres. Vi kan høre vandrikke hyle og vræle i skumringen, mens rørdrummen giver igen med hule baslyde fra rørskovens dyb. Turledere: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen og Hans Schou.

ællinger, og retur langs det levende hegn og p-pladsen. Turleder: Leif Tureby (tlf. 56 31 60 95).

Ålebæk Strand, Østmøn lør. 4/5 kl. 7-12. Den lille p-plads for enden af Ålebæk Strandvej. Gode muligheder for iagttagelse af sortstrubet lom, lappedykkere, havænder og rastende småfugle. Hvis vejret er til det, kan der også komme rovfugle, svaler, bramgæs og traner. Bliver der tid, kører vi videre til en af de andre Østmønske lokaliteter. Turleder: Per Schiermacker-Hansen (tlf. 23 49 95 30).

Sydvestjylland 1-2/6. Se turbeskrivelse på DOF Storstrøms hjemmeside. Tilmeldingsfrist 20/3. Kontakt: Steen Herup (tlf. 48 28 80 16).

Vestsjælland LOKAL

DOF Vestsjælland

Kontakt:

Formand

Rolf Lehrmann . Egevangs Allé 18 . 4180 Sorø
Tlf. 57 83 58 89/30 45 70 35 . E-mail: rolf.lehrmann@gmail.com

Lokalbladet Bladsmutten

Redaktør Henrik Baark . E-mail: bladsmutten@mail.dk

MØDER

Hvinanden som ynglefugl i Danmark man 11/3 kl. 19-21. Den store mødesal på Holbæk Bibliotek, Nygade 9-13. Foredraget handler om hvinanden som ny ynglefugl i Danmark, artens ynglebiologi og de første ringmærkningsresultater. Foredragsholder Johannes Bang har siden 1984 sat kasser op til arten i Nordsjælland og på den måde hjulpet den med at etablere en fast ynglebestand. Foredraget afholdes i samarbejde med Nordvestsjællands Naturhistoriske Forening.

TURE

Vesterlyng og Tranevejle lør. 23/2 kl. 10-14. Vi mødes ved Kalundborg Vandrerhjem og kører til Vesterlyng. Her gør vi ophold og går tur flere steder afhængigt af fuglelivet. Hvis vi er heldige, er der bjerglærker. Hvis der er tid og lyst, er både Sanddobberne og Allehave gode muligheder for at se flere fugle. Turleder: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62).

Rovfugleture ved Jyderup kl. 10. P-pladsen over for Bromølle Kro. Fra Bromølle Kro kører vi ud til Skarresø, Lille Åmose, Tissø og andre lokaliteter. Turleder: Gerth Nielsen (tlf. 24 98 34 66).

Søndag 3/3, Søndag 7/4, Søndag 5/5

Ørne ved Skarresø lør. 16/3 kl. 10-14. Kalundborg Vandrerhjem. Her i forårsmånederne bygger havørnene på deres rede. Vi går tur i skoven ned til bredden af Skarresø og ser både på ørnene og hvad der ellers er af fugleliv. Hvis der er tid og lyst kører vi derefter til Hal-

lebyore og ser på alle de fugle, der samles i den øverste del af Lille Åmose. På vejen kan vi jo også lige se efter om Vandstæren skulle være et sted i mølleområdet. Turlleder: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62).

Tidlig forårsskovtur til Bromme Plantage søn. 17/3 kl. 9.30-11.30. P-pladsen ved Bromme Lillesø. Vi ser efter de første spæde tegn på foråret, særligt efter skovens fugle. Sortspætten er aktiv på denne tid. Derudover ser og lytter vi efter andre af skovens fugle og dyr. Arrangementet er ikke egnet for kørestolebrugere og gangbesværede. Afslutning i bålhytten ved p-pladsen med et let traktament. Arrangeres i samarbejde med Grønt Forum, Sorø. Turledere: Lene Smith og Henrik Wejdling.

Borreby Mose søn. 17/3 kl. 10. Borreby Gods ved laden. De første forårsbedudere er nu ankommet til mosen. Vi kigger bl.a. efter stor kobbersneppe, klyde, præstekrave, samt diverse ænder, gæs og svaner. Turlleder: Anders Jakobsen (tlf. 58 19 66 41/40 33 66 41).

Kværkeby Fuglereservat søn. 24/3 kl. 14. Bjergvej 77, Ringsted. Indvielse af den nye tilbygning med handicaptolet og trappelift til kørestole. Kontakt: Peter Hansen (tlf. 20 83 60 90).

Tur til Skåne lør. 6/4 kl. 4-21. Spillende urfugle i Fjällmossen og dansende traner ved Pulken. Tilmelding senest 29/3 til jens@boesen.org. Ved tilmeldingen bedes I også oplyse, om I kan stille bil og eventuelt BroPas til rådighed. Pris: 250-300 kr. Turlleder: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62).

Borreby Mose søn. 14/4 kl. 10. Borreby Gods ved laden. Vi lytter til de første fuglestemmer ved godset. Herfra går vi til den nærliggende mose, hvor vi kigger efter rørhøg, stor kobbersneppe, klyde, brushane, dobbeltbekkasin, atlingand, knarand, skægmejse m.fl. Turlleder: Anders Jakobsen (tlf. 58 19 66 41).

Skovtur i Allindelille Fredskov søn. 5/5 kl. 9.30-11.30. P-pladsen ved Haraldsted Forsamlingshus, Langebjergvej 56, Haraldsted. Vi går en tur i den smukke forårsskov, hvor der er en enestående flora. Vi ser og lytter efter skovens fugle. Med lidt held oplever vi musvåge og ravn. Ved den lille skovsø kan vi se gråstrubet lappedykker og hvinand. Turlleder: Jørgen Madsen (tlf. 40 33 46 99).

Tissø tirs. 7/5 kl. 18.30-21.30. Vi mødes på p-pladsen ved Kalundborg Vandrerrhjem og kører til sydenden af Tissø. Fra p-pladsen ser vi på det rige fugleliv på engen og de tre øer, hvor både klyder, fjordterner og dværgterner er ankommet. Måske er der allerede unger af grågæs. Hvis der er tid og lyst, kører vi til Klinteskov og går en tur for at lytte efter nattergal. Turlleder: Jens Boesen (tlf. 40 31 12 62).

Borreby Mose søn. 12/5 kl. 9. Borreby Gods ved laden. Vi går først i parken og lytter til fuglestemmer. Herefter går vi til den nærliggende mose, hvor der er et særdeles rigt fugleliv i rørskov og på engene. Vi kan se bl.a. rørhøg, stor kobbersneppe, brushane, klyde, vibeunger, gæslinger, knarand, atlingand, skægmejse og måske temmincksryle. Turlleder: Anders Jakobsen (tlf. 58 19 66 41).

Kværkeby Fuglereservat ons. 15/5 kl. 19. Bjergvej 77, Ringsted. Nattergaletur i reservatet. Åbent for alle. Kontaktperson: Peter Hansen (tlf. 20 83 60 90).

Fuglestemmeture i Haslev kl. 19. P-pladsen mellem kirken og biblioteket. Fem torsdage i maj hvor vi går via kirkegården ud til fugletårnet i Skoleengen og retur til kirken. Alle er velkommen. Turlleder: Leif Tureby (tlf. 56 31 60 95).

2/5, 9/5, 16/5, 23/5, 30/5

Ture til Ravnstrup Sø. Se under DOF Storstrøm, "Reservaterne".

DOF Bornholm

Kontakt:

Formand

Carsten Andersen . Bagå 1. 3790 Hasle . Tlf. 56 96 22 40
bornholm@dof.dk

Lokalbladet "Gaddisjñ"

E-mail: lclemme@mail.dk
www.dof-bornholm.dk

MØDER

Generalforsamling tors. 28/2 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek, Rønne. Dagsorden ifølge vedtægterne. Foreningen byder på øl, sodavand og kage, ligesom der vil være et underholdende indslag.

Oplev trækfuglenes vinterkvarter ons. 27/3 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek, Rønne. Kom og hør, hvordan øens løvsangere har tilbragt vinteren. Vi er glade for at kunne præsentere Alex Rosendal, som har indgående kendskab DOF's projekt i Ghana. Siden 2008 er der her ringmærket overvintrende europæiske sangfugle i samarbejde med Ghana Wildlife Society. En stor del af vore trækfugle er i tilbagegang, uden vi med sikkerhed ved hvorfor. Tilbagegangen er størst blandt de arter, der overvintrer syd for Sahara. Viden om vinterkvartererne er uundværlig, hvis man skal planlægge en målrettet indsats for at standse tilbagegangen blandt arterne. Foreningen giver kaffe/te og kage.

Årets Naturoplevelser tirs. 9/4 kl. 19. NaturBornholm. Kom og hør, hvad naturforeningerne har at byde på af spændende oplevelser fra året der gik. I samarbejde med Naturhistorisk Forening, Svampevennerne og Stenklubben.

TURE

Bisontur ved Svinemose lør. 16/3 kl. 9. P-plads ved Christian den Tiendes Vej/Nordre Svinemosevej. I sommeren 2012 blev der udsat bisoner ved Svinemose med det formål, at dyrene med græsning, gnav og trampen kunne skabe dynamik i skoven, så der opstår levesteder til planter, dyr og fugle. Vi kigger efter spor fra bisonerne og får dem forhåbentlig at se. Samtidig lytter vi til forårets første fuglestemmer samt spættens trommen. I Svinemose er traneparret, den gråstrubede lappedykker og vandriksen måske ankommet. Husk

Stortur til Brandenburg i storebededagsferien 25-28/4

Turen går til et ikke tidligere besøgt område kaldet Havelland godt 50 km vest for Berlin. Her kan vi se stortræppe, som er Europas største landfugl. Den naturlige bestand af stortræpper i området er på 120 individer og i fremgang. Det bliver en tur for de morgenfriske, og de tre dage kommer til at foregå i højt tempo. Inden for overskuelig afstand ligger flere andre spændende områder med havørn, rødhovedet and, hærfugl, drosselrørsanger, hortulan og storke. Pris: endnu ikke fastlagt, men omkring 1400 kr., der dækker transport i minibusser, overnatning, morgenmad og frokost, vi selv smører. Af-tensmad og færgebillet er ikke inkluderet. Deltagerantallet er begrænset til 16. Tilmelding fra 1/3 til turlederne. Her oplyses turens program og pris. Turledere: David Nestved og Carsten Andersen (tlf. 56 96 22 40/carstenogannette@post.tele.dk).

vandtæt fodtøj. Turen er offentlig. Turledere: Thomas Christensen, Carsten Andersen (tlf. 56 96 22 40) og Hanne Tøttrup (tlf. 20 27 01 58).

Spellingemose lør. 6/4 kl. 8. Naturstiens start på Krashavevej/Nørregårdsvej. Man finder Krashavevej ved at dreje mod højre fra Bedegårdsvej ca. 1 km nord for Klemensker. Derefter køres ca. 4 km til vejen skifter navn til Nørregårdsvej. Stien er afmærket med hvide pæle og fører os gennem kuperet terræn langs gamle smukke stengærder syd for Rø golfbane, inden vi når ud på cykelvejen gennem Kleven. Turen fortsættes ad cykelvejen mod Storeborg og Spellingemose, der er en fuglerig lokalitet. Mulighed for lille lappedykker, rørhøg, trane, lille flagspætte, hvid vipstjert og gransanger. Afhængig af vejrforholdene kan vi vælge at gå ad stien rundt om mosen, inden vi går tilbage ad naturstien gennem den private Møllergårdsskov. Turen er på 3 km. Turledere: Birthe Egebjerg (tlf. 61 11 33 35) og Carsten Andersen (tlf. 56 96 22 40).

Nordsjælland

LOKAL

DOF Nordsjælland

Kontakt:

Luise Ekberg. Ved Egedam 9, st. 57. 3400 Hillerød. Tlf. 20 28 72 73
E-mail: luise.ekberg@dofnordsj.dk

TURE

Furesøen og Næsskoven lør. 23/2 kl. 9-12. Holte Station, Vejlesøen. Vi ser især på småfugle i villakvarter og skov og på de mange flotte andefugle i søen. Kontakt: Bo Kayser (tlf. 51 34 62 78).

Fugleture for nye medlemmer i DOF Nordsjælland søn. 24/2, søn. 31/3 og søn. 28/4 kl. 10.15-13.30. P-pladsen ved Hammermøllen, Bøssemagergade 21, Hellebæk. Kom og mød andre nye medlemmer i foreningen til en fugletur i Teglstруп Hegn og Hellebæk skov, hvor vi vil give os god tid til at se og snakke om de fugle, årstiden byder på. Kontakt: Sanne Busk (tlf. 61 27 51 82).

Nejede Vesterskov, Alsønderup Enge og evt. Arresø søn. 3/3 kl. 9-12. P-pladsen i Nejede Vesterskov med indkørsel fra Ravnsbjergvej. Vi ser efter småfugle og lytter til forårets første fuglesang i skoven. Derefter går vi til Alsønderup Engsø og ser på ænder, gæs og måske havørn og ravn. Afhængigt af vejr og klokkeslæt spiser vi vores frokost i Nejede Vesterskov eller ved Pøleåens udløb i Arresø nær Annisse. Velegnet for begyndere. Kontakt: Erik Mandrup Jacobsen (tlf. 40 40 06 18).

Onsdagstur i Gribskov ons. 6/3 kl. 8-12. Kagerup Station. Naturvandring, hvor vi ser på årstidens fugle i skoven - mejser, spætter, duehøg og evt. ugler og ravn. Kontakt: Peter J. Petersen (tlf. 30 63 71 22).

Ruslands Bakker søn. 10/3 kl. 8-12. P-pladsen ved Tegners Museum, Museumsvej i Villingerød. Vi går en tur i de smukke bakker og ser på årstidens fugle. Der kan være forskellige rovfugle, gæs og småfugle. Kontakt: Jan Hjort Christensen (tlf. 30 58 07 35).

Nivå Havn lør. 16/3 kl. 9-12. P-pladsen i Nivå Havn. Vi ser efter trækkende musvåger og spurvehøge. I bugten raster mange vandfugle. Vi besøger Fugleværnsfondens reservat og ser efter de første vadefugle. I skovarealerne er der småfugle. Måske ser vi isfugl? Kontakt: Ivan Olsen (tlf. 26 21 02 75).

Strødam Engsø lør. 23/3 kl. 10-12. P-pladsen i skoven i svinget ved Gadevangsvej/Fruebjergvej. Vi går ad Pøleåstien mod syd og benytter lejligheden til at se bæverens arbejdsplads. I søen kan vi forvente at se forskellige andefugle og langs stien småfugle. Hvis vi er heldige vil den første fiskeørn trække over. Kontakt: Johannes Bang (tlf. 29 79 52 84).

Kyndby Vig og Sømer Skov søn. 7/4 kl. 9-12.30. P-pladsen lige før Kyndbyværket. Vi går en tur langs kysten og gennem skoven og kigge/lytter efter forårsbedudere. Måske er der gang i trækket. Kontakt: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Hellebæk søn. 14/4 kl. 10-15. P-pladsen ved Hellebæk Avlsgård. Hvis vind og vejr er til det, vil vi kigge på rovfugletrækket ved Hellebæk Avlsgård. Hvis vi skal se på fugletræk, er det en god ide at medbringe teleskop. Ellers vil vi gå en dejlig tur i området og se på småfugle og ænder. Kontakt: Per Ekberg (tlf. 30 53 92 45) og Luise Ekberg (tlf. 20 28 72 73).

Melby Overdrev lør. 20/4 kl. 8-11. Den store P-plads i det nordøstlige hjørne af overdrevet. Vi ser efter sortstrubet bynkefugl, hedelærke og andre rastende eller trækkende fugle. Medbring gerne teleskop. Kontakt: Michael Trasborg (tlf. 22 41 89 30).

Rude Skov tirs. 23/4 kl. 18.30-21.30. Rudegårds Stadion. Den nordlige p-plads. Vi nyder forårsaftenens fuglesang og ser desuden på ænder og lappedykkere i søerne. Mulighed for svaleklire og skovsneppe. Kontakt: Bo Kayser (tlf. 51 34 62 78).

Holløse Bredning lør. 4/5 kl. 9-12. P-pladsen ved Tibirke Kirke. Vi går en tur ned ad Oldtidsvejen til Bredningen. Her kan vi se på småfugle undervejs og se på ænder, gæs og vadefugle ved bredningen - og måske kommer der en rørhøg op at flyve. Medbring teleskop. Kontakt: John Andersen (tlf. 40 55 20 34).

Stenholt Indelukke tirs. 7/5 kl. 19-21.30. P-pladsen på Hillerødvej, 200 m nordøst for krydset Hillerødvej/Isterødvej. Vil du lære fuglens sang at kende? Vi går en tur i den smukke forårsskov og lytter til de syngende småfugle som er ankommet til ynglepladsen. Turen er på ca. 5 km. Husk vandtæt fodtøj. Kontakt: Luise Ekberg (tlf. 20 28 72 73).

Onsdagstur i Gribskov ons. 15/5 kl. 8-12. Mårum Station. Naturvandring, hvor vi ser på årstidens fugle i skoven. Kontakt: Peter J. Petersen (tlf. 30 63 71 22).

RESERVATERNE

Formiddagsfugleture ved Nivå kl. 10.30-13.30. Nivå togstation. Vi følger årets gang ved Nivå og lytter til sang og kald fra de fugle som lever i Nivås varierede natur. Turen er for alle, som ønsker at lære lidt mere om vores hjemlige fugle og det spændende dyre- og planteliv. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).
Tirsdag 26/2, Tirsdag 19/3, Tirsdag 30/4

Nivå Bugt lør. 27/4 kl. 9-12. Indgangen til Fugleværnsfondens reservat i Nivå på Strandvejen. Foreløbigt tema er vandfugle, rovfugle og ynglefugle i baglandet. Kontakt: Karsten Vinding (tlf. 49 14 50 89).

Karmindompappen er en af de spændende fuglearter, man kan være heldig at opleve ved Ravlunda i Østskåne. Foto: Albert Steen-Hansen.

Spændende småfugle i Sverige 7-9/6.

P-pladsen ved stationen på Carlsbergvej, Hillerød, eller efter aftale. Vi tager til Østskåne ved Ravlunda og omegn, hvor alle småfuglene er ankommet for at yngle. Mulighed for at se pirol, høgesanger, markpiber, karmindompap, hedelærke m.fl. Vi går ture i de smukke svenske områder, hvor der er mange småfugle at se og lytte til, og vi beskæftiger os med fuglestemmerne. Vi samles i så få biler som muligt, og deltagerne deler kørselsudgifterne. Vi overnatter i hytter i Degeberga Stugby med to dobbeltværelser pr. hytte. De to overnatninger og slutrengøring er dækket af deltagergebyret. Deltagerne medbringer selv forplejning til fredag aften, morgenmad og frokost lørdag og søndag. Middag lørdag aften spiser vi på en restaurant med rimelige priser for egen regning. Max 18 deltagere. Pris: 750 kr., som skal indbetales på konto 3537 3537290803 senest 1/5. Tilmelding til: luise.ekberg@dofnordsj.dk med oplysning om navn, adresse og tlf. nr. samt oplysning om bil og ekstra pladser. Turledere: Luise Ekberg (tlf. 20 28 72 73) og Per Ekberg.

København

LOKAL

DOF København

Vesterbrogade 140. 1620 København V. kbh@dof.dk . www.dofkbh.dk

Fugleture for DOF Københavns medlemmer arrangeres af DOF Travel, Seniorudvalget, Køgegruppen og Roskildegruppen. DOF Travels rejser er annonceret andetsteds i bladet, mens de resterende ture er annonceret nedenfor. Alle ture kan ligeledes ses på vores hjemmeside, www.dofkbh.dk. Alle ture er gratis medmindre andet er angivet.

Betaling af turene

DOF Travel Københavnsafdelingen . Dansk Ornitologisk Forening
Vesterbrogade 140A, 1. sal . 1620 København V. . Giro 807 3333
E-mail: travel@dof.dk . www.doftravel.dk

Tirsdagsvagtens kontaktoplysninger

Træffetid: Hver tirsdag fra kl. 18.30-20.00 . Tlf. 33 28 38 00

For betaling af ture arrangeret af Grågæssene, Køgegruppen eller Roskildegruppen se særskilt afsnit.

SMÅTURE

Damhussøen lør. 16/2 kl. 10-12. Hjørnet ved Damhuskroen. Vinterfugle i de tilstødende haver og om søen er isfri mange rastende andefugle. Turleder: Vicky Knudsen (tlf. 60 29 69 86).

Bognæs lør. 23/2 kl. 9-12. P-pladsen ved bommen til halvøen. Vi forventer at se havørn og måske vandrefalk, samt mange vandfugle ved kysten og i søerne. Småfugle i skoven. Turleder: Hans Harrestrup Andersen (tlf. 20 41 96 58).

Utterslev Mose søn. 24/2 kl. 9-12. Midt på Grønnemose Alle ved foderpladsen. Hvis mosen er isbelagt, er der som regel en våge, hvor der er en koncentration af ænder, gæs og andre søfugle. Turleder: Nikolaj Christensen (tlf. 40 58 39 78).

Selsø søn. 24/2 kl. 10-13. P-pladsen ved Selsø Slot. Tur i privatbiler. Overvintrende ænder, gæs og gulnæbbede svaner, mulighed for fjeldvåge og blå kærhøg og med lidt held vandrefalk. Vi kører evt. til søens nordende ved Manderup eller går en tur langs Møllekrog. Turleder: Hans Harrestrup Andersen (tlf. 20 41 96 58).

Hellebæk søn. 10/3 kl. 9-13. P-plads ved Hellebæk Avlsgård. I skoven forventes mange småfugle evt. ravn, sortspætte og duehøg. Mulighed for trækkende musvåger og spurvehøge. Turleder: Frands E. Jensen (tlf. 22 75 40 64).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 12/3 kl. 9-12. P-pladsen på A6 overfor Lille Valbyvej. Vi går Bolund rundt samt en tur rundt om Lille Valby og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Sejersø lør. 16/3 kl. 7.40-13. Havnsø Havn (husk penge til færgen). Der er som regel godt med ænder, lappedykkere, alkefugle og måske lommer og havørn på sejlturen. På grund af ny sejlplan tager vi retur kun 25 min. efter vi er ankommet og derfor kan vi køre en tur til Strids Mølle og Skarresø og se efter havørn, isfugl og bjergvipstjert m.m. hvor vi slutter turen. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Damhussøen søn. 17/3 kl. 10-13. Damhuscafeen ved søens nordende. Ænder, grågæs, måger og lappedykkere på søen. I de tilstødende haver mange småfugle. Turleder: Mikkel Holck (tlf. 26 17 37 63).

Nivå søn. 17/3 kl. 9-12. P-plads ved Nivå Havn. På havnen ser vi efter måger og på strandengene tidlige vadefugle og rastende andefugle. I nordlige vinde mulighed for trækkende rov- og småfugle. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Holmesø ons. 20/3 kl. 10-13. Broen ved Brøndby Havn og Holmesø. De første splitterter er på plads blandt de mange måger, evt. også sorthovedet måge. Turleder: Rene Rantzau (tlf. 27 20 95 09).

Alsønderup Enge lør. 23/3 kl. 9-12. P-plads i Nejede Vesterskov. I skoven mange småfugle, måske en tidlig gransanger. På søen andefugle, lappedykkere, tidlige vadere. Mulighed for musvåge og havørn. Turleder: Frands E. Jensen (tlf. 48 18 45 56).

Gilbjergshoved søn. 24/3 kl. 9-11. P-pladsen ved landevejen nedenfor Gilbjergstenen. Mulighed for de første trækkende musvåger, spurvehøge og med lidt held havørn og duehøg. Andefugle over havet samt evt. træk af småfugle f.eks. misteldrosler. Turleder: Morten Rasmussen (tlf. 40 37 67 42).

Utterslev Mose tors. 28/3 kl. 9-12. Hjørnet af Åkandevej/Pilesvinget. Gæssene og lappedykkerne er på plads og måske hører vi en tidlig gransanger og ser de første musvåger på træk. Turleder: Nikolaj Noel Christensen (tlf. 40 58 39 78).

Ølsemagle Revle søn. 31/3 kl. 9-13. P-pladsen ved Kiosken på Dæmningen. Foråret er godt i gang. Sidste åbningsdag før yngletiden. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Gilbjerg Hoved man. 1/4 kl. 9-12. P-pladsen ved landevejen nedenfor Gilbjergstenen. En dag med mulighed for træk af bl.a. de første fiskeørne samt mange småfugle i østenvind. Turleder: Jan Hjort Christensen.

Store Vejleås udløb og Jægersø ons. 3/4 kl. 10-13. Busstoppested ved Museet Arken, Ishøj Strand. Ande- og vadefugle, mulighed for skægmøjse i rørskoven. Turleder: Rene Rantzau (tlf. 27 20 95 09).

Damhussøen søn. 7/4 kl. 9-12. Damhuscafeen ved søens nord ende. Ænder, grågæs, måger og lappedykkere på søen. I de tilstødende haver mange småfugle. Turleder: Mikkel Holck (tlf. 26 17 37 63).

Nivå søn. 7/4 kl. 9-12. P-plads Nivå havn. På havnen ser vi efter måger og andefugle og på strandene tidlige vadefugle og rastende andefugle. I nordlige vinde mulighed for trækkende rov- og småfugle. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Kystagerparken tirs. 9/4 kl. 9-11. P-pladsen Åmarken station. Andefugle i Kalveboderne samt småfugle i parken. Evt. små- og rovfugletræk. Turleder: John Speich.

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 16/4 kl. 9-12. P-pladsen på A6 overfor Lille Valbyvej. Vi går Bolund rundt samt en tur rundt om Lille Valby og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Gribskov lør. 20/4 kl. 8-12. Kagerup Station. Skovens fugle, mulighed for sortspætte, duehøg, musvåge og med lidt held fiskeørn. Turleder: Peter J. Petersen.

Jægerspris Nordskov søn. 21/4 kl. 9-13. P-pladsen lige nord for Skoven Kirke. Vi kigger og lytter i forårsskoven og på strandengen. Måske er der gang i rovfugletrækket. Ring til turlederen for opsamling på Frederikssund Station. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Hellebæk søn. 21/4 kl. 8-12. P-pladsen ved Materielgården. Mulighed for trækkende rovfugle f.eks. rød glente, musvåge og fiskeørn. I skoven forventes mange småfugle. Turleder: Jan Nielsen (tlf. 40 58 24 46).

Selsø søn. 28/4 kl. 9-13. P-pladsen ved Selsø Slot. På søen mange arter andefugle samt vadefugle på engene. Er tiden til går vi evt. langs Møllekrog eller kører til Mandehoved. Turleder: Hans Harrestrup Andersen (tlf. 46 41 22 25).

Porsemosen søn. 5/5 kl. 8-12. P-pladsen ved Kroppedal Museum (Kroppedals Allé 3) med indkørsel fra Ole Rømers Vej. På turen vil vi lytte til forårets store fuglekor, og med lidt held vil vi desuden se eller høre gråstrubet lappedykker, vandrikse, rørhøg og måske rørdrum og pungmøjse. Husk gummistøvler. Turledere: Karin Bach, Elsebeth Bindslev og Erik Mandrup Jacobsen. Tilmelding til Erik senest 1/5 på: emja@orbicon.dk eller evt. tlf. 40 40 06 18 (maks. 15 deltagere).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 7/5 kl. 9-12. P-pladsen på A6 overfor Lille Valbyvej. Vi går Bolund rundt samt en tur rundt om Lille Valby og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

CYKELTURE

Amager Fælled lør. 16/2 kl. 9-12. Ved Slusen. I slusehavnen mange ænder bl.a. stor skallesluger, måger og lille lappedykker. På fælleden drosler og andre vintersmåfugle, måske invasionsarter som silkehale. Turleder: Flemming Christensen (tlf. 28 83 07 81).

Vestamager og Klydesøen søn. 24/3 kl. 10-14. Vestamager Metrostation. Vi ser efter rastende vadefugle, ænder og gæs. Måske ser vi de første trækkende traner samt vandrefalk og havørn. Turleder: Svend Pettersson.

BUSTURE

Tranetur til NØ-Skåne Skærtors. 28/3. Afgang fra Lyngby (garageanlægget Christian X's Alle 5-7) kl. 6 og fra Sjælør Station kl. 6.30. Tranerne er begyndt at raste i nordøst Skåne i større antal (op til 2000). Vi vil besøge disse områder og håber på at opleve tranedansen. Efter dette besøges nogle af de fine rasteområder i nærheden f.eks. Hammarsjön og Østersøkysten ved Rävlanda Skytfelt, samt den smukke dal i De gesberga. På disse lokaliteter har vi desuden mulighed for at se f.eks. vandstær, bjergvipstjert, rørdrum, de første fiskeørne, mange gæs og ænder samt havørn. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 299 for voksne og kr. 274 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til DOF Travel's adresse senest 14. marts. Mrk. B4. Turledere: Rene Rantzau og Frands E. Jensen.

Møn lør. 11/5. Afgang fra Lyngby (garageanlægget Christian X's Alle 5-7) kl. 6.30 og fra Sjælør Station kl. 7. Vi besøger de forskellige områder ved Møns Klint, bl.a. Jydelejet hvor der er en del orkideer og mange småfugle i krattene. Ved klinten håber vi atter at se ynglende vandrefalk. Efter besøget ved klinten kører vi til Ulfshale og Nyord hvor vi med lidt held har mulighed for karmindompap, pirol, havørn samt stor

RESERVATERNE

Gundsømagle Sø lør. 2/3 kl. 10-13. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. På den månedlige optællingstur i reservatet går vi ad trampestien gennem rørskoven til fugletårnene. Fra de to fugletårne har vi et fantastisk syn over søen, rørskoven og de tilstødende enge. Vi vil kigge og lytte efter de første forårsbebudere som lærker og viber på Gåseengen samt rastende andefugle på søen. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe ved Gundsømagle Sø.

Gundsømagle Sø lør. 6/4 kl. 9-12. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Foråret er for alvor kommet til Gundsømagle Sø. Fra gangbroen og fugletårnene holder vi udgik med de mange fugle, som allerede er i fuld gang med at forsvare deres territorier med næb, kløer og sang. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe ved Gundsømagle Sø.

Optællingstur ved Gundsømagle Sø lør. 4/5 kl. 9-12. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Nu er det tid at lytte efter de første sangere i skoven og kigge efter trækgæster, ænder og gæs på søen. Hvis Grågåsen yngler her i år, kan vi måske se gæslinger på Gåseengen. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe ved Gundsømagle Sø.

Aftenfuglestemture i Vaserne kl. 19-21.30. Det store bøgetræ ved udsigtspunktet ud for Fyrrebakken ved Vasevej. Turen er for alle, som ønsker at lære lidt mere om vores hjemlige sangfugle og det spændende dyre- og planteliv, som Vaserne også byder på. Der kræves ingen specielle forudsætninger eller udstyr for at deltage. Turleder: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Tirsdag 7/5

Tirsdag 14/5 Bemærk: Turen er lidt speciel for turlederen, da det er hans fugletur nummer 1.000 for Fugleværnsfonden. Det fejres ved formidlingsbygningen ved turens afslutning.

kobbersnepe og mange andre vadere på Fugleværnsfondens arealer. Er tiden til det besøges slambassinene ved sukkerfabrikken i Stege. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 218,00 for voksne og kr. 193,00 for unge under 13 år på giro 8073333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til DOF Travel's adresse senest 2. maj. Mrk. B5. Turledere: Flemming Christensen og Flemming Isbrand.

SALTHOLM

NB! Kun 10 deltagere pr. tur (tilmelding til Tirsdagsvagten på tlf. 33 28 38 00 før indbetaling). Når meddelelse om plads på tur er fået indbetales turens pris på giro 8073333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til DOF Travels adresse så beløbet er DOF Travel i hænde inden 14 dage efter tilsagn om plads på turen. Mødested: Kastrup Fiske-rihavn, Amager Strandvej 407, der er P-plads på havnen. Alle ture starter normalt kl. 8. Medbring mad og drikke. Vandtæt fodtøj er ofte påkrævet. NB! Turene den 25/5 og den 8/6 starter kl. 7.30 med retur kl. 15.30.

Søndag 28/4. Turleder: Arne Volf. Kr. 215. Mrk. S1

Lørdag 4/5. Turleder: Jan Nielsen. Kr. 216. Mrk. S2

Torsdag (Kristi Himmelfart) 9/5. Turleder: Arne Volf. Kr. 217. Mrk. S3

Søndag 12/5. Turleder: Rene Rantzau. Kr. 218. Mrk. S4

Mandag (2. pinsedag) 20/5. Turleder: Søren Sørensen. Kr. 219. Mrk. S5

Lørdag 25/5 kl. 7.30. Turleder: Flemming Isbrand. Kr. 220. Mrk. S6

Søndag 2/6. Turleder: Flemming Christensen. Kr. 221. Mrk. S7

Grågæssene

Specielt for
SENIORER

MØDER

Alle foredrag afholdes i Vanløse Kulturhus, Frode Jacobsens Plads 4, 2720 Vanløse. Tæt ved S-tog og Metro. Møderne starter kl. 13.30. Der serveres kaffe/te fra kl. 13. Alle foredrag vil blive illustreret med farvebilleder.

Ons. 20/2: Bo Tureby om fugle på min vej. Entre 20 kr.

Ons. 20/3: Jette Bjerregaard fortæller om Costa Rica. Entre 20 kr.

TURE

Betaling Betaling for seniorture foregår udelukkende pr. giro eller bank (ved bankoverførsel: reg.nr. 9541) 6-007-2035 DOF København, Seniorudvalget, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V. Evt. framelding til endagsbusture må finde sted skriftligt på ovenstående adresse senest onsdag før turens afholdelse. Det indbetalte beløb returneres fratrukket et ekspeditionsgebyr på kr. 20/pers. Bemærk: Vi sender ingen bekræftelse på endagsbusture. Du er på listen, hvis ikke du hører fra os. På flerdagsbusture sender vi bekræftelse på din tilmelding.

Kontakt Jan Chr. Møllerup (tlf. 40 50 84 87/f.mollerup@mail.dk)

Turledere Jan Nielsen, Finn Jensen og Erik Larsen

Læs det detaljerede program i "Grågåsen" eller under ture på www.dofkbh.dk.

Karrebæksminde ons. 27/2 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling i Solrød). Vinterens fugle, måske vandstær og isfugl. Indbetal 220 kr. på giro 60072035, DOF København og Seniorudvalget. Efter d. 15/2 kan du forhøre dig om evt. restpladser på tlf. 40 50 84 87.

Tystrup-Bavelse ons. 13/3 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling i Solrød). Svaner, gæs, skalleslugere og måske en havørn eller to. Indbetal 225 kr. på giro 60072035, DOF København og Seniorudvalget. Efter 1/3 kan du forhøre dig om evt. restpladser på tlf. 40 50 84 87 og forhøre dig om evt. restpladser.

Jægerspris, Nordskoven ons. 27/3 kl. 8-14. Tur i privatbiler fra Ballerup Station. Vinter fugle. Obligatorisk tilmelding til Pamela Bartholomeusz (tlf. 36 70 51 78) senest d. 24/3.

Søndersø ons. 17/4 kl. 8-13. P-pladsen ved vandværket på Ballerupvej. Småtur. Vi går rundt om søen (ca. 5 km.) og lytter til sangerne og besøger de 2 fugletårne.

Rørvig ons. 24/4 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling i Roskilde). Vi forventer en del vadefugle samt ænder i Hov Vig. Indbetal 230 kr. på giro 60072035, DOF København og Seniorudvalget. Max. 36 deltagere. Efter 15/4 kan du ringe og forhøre dig om evt. restpladser på tlf. 40 50 84 87.

Bastrup-Farum Sø ons. 8/5 kl. 7-14. Farum Station ved Billetlugen. Længere gåtur langs Mølleåen. Forårets fugle.

Skåne ons. 15/5 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station. (opsamling i Tårnby). Vi besøger nogle af de gode skånske fuglesteder. Indbetal 250 kr. på giro 60072035, DOF København og Seniorudvalget senest d. 25/4.

Møn/Lolland/Falster 27-29/5. Bustur fra Ballerup Station. Vi bor på vandrerhjem i dobbeltværelser (med bad). Max. 36 deltagere. Indbetal 1700 kr. på giro 60072035, DOF København og Seniorudvalget senest 1/5. Prisen er inkl. bus, overnatning, 2 x morgenmad, 2 x aftensmad og 2 x selvsmurte madpakker på Danhostel, Nykøbing Falster. Vi besøger Jydelejet, Bøtø Nord, Maribosøerne m.m. Efter 10/5 kan du ringe og forhøre dig om evt. restpladser på tlf. 40 50 84 87.

Køge Bugt

LOKAL

MØDER

Udlandsprojekter tors. 28/2 kl. 19. Det grønne Hus, Vestergade 3C, Køge. Thomas Lehmborg, Dansk Ornitologisk Forenings internationale projektkoordinator, kommer og fortæller om rammerne for DOF's internationale arbejde og om de seneste års projekter med fokus på projektet i Uluru-bjergene i Tanzania. Foredraget vil være krydret med fotos og rejsetips.

Lunder i Zoo og på Færøerne tors. 21/3 kl. 19. Det grønne Hus, Vestergade 3C, Køge. Kurator Flemming Nielsen, Kbh. Zoo, fortæller om indsamling af lundeæg på Færøerne i juni 2011. Hvordan trives de udrugede fugle i Zoo, og hvordan trives/mistrives Lunden på Færøerne?

TURE

Ørnetur på Lolland og evt. Sydsjælland lør. 23/2 kl. 8-16. Køge Station. Vi starter ved Maribosøerne og alt efter held, vind og vejr bevæger vi os op gennem Sydsjælland. Vi fordeler os i privatbiler. Benzin deles mellem deltagerne i de enkelte biler. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22 35 45 50).

Trækfugletur lør. 16/3 kl. 10-14. T-krydset i Magleby. Afhængig af vejr og vind kører vi enten til Køge Sønakke eller Søholm. Vi ser på forårsbedudere som lærke, vibe og stær og ved vestlige vinde er der gode muligheder for træk af rovfugle, duer og småfugle. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22 35 45 50).

Cykeltur til Køges oversvømmede enge lør. 6/4 kl. 10. Køge Station. Turleder: Rune Palmquist (tlf. 77 41 01 58/30 70 00 05).

Aftentur på Kirkestien, Tryggvælde Ådal ons. 24/4 kl. 19-21. P-plads, Strøby Kirke. Vi lytter til de mange sangere, der findes her. Nattergalen er endnu ikke kommet, men vi følger turen op i løbet af forsommeren. Hold dig orienteret på vores hjemmeside www.dofkoege.dk. Turledere: Marta Grun (tlf. 30 42 24 49) og Henning Skjelborg (tlf. 20 71 44 34).

Gavekort til bidragydere til DOF's medier

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til DOF's medier. Som en anerkendelse modtager bidragerne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

- 1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4) Artikler på ca. 1500 – 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr.
- 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således:
 - a. 1 foto 100 kr.
 - b. 2-4 fotos 200 kr.
 - c. 5+ fotos 300 kr.
- 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

Borreby mose lør. 4/5 kl. 8.30-16. Køge Station ved holdepladserne for S-tog. Sjællands Mosejuvel. Mulighed for alle svømmeænder, stor kobbersneppe og forårsfugle i massevis. Samkørsel i privatbiler. Ring gerne for kørelejlighed. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22 35 45 50).

Roskilde

LOKAL

MØDER

Foredrag om fugle i Etiopien tors. 28/2 kl. 19-21. VUC, Læderstræde 4, Roskilde. Lokale 03 (i gården). Hans Harrestrup Andersen (formand for DOF København) fortæller om Etiopien, der er 40 gange større end Danmark og det eneste land i Afrika, der aldrig har været koloniseret. Vi skal se eksempler på den flotte natur og fantastiske fauna fra Rift dalen til Sanetti plateauet i 4200 meters højde. Befolkningstallet eksploderer, og skovene ryddes, men fuglene er dog fortsat til stede i imponerende mængder og antal arter. Men hvor længe endnu? Alle er velkomne.

TURE

Tranetur til Pulken i det østlige Skåne søn. 24/3 kl. 12-21.30. P-pladsen ved Røde Port. Første stop er Skånes højeste vandfald ved Degeberga. Her har vi en chance for at se vandstær, bjergvipstjert, stor flagspætte, spætmejsje og andre småfugle. Sidst på eftermiddagen kører vi til fugletårnet ved Pulken, hvor Sveriges Ornitologisk Forening ofte har en fugleguide i højsæsonen. Er vi heldige har Carl Chr. Tofte, forfatter til bogen: Tranedans, åbent i sit atelier/værksted, som ligger i gåafstand fra fugletårnet. Tilmelding til: info@dof-roskilde.dk. Oplys venligst, om der stilles bil til rådighed og antal af evt. ekstra pladser. Turleder: Laila Neermann.

Borreby Mose ved Skælskør lør. 4/5 kl. 8-17. P-pladsen ved Røde Port. Mosen er kendt for sine rørskove og det rige fugleliv. Der er god mulighed for at se bl.a. rørhøg, stor kobbersneppe, alle svømmeænder, masser af småfugle og med lidt held skestørke. Tilmelding til: info@dof-roskilde.dk. Oplys venligst, om der stilles bil til rådighed og antal af evt. ekstra pladser. Vi følges ad til Køge S-togsstation, hvor vi slår følge med DOF Køge. Turledere: Søren Mygind, Ulla Bresciani og Laila Neermann

Dansk Ornitologisk Forening – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International
Vesterbrogade 138-140, 1620, København V
Telefon (10-16, fredag 10-15): 33283800
email: dof@dof.dk . www.dof.dk

DOF's formand: Egon Østergaard tlf: 97448520,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Sker ved indbetaling på girokonto 7 00 08 39
Støttebeløb til DOF's arbejde for fugle- og naturbeskyttelse, som er fradragsberettiget, kan indbetales på samme girokonto.

Årlige kontingenter:

Kernemedlemmer:	kr. 435,00
Ungdomsmedl.(u. 26 år)	kr. 215,00
Medlemmer	kr. 295,00
Husstandsmedlemsskab:	kr. 570,00

Fugleværnsfonden: Fugleværnsfonden er en almennyttig fond stiftet af DOF. Fondens formål er at købe og drive fugle- og naturreservater og formidle viden og oplevelser fra disse reservater. Støttebeløb, som er fradragsberettiget, kan sættes ind på Fugleværnsfondens girokonto 5 09 42 32.
email: fvf@dof.dk . www.fuglevaernsfonden.dk

Naturbutikken: Naturbutikken i Fuglenes Hus tlf: 33283838
Åbningstider: Man.-fre. kl. 10-17.30, lørdag 10-14. www.naturbutikken.dk

Bor du i udlandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

På tur med DOF Travel

Nordens største udbyder af fugleture

Se vores hjemmeside
med alle rejserne
[www.doftravel.dk/
rejser](http://www.doftravel.dk/rejser)

Ture i 2013 På følgende ture er der stadig få pladser tilbage.

- Færøerne 10 dage, 22.6 – 1.7.
Turleder: Søren Sørensen
- Rumænien 10 dage i september
Turleder: Rene Rantzau
- Kenya 2-3 uger november
Leder: Stig Jensen

Ture 2013 Følgende ture er udsolgte, men der er få eller ingen på venteliste.

- Ghana/Burkina Faso, 2 ture – 2 uger feb/marts
Turleder: Alex Rosendal, hhv Niels Riis
- Bulgarien/Grækenland - 13 dage april/maj
Turleder: Peter Lafrenz
- Pyrenæerne I+II april og maj
Chr. Hjorth/Jens Ballegaard hhv
Rene Rantzau/Frands Jensen
- Lesbos 1 uge primo/medio maj
Turledere Chr. Ebbe Mortensen og
John Speich

- Svalbard 28.6 – 8.7
Turleder: Erik Mølgaard/John Speich
- Georgien 28.6 – 11.7
Turleder: Lars Nørgaard Anderse

Følgende ture er under forberedelse

2013
Goa 2 uger i december

2014

- Bulgarien 1 uge, februar
- Costa Rica, 2 uge, februar
- USA - Florida, 2 uger, marts
- Kina, Yunnan, syd-vest, marts
- Spanien, Extremadura 10 dage april
- Tunesien, 2 uger primo april
- Island, 2 uger juni/juli
- Rusland, Østibirien, sommer
- USA, Cape May, 1-2 uger primo oktober
- Bolivia, Sydamerika, 2+1 uger november

2015

- Sri Lanka (Sydindien), vinter 2014/15
- USA, Texas mm 2+1 uger april 2015
- Uganda, 2 uger november 2015
- Indien, nord-vest, vinter 2015/16

Se hjemmesiden for yderligere
informationer

www.doftravel.dk

Indbetaling kan foretages på
Giro 8 07 33 33 el.
Bank-giro 4180-0008073333 el.
Check til DOF Travel.

Husk altid at angive rejsemål, e-mail og
telefonnummer ved tilmelding

**DOF Travel Københavnsafdelingen, Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140A, 1 sal. 1620 København V.
Telefon 3328-3800 hver tirsdag 18.30-20.00 (Tirsdagsvagten). Giro 8 07 33 33, Bank-giro: 4180 0008073333
E-mail: travel@dof.dk, www.doftravel.dk**

Skagen – Udlejning Beliggende i den østligste udkant af Skagen by, lige ved Batteriskoven – og med kort afstand til en række af Skagens bedste fuglelokaliteter: Grenen, Nordstrand, Batterivej, Nedermose osv. En komfortabel og ideelt beliggende base til at opleve det fremragende forårstræk i Skagen på nærmeste hold. Boligen er på 40 m²

og indeholder entré, 2 sammenhængende værelser med 3 sovepladser, lille veludstyret køkken, toilet/bad, TV og trådløs internet. Priser startende ved 400 kr/døgn eller 2500 kr/uge. Se mere info på www.skagenholiday.com. Henv. Jørgen Kabel/2868 7211/skagenholiday@gmail.com

Nordjylland/Frøstrup

Skal opleves

Sag 96900275

Pragtfuld lystejendom ved fuglereservat

Virkelig dejlig fritidsejendom som er beliggende nær Nordeuropas største fuglereservat, Vesterhavet og store klitplantager med bl.a. et fantastisk flot renoveret hus på 120 kvm. og med 32 tdl. jord, sjældne planter, sø og masser af fugleliv, rådyr, krondyr m.m.

Pris/Udb.	2.800.000/140.000	Bolig m ²	Grund m ²	Rum / Værelser	Opført
Brt./Nt.	14.765/11.820	120	178608	5/3	1880
Alternativt finansieringsforslag:					
Brt./Nt. Afdragsfrit RTL1	6.047/4.997	Kontakt tlf. 98212066			

Østergade 29
9690 Fjerritslev
98212066

Autoriseret låneformidler for BRFKredit

KOM GODT VIDERE

Billige boliger nær fuglereservat

Sagsnr.: 77000129

Ejerlejlighed

Bygholmvej 36,
lejlighed 6, Øsløs

Pris: 275.000,-/udb. 25.000,-
Brt./net.: 1.845/1.679

Sagsnr.: 77000285

Villa

Vejlevej 21, Øsløs,

Pris: 295.000,-/udb. 25.000,-
Brt./net.: 1.966/1.998 kr.

Ganske nær Europas største fuglereservat samt store rekreative områder, har vi bl.a. ovenstående ejendomme til salg. Endvidere er Limfjorden lige uden for døren og der er ca. 15 km. til Vesterhavet.

Find yderligere informationer samt flere af disse boliger på: www.edc.dk/gravesen eller kontakt os på tlf. 9792 1999

Djursland, Stubbe Sø Sommerhus ("Bogpeters Hytte") midt i Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø udlejes (kun til DOF-medlemmer). Garanti for ynglende topmejsle, broget fluesnapper, hedelærke og rødrygget tornskade. Adgang til søen og mulighed for dejlige ture i nærområdet. Ikke langt til Ebeltoft, badestrand og Djurslands turistattraktioner. Ingen fjernsyn – men fred og ro. Huset er på 80m² (6 pers./to soverum). 2600 kr./uge + el. Henv. Peter Lange, tlf.: 86 95 03 41 eller mail: peterlan@dofoj.dk. Læs mere på www.dofoj.dk/bogpetershytte.

Udlejes: Vedersø. 4 personer. Toppen af Vest Stadil Fjord. Hyggeligt velindrettet helårshus/ferielejlighed 50 m². Naturgrund ugeneret indhegnet, udsigtshøj. Udsigt til klitter og fredede strandenge. Stort fugletræk samt mulighed for 'lille' sort sol forår/efterår. Rørdrum høres, findes ved Nørre Sø 800m væk. Ynglende tårnfalke i haven. Rigt fugleliv, fodres hele året. Musvåge på foderbræt 25m fra huset. Ugepris: kr. 2.700,- Rengøring kr. 300,- El afregnes. Pris pr. døgn, kr. 450,- inkl. sengelinned og håndklæder. Hund er velkommen. Henv. Anette Schmidt: 2255 06 00.

Udlejes: Dejligt sommerhus 400 m fra Lild Strand udlejes. Sommerpris 3000 kr., vinterpris 2000 kr. pr uge + el. Huset ligger i fredet område i cykelafstand til Vejlerne. Langs stranden er der 4 km til Bulbjerg. I klitplantagen er der svampe i sæsonen. I stille vejr er der frisk fisk på havnen. 6 faste sengepladser, brændeovn, trådløst net og huset er i øvrigt veludstyret. Kontakt: ullaperu@yahoo.dk

Udlejes: Amtoft – Fuglereservat Vejlerne, Thy Nationalpark, Vesterhavet, Limfjorden. I første række til Limfjorden, i Amtoft, udlejes et dejligt og velholdt sommerhus i meget naturskønne omgivelser. Der er desuden kun få kilometer til Nordeuropas største fuglereservat, Vejlerne, og Danmarks første nationalpark, Thy Nationalpark, samt Vesterhavet. Huset: Sydvendt terrasse med panoramaudsigt over fjorden. 82 m². 6 sovepladser fordelt på 3 værelser. Køkken og stue i ét. Bruserum og toilet. Cykler. Kun 300 meter til havn og købmand. Se linket www.Amtoftstrand.dk. Tlf. 86 72 50 05.

Vejlerne – Nationalpark Thy – DTU testcenter
Idyllisk stråetekt sommerhus udlejes fra april. Beliggende nær Østerild plantage og med udsigt over Arup/Vesløs Vejle. Nationalpark Thy er et af Nordeuropas vigtigste områder for fugle og dyreliv. 2 soveværelser, el-/brændeovn, røgfrit og ingen husdyr. 350kr/døgn plus el-forbrug (min. 2 døgn). Henvendelse: 97 91 03 73. Se hjemmeside: <http://buus-steffensen.homepage.dk/>

Limfjorden - Vejlerne Lunt lille træhus, smukt beliggende med helt fri udsigt over Arup Dæmning, fjord og reservat. Helårsbolig, enkelt indrettet til 2-4 pers., med tekøkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes billigt på dags- eller ugebasis. Tlf. 97 99 33 76. E-mail. lotte.lolk@mail.dk.

Malariafri safari til fugleforskeren Jørgen Rabøl's sydafrikanske reservat

Gør som mange andre fuglefolk: tag med super-engagerede biologer på en anderledes og personlig safari til Sharkati i UNESCO Reservatet Waterberg i Limpopo. Max. 12 deltagere og kun 3 årlige ture. Fantastisk natur med over 300 fuglearter og masser af vilde dyr. Hyggelig lodge med gæstehuse, pool, frodig have. Netfangst, bushwalks, safaris, natur/fugleforedrag, fuglelister mm. Du må også gerne gå egne ture i reservatet. Endvidere mange ture til nationalparker, RAMSAR-område, township, landsbyskole, meteoritkrater, World Heritage Site mm. Medlem af Rejsegarantifonden. 12- og 15-dage all-inclusive: 18.990 og 23.990, nov og feb. Turledere: biologer & medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf.: 4585 8512/2484 9392.

Usædvanlig og spændende ejendom til salg Ejendommen ligger i Gødstrup lige op til Hesede Skov og tæt på den genetablerede Gødstrup Sø med et rigt fugleliv. Det oprindelige hus er fra 1777 men om- og tilbygget 1967/93. De 308 m² er fordelt på 2 etager, med flere forskudte niveauer. 2 terrasser. En østvendt morgenmads terrasse og en sydvest vendt større terrasse. Grunden er på 1110 m² og støder op til åben mark. Desuden dobbelt carport med værksted. Energimærke C, flot klimarapport. Huset sælges gennem Danbolig, Haslev. tlf. 56314844, sagsnr. 02720120776. Pris 1.895.000

Glas & Glimt v/ Gitte Klarup
Jyllandsgade 81 - DK-9520 Skørping
www.glasogglimt.dk

Glas & Glimt

Ferielejlighed lejes ud ved Vadehavet 6 sovepladser – fuldt udstyret, hund ok. Se nærmere på www.emmerlev-ferielejlighed.dk. Aftale: Kontakt ejer på mobil 29 65 67 06.

Nationalpark Vadehavet Helårs- og fritidsbolig til salg 5 km fra grænsen til Tyskland. Boligen er et gendarmhus fra 1922, beliggende på diget mellem Gl. Frederiks Kog og Rudbøl Kog. Huset er 150 m² stort og ligger på en 1400 m² stor grund ned til Vidåen. Det er renoveret løbende. Fra alle husets rum er der udsigt over marsklandsområdet med alle dets naturværdier som sort sol, gæs m.v. Kontant pris 1.450.000,00 kr. Er du interesseret så ring til os. Lone og Peter, tlf. nr. 20 83 97 94.

Unik naturoplevelse på Fanø Bo midt i vildtreservatet med obsmuligheder direkte fra lækkert hus og terrasse. Enestående fred og ro i vadehavets hjerteslag. Fri færge, opredning og vadehavsmenu indgår i komfortpakke. Mail: henrik@admiralstrand.com Se mere på dof.dk under "Ferie med fugle".

Lille Vildmose 222 m² unikt placeret på kanten af Lille Vildmose i Himmerland. Ring til Allan Pinnerup 29 72 96 77, eller søg Nørrebjergvej 2, 9574 Bælum under 'Landejendom' på boligsiden.dk. Pris: 945.000,-

Bed & Breakfast i den naturskønne Tøndermarsk. Alle værelser har eget bad/toilet. Desuden udlejes halmhush som feriebolig. Flere oplysninger og billeder på www.sovgodt8.dk eller 74 72 58 06.

ATXSTX.SWAROVSKIOPTIK.COM

MED HELT NYE ØJNE

NY ATX / STX: MODULTELESKOPER

ATX/STX-serien bringer funktionalitet op på et helt nyt niveau. For første gang kan teleskopets ydelse justeres gennem størrelsen på objektivet. Eksempelvis kan du bruge 95 mm-objektivet til at iagttage fugle på mudderbanker eller ved kysten og drage fordel af krystalklar detaljeopløsning og op til 70x forstørrelse. På din næste tur eller hvis du skal tilbringe lange dage i naturen, kan du ganske simpelt vælge det kompakte 65 mm-objektiv. Du er bedre udrustet til alle givne situationer, så du kan være helt sikker på at få de helt særlige øjeblikke med.

ATX 25-60x65

ATX 30-70x95

ATX 25-60x85

SWAROVISION

SWAROVSKI
OPTIK

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK NORDIC AB
Tel. +45 7020 2709
info-dk@swarovskioptik.com
facebook.com/swarovskioptik